నవంబరు 83

సప్తగిరి

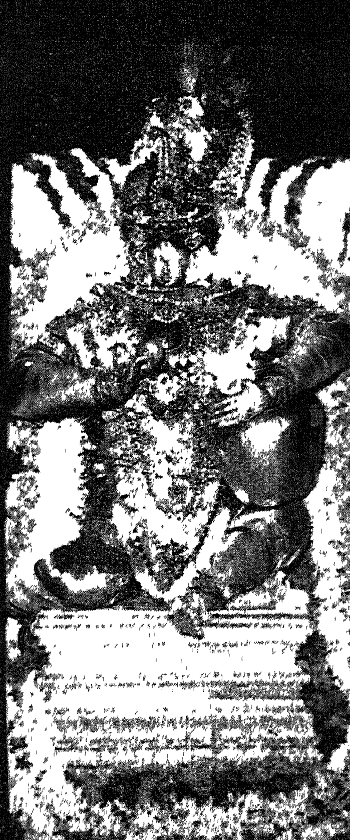
వెల: ఒక రూపాయి

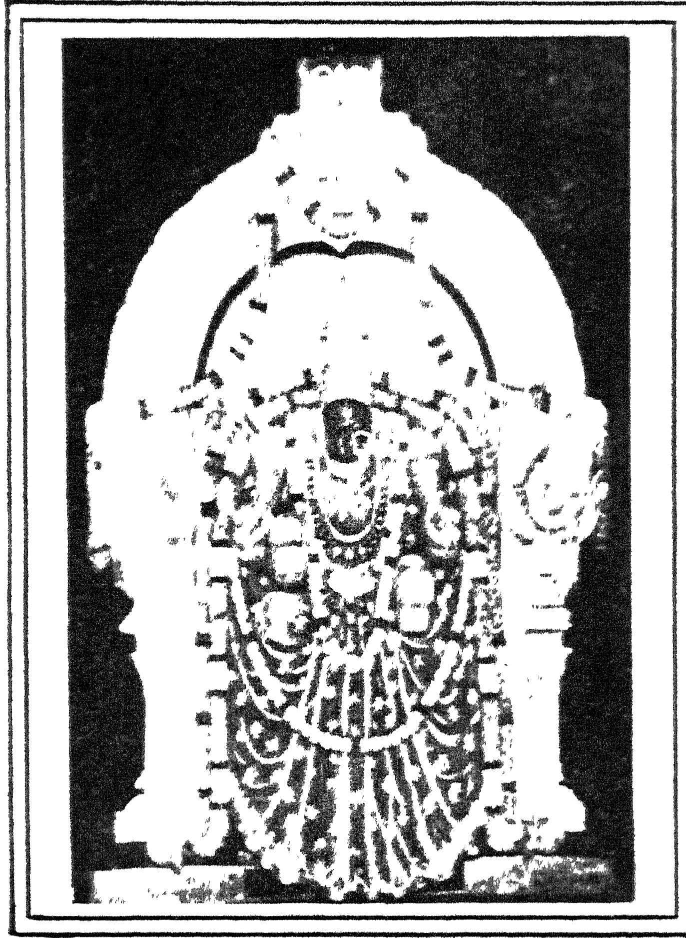
తిరుమల తిరుపతి దేవస్థాన సచిత్ర మాసపత్రిక

SOME IMPORTANT VAHANAMS OF ANNUAL BRAHMOTSAVAM
CONDUCTED FROM 10-9-'83 TO 18-9-'83 AT TIRUMALA.

అలుగకువమ్మ నీ పాతనితో నెన్నఁడును
పలువేడుకలతోనే పాయకుందరమ్మ ॥

జలధిఁ దపముసేసె సాధించెఁ బాతాళము
నెలత నీరమణుఁడు నీకుఁగానె
యిలవెల్లా హరించె నెనసెఁ గొండగుహల
యెలమి నిన్నుఁగోరి నీ కితవుగానె ॥

బాలబొమ్మచారై యుండె వగలెల్లా సాధించె
నీ లీలలు దలచి నీకుఁగానె
తాలిమివ్రతము వట్టి ధర్మముతోఁ గూడుండె
పాలించి నీవు చెప్పిన పనికిఁగానె ॥

యెగ్గు సిగ్గుఁ జూడఁడాయె యెక్కెఁ శిలాతలము
నిగ్గుల నన్నిటామించె నీకుఁగానె
అగ్గలపు శ్రీ వేంకటాద్రీశుఁడై నిలిచె
వొగ్గి నిన్నురాన మోచివుండుటకు గానె ॥

— శ్రీ తాళ్ళపాక అన్నమాచార్యుల శృంగార సంకీర్తన.

మీ మాట

సెప్టెంబర్ సంచిక

సెప్టెంబర్ సప్తగిరి శోభాయమానమైన ముఖచిత్రంతో విలసిల్లుతోంది. లోపలి పేజీలలో కూడ వర్ణచిత్రాలు వేస్తే పత్రిక మరింత బాగుంటుంది. తిరుమలలోని శ్రీవారి ఉద్యానవనాలు, ఆభరణాలు, వాహనాలు తదితరమైన వాటిని ఒకటొకటిగా ముఖచిత్రంగా వేస్తూవుంటే వాటిని ప్రత్యక్షంగా చూడలేని భక్తులకు ప్రయోజనం కలుగుతుందని మనవి.

'గృహలక్ష్మి' లో ప్రచురించిన ప్రమద్వర రురువుల ప్రణయం నేటికాలానికి ఆదర్శప్రాయం.

ఎస్. లక్ష్మీకాయాదు. — నరసాపురం

సప్తగిరితో ముఖాముఖి

సెప్టెంబర్ సంచిక సకాలానికి అందినందుకు చాలా సంతోషం! సప్తగిరిలో 'సప్తగిరితో ముఖాముఖి' అనే శీర్షిక ప్రవేశపెట్టి పాఠకుల ప్రశ్నలకు సమాధానాలు ఇవ్వవలసింది. బమ్మెర పోతనామాత్యుని భాగవతం తాత్పర్యంతో సహా సీరియల్‌గా ప్రచురిస్తే బాగుంటుంది.

సెప్టెంబర్ సంచికలోని 'లయవిన్యాస చక్రవర్తి శ్యామశాస్త్రి' రచన బాగుంది. రచయిత శ్రీ ఇలపావులూరి కామేశ్వరరావుకు అభినందనలు.

ఎం. వి. ఆర్. గుప్త — తెనాలి

• పోతన భాగవతాన్ని తాత్పర్య సహితంగా ప్రచురించే పథకాన్ని దేవస్థానం చేపట్టింది. ప్రథమస్కంధం విడుదలయింది కూడా. సం॥

వింతజబ్బు

మీ పత్రిక పద్యగద్య విభాగాలతో ఒక పాఠ్యపుస్తకంలా వుంటున్నది. ఒక రచనలో కొంతభాగం ఫలానా పేజీలో అనీ, రెండవభాగం మొదట్లో ఫలానాపేజి తరువాయి అని విడదీస్తున్నారు. ఈ వింత జబ్బు మరి ఏ ఇతర పత్రికల్లోనూలేదు. మేము ఆసక్తితో వ్యాసాలు చదివే వేళలో ఫలాన పేజీలో అని చూచి నిరుత్సాహం చెందుతున్నాము. దయచేసి ఈవింతజబ్బు మాన్పించండి.

చిన్న సుధాకర్ — గరికపర్రి

సప్తగిరిలో వివిధ శీర్షికల రచనల్ని విభజించి ప్రచురిస్తూ కొన్నింటిని అసంపూర్తిగా ముద్రిస్తూ నిరవధిక పఠనానికి అసౌకర్యాన్ని కలిగిస్తున్నారు.

పోకం వైకుంఠం — వెంకటాపురం.

వ్యాసాల నిడివినిబట్టి ఇలాంటి నిర్ణయాలు తప్పనిసరి ॥ సం

శృంగార శిల్పాలు

డా॥ దేవరకొండ శేషగిరిరావుగారి దేవాలయాలపై శృంగార చిత్రాలు చదివాను. ఆయనసేకరించిన అభిప్రాయ మాలా తోరణం మీగ్రంథానికి (సంచిక) అలంకారమే. కాని ఒక సందేహం. నిజానికి ఆ శృంగార శిల్పాలెందుకో ఆయనకూ సందేహమేనా! తనసందేహాన్ని పాఠకుల మీదికి వదలివేసి రచయిత నిశ్చింతు అయ్యారా? ఏ ఒక్క అభిప్రాయాన్ని మన్నించడంగాని, తెగడటంకాని చేయని రచయిత పక్షపాతరహితబుద్ధికి సంతోషించాలా! లేదా తన నిర్ణయాన్ని తెలియజేయని ఆయన లౌక్యానికి విస్తుపోవాలా!

ఆ వ్యాసం చదివితే పాఠకునిగా నాకు కలిగిన అభిప్రాయమిది.

డా॥ ఆర్. శ్రీనివాసాచార్య — తెనాలి

డిసెంబర్ సంచిక నుండి ప్రారంభం!

అన్నమయ్య చెన్నకేశవ శతకం!

విద్వాన్ మైనంపాటి వేంకట సుబ్రహ్మణ్యకవిగారి

వినూత్న పరిశోధన!

ప్రత్యక్షసాక్ష్యాలతో ఫోటోస్టాట్ ఆధారాలతో!

శుభాకాంక్షలు!

దీపావళి శుభసందర్భంగా మా పాఠకులు, రచయితలు, విక్రేతలు తదితర శ్రేయోభిలాషులకు మా శుభాకాంక్షలు.

॥ సం ॥

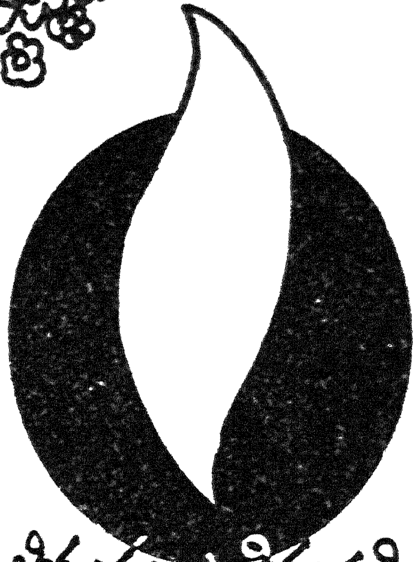
సెప్టెంబర్ సప్తగిరిలో కరుణశ్రీగారి "లీలాశుకుని వర్ణనలో బాల గోపాలుడు" వ్యాసం చాలా బాగుంది. లీలాశుకుని కవిత బంగారం. దానికి కరుణశ్రీగారు శ్రమ వ్యాఖ్యతో సువాసన కల్గించారు.

ఆ సంచికలోనే శ్రీ శ్యామశాస్త్రి జీవిత చరిత్రను వ్రాసిన శ్రీ ఇలపావులూరి కామేశ్వరరావుగారికి మా అభినందనలు.

కాని 17 వ పేజీలో రెండవ కాలమ్‌లో శ్రీ శ్యామశాస్త్రి తండ్రి శ్రీ విశ్వనాథ అయ్యర్ కంచినుండి తిరువారూరు చేరి కామాక్షి బంగారు విగ్రహాన్ని శ్రీ త్యాగరాజ స్వామివారి ఆలయంలో ఉంచి పూజిస్తుండేవారు" అని వ్రాశారు. దీనిని బట్టి శ్రీ త్యాగరాజు శ్రీ విశ్వనాధ అయ్యర్ కంటే పూర్వీకుడని తెలుస్తోంది. కాని 19 వ పేజి మొదటి కాలమ్‌లో "ముగ్గురులో జ్యేష్ఠుడైన శ్యామశాస్త్రి"అని ఉటంకించారు. ఈరెండును పరస్పర విరుద్ధముగావున్నవి. 19 వ పేజీలో రెండవ కాలమ్‌లో "వీరి కుమారుడు శ్రీ సుబ్బరాయశాస్త్రి శ్రీ త్యాగరాజ స్వామి వద్ద సంగీతాభ్యాసం చేసినట్లు చరిత్ర చెబుతోంది" అని కూడా వ్రాశారు. కనుక వీరిద్దరిలో ఎవరు పెద్ద అన్నది తెలియటం లేదు. వివరింప ప్రార్థన.

పమ్మి సత్యనారాయణశాస్త్రి — విజయవాడ.

(తిరువారూరులో శ్రీ త్యాగరాజ స్వామి వారి ఆలయం వుంది. ఆ దేవుని వరప్రసాదంగా జన్మించటంవల్లనే కాకర్ల రామబ్రహ్మంగారు తమ కుమారుడికి "త్యాగరాజు" అని నామకరణం చేశారు–17 వ పేజీ రెండో కాలమ్‌లో పేర్కొన్న త్యాగరాజస్వామి ఆలయం వాగ్గేయకారచక్రవర్తి త్యాగరాజుది కాదని తెలుసుకొంటే మీ సందేహాలు తీరిపోతాయి సం ॥)

సప్తగిరి

తిరుమల తిరుపతి దేవస్థాన సచిత్ర మాస పత్రిక...

గౌరవసంపాదకులు.

శ్రీ జి. కుమారస్వామిరెడ్డి,
ఐ. ఏ. ఎస్.

కార్యనిర్వహణాధికారి,
తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానములు,
తిరుపతి

ప్రచురణకర్త - సంపాదకుడు :
కాట్రపాటి సుబ్బారావు,
ఎమ్. ఎ.

ఉపసంపాదకుడు.
తిరుమూరు సుధాకర్ రెడ్డి,
ఎమ్. ఎ. బి. ఇడి.

ముద్రాపకుడు.
ఎమ్. విజయకుమార్ రెడ్డి.

విడిప్రతి-రు. 1-00
సం॥ చందా-రు. 12-00

ప్రతులకు :
వెల్ ఫేర్ ఆఫీసర్,
టి. టి. డి., తిరుపతి

ఈ సంచికలో....

నవంబర్ 1983

సంపుటి 14 సంచిక 6

రెండవ కవరుపేజి : తిరుమలలో ఆంధ్రప్రదేశ్ ముఖ్యమంత్రి శ్రీ ఎన్.టి. రామారావు.
మూడవ కవరుపేజి : తిరుమల బ్రహ్మోత్సవాలలో శ్రీవారి వాహనసేవలు.
నాల్గవ కవరుపేజి : తిరుమల ఉద్యానవన శోభ.

ముఖచిత్రం : శ్రీవారి పుష్పయాగం.

సంపాదకీయం

దీపావళి అనగానే మనకు మొదటగా జ్ఞాపకం వచ్చేది సత్యభామా విజయం అనే నరకాసురవధ కథ. దీపావళికి ఈ కథకి సంబంధం లేదనేవారు చాలామందివున్నా, ఈ రెంటినీ కలిపి పండుగ చేసుకోవటమే ఆసేతుహిమాచలం ఆనవాయితీగా వస్తున్నది. పైగా దీపావళి ముందురోజుకు నరకచతుర్దశి పేరుండటం కూడా ఈ వాదానికి బలం కల్గిస్తున్నది.

చారిత్రకంగా ఈ రెంటికి సంబంధం ఎలావున్నా, సమాజానికి కథవల్ల లభించే సందేశం ఎంతో విలువైనదే అనిపిస్తుంది.

జీవుని నరుడుగా మార్చేది మనస్సునే చెప్పాలి. 'మన ఏవ మనుష్యాణాం కారణం బంధమోక్షయోః' అన్నట్లు మాధవాంశజుడు మానవుడు కావటానికి కూడా కారణం ఈ మనస్సే. దేవునితో శాశ్వతంగా ఉండాల్సిన బుద్ధిజీవి సంతత బద్ధజీవి కావటానికి హేతువు మనస్సు మరిగే లౌకికసుఖాలు. మనస్సు మార్గం చూపగా బుద్ధి నడిచే ఈ మాయదారిలో, బీజరూపంలోవున్న విషయవాసనలు విస్తృతి పొంది ఇంద్రియోన్మాదంగా తయారౌతాయి. దేవుడి నుండి జీవుడువేరై నరుడుకాగా బుద్ధి అత్యంతం విషయబద్ధమై, ఆసురీప్రకృతిని పొందిపంచముఖ మురాసుర రూపంపొందుతుంది. అంతః శత్రువులవద్ద ఆర్గురినీ ఆప్తమిత్రులను కొంటుంది! అతిబలసంపన్నులు అను మేఘాలమీద అన్నిలోకాలు తిరిగిరాగల వీరి తాత్కాలిక మైత్రిలో వెనుకరూపు ముందుచూపులేక వారి వర్తమానంలో అదే లోకంగా నరుడు క్రిందుమీదౌతూ దివికి భువికి నడుమనున్న వాళ్ళందరికీ పీడాకరుడౌతూ చేయని అత్యాచారం ఉండదు. సమాజానికింతటి సంక్షోభం కలిగిస్తూ జ్ఞాన తేజోఽతీత (ప్రాగ్జ్యోతిష) పురంలో కాపురం వెలగబెట్టే నరరూప నరకుణ్ణి, సర్వంసహా అనిపించుకొన్న కన్నతల్లిగూడా క్షమించక తగిన పాఠం నేర్పే అవకాశంకోసం కాచుకొని వుంటుంది. ఇదీ-దేవ-జీవ-నర-నరకపరిణామ చరిత్ర.

నరకవధలో మనకు కన్పడేది దేవ జీవైక్య యత్నం. ఈ మానవమాయానగరంలో తెలియనితనంతో, తనకు తెలిసిందే తెలివనే భ్రమలో తొమ్మిది తలుపులు మూసుకొని కూర్చున్నాడు గనుక జీవుడు రాలేదని దేవుడే దిగివచ్చాడు. మదోగ్రవాంఛా మహోగ్ర సర్పప్రశమనుడైన గరుడునిమీద, సర్వంసహా రూపిణి సత్యభామా సహితుడై ఆ పరమాత్మే వచ్చినా ఆత్మను నొక్కిపట్టే కోతిబుద్ధికి కుదురెక్కడ మరి? నరకుడైన నరుడికి ఏదీ లెక్కలేదు. పైగా ఇన్నాళ్లు తన సొమ్ము తింటూవున్నందుకు ఆరుగురు అపన్మిత్రులు, పంచముఖుడు తోడురాకపోరనే ధీమా. అందువల్ల పోరు ప్రారంభం కాక తప్పదు.

ఈ యుద్ధంలో పరమాత్మ చేసిన మొదటి పని పంచేంద్రియ ముఖుడైన మురాసురుని అంతం చేయటం. తరువాత ఈ నవద్వారపురంలోని ఏడుగురు కావలివాళ్ళతో యుద్ధం. ఆ కృష్ణుడే యుద్ధంచేశాడు. కాని వీరిని మించింది జీవుని దేవుడి నుంచి వేరుచేసిన బలీయమైన పాంచభౌతికశక్తి ఒకటుంది. అదే ప్రారబ్ధం. ఈ మాయదారిలోనే జీవుడు ఎన్ని మాయలు, మాటలు నేర్చినా! ఆత్మకు చివరి ఆవరణగా అంటివుండే ఈ ప్రారబ్ధాన్ని పార్థివశక్తే సంహరించాలి. అందువల్లనే పంచభూతాత్మకమైన యోగభోగాలకు ఆశ్రయ కారకమైన పృథివీతత్త్వం తగిన సమయం కోసం వేచివుండి సర్వేశ్వరుని అండతో సత్యభామా రూపంలో ప్రారబ్ధ పరిహారానికి ప్రయత్నిస్తుంది. అయినా కలుషిత బుద్ధికి బుద్ధి ఎక్కకొస్తుంది? చివరికి కృష్ణపరమాత్మ తన జ్ఞానచక్రంతో జీవప్రారబ్ధాన్ని నాశనం చేస్తాడు. అప్పుడు అహంలేని ఆత్మ అనంత తేజోరూపంగా భాసిస్తుంది.

ఇది ఒక జీవి కథ కాదు, ప్రతి నరునిలోని నరకుని గాథ. కనుకనే ఈ దీపావళి నరకానికి దూరంగా బ్రతికే ఈ నరుల జ్ఞాపక గాథావళి. అందుకు కారకుడైన ఆ పరమాత్మకు నరులిచ్చే కృతజ్ఞతా భావకళికావళి.

మానవుడు ముక్తి పొందుటకు అనువుగా మనదేశములో ఎన్నో పుణ్యక్షేత్రాలు పుణ్యతీర్థాలు వెలిశాయి. అదే విధముగా కొన్ని పుణ్యకాలాలు కూడా పూర్వులచే వ్రతోపవాస దేవతార్చనాదులకని ప్రత్యేకంగా పేర్కొనబడ్డాయి. అనాదిగా మన దేశంలో క్షేత్రసందర్శనం, తీర్థయాత్ర, వ్రతాచరణ వంటివి ఆస్తికులైనవారందరి చేత అనుసరింపబడుతూ వస్తున్నాయి. దేశభాషా విభేదాలతో నిమిత్తం లేకుండా భారత దేశమంతటా యీ ధార్మికా చరణ మనేది ఒకే విధంగా జరుగుతూంది. ఈ ఆధారాలు కొన్ని వేదవిహితమైన మంత్ర తంత్రాలతోకూడి ఉంటాయి, కొన్ని లౌకికమైన ఉత్సవాలతో సరితూగుతాయి. మరి కొన్ని ఈ రెండు పద్ధతులను తమలో జీర్ణించుకొని పండుగ, పర్వం మేళవించి నట్లుంటాయి. దీపావళి అమావాస్య యీ చివరి రకానికి చెందుతుంది. ఇది పుణ్యకాలం. ఉత్తమమైన పండుగ దినం. ఆ బాలవృద్ధులూ ఆనందోత్సాహాలతో జరుపుకొనే పండుగ.

వైదిక యుగంలో ఆశ్వయుజి, ఆగ్రహాయణి వంటి పర్వోత్సవాలు ఆశ్వయుజ పూర్ణిమనాడు జరిపేవారు. దీపావళి గురించి ఆనాడు ఏ విధమైన పండుగ జరిపేవారో స్పష్టంగా తెలియదు. కాని భారతం అనుశాసనిక పర్వంలో "దీప ప్రదః స్వర్గలోకే దీపమాలేవ రాజతే" అన్న శ్లోకాంశాన్నిబట్టి మహాభారత కాలానికి ఈ పండుగ ఆచరణలో ఉండి ఉంటుందని చెప్పవచ్చును. దీపావళితో సంబంధించే నరక చతుర్దశి, బలిప్రతిపత్, యమ ద్వితీయ, నాగచతుర్థివంటివి ఎన్నో ధర్మశాస్త్రాలలో పేర్కొనబడ్డాయి. ఇవన్నీ కలిపిచూస్తే దీపావళి పండుగ నాలుగు, ఐదు రోజుల పండుగగా రూపిస్తుంది. అయినా నరక చతుర్దశి, దీపావళీ అమావాస్య అనేవి రెండూ వీటిలో చాలా ముఖ్యమైనవిగా భావింపబడి దేశమంతటా ఆచరింపబడుతూ వస్తున్నాయి. మిగిలినవి దేశంలో కొన్ని భాగాలలో ఎక్కువ ఆసక్తి

తోను మరికొన్ని భాగాలలో యథానుకూలంగాను ఆచరింపబడుతున్నాయి.

దక్షిణదేశంలో ఈ పండుగ నరకచతుర్దశితో ప్రారంభమౌతుంది. అన్ని చోట్లా అందరూ ఆరోజున నరకచతుర్దశీస్నానం అనే ఆచారాన్ని శ్రద్ధగా పాటిస్తారు. పంచాంగాల్లో ఈ స్నానాన్ని గూర్చి విస్పష్టంగా వ్రాసి స్నానకాలాదికంలోగల సందేహాలన్నీ ముందే పరిహరించారు. ఆచారవంతులైనవారు త్రయోదశినాడు సంధ్యాకాలంలో గృహబహిర్ద్వారంలో యమదీపం వెలిగిస్తారు.

కార్తికస్యాసితే పక్షే
త్రయోదశ్యాం నిశాముఖే
యమ దీపం బహిర్దద్యా
దపమృత్యుర్వినశ్యతి ''

అని చెప్పిన దానినిబట్టి యీ దీపం అపమృత్యునివారకమైనదని భావన. ఇదే విధిననుసరించి ఈ దీపం వెలిగించి నప్పుడు

మృత్యునా పాశదండాభ్యాం
కాలేన శ్యామయా సహ
త్రయోదశ్యాం దీపదానాత్
సూర్యజః ప్రీయతాం మమ"

అనే మంత్రాన్ని చదివి యమునికి నమస్కరిస్తారు. ఆ రాత్రి వేగిన పిదప తెల్లవారు ఝామున పిన్న పెద్దలందరూ నరకచతుర్దశీ స్నానం చేస్తారు, ఇది శాస్త్రీయమైన విధి, నరక నివారకం. నరకాసురవధ ఈ రోజున జరిగినదని పురాణ గాథ.

కార్తికే కృష్ణ పక్షే చ
చతుర్దశ్యాం దినోదయే
అవశ్యమేవ కర్తవ్యం
స్నానం నరకభీరుభిః''

స్కాందపురాణం వైష్ణవ ఖండంలో ఈ రోజున తైలములో లక్ష్మీదేవి, జలములో గంగాదేవి ఆవహించి ఉందురని, కనుక చతుర్దశీ తైలాభ్యంజనం వల్ల ఆ దేవీ ద్వయానుగ్రహం సిద్ధిస్తుందనీ, ఈ స్నానం నరకాపనోదకమనీ వ్రాయబడింది.

తైలే లక్ష్మీర్జలే గంగా
దీపావళ్యా శ్చతుర్దశీం
ప్రాతఃస్నానం హి యః కుర్యాత్
యమలోకం న పశ్యతి

పెద్దలీరోజున చిన్నవారిని చిరంజీవులు కమ్మని దీవిస్తూ తలమీద నూనె వేసి స్నానము చేయిస్తారు. ఆ సందర్భములో

అశ్వత్థామా బలి ర్వ్యాసో
హనుమాంశ్చ విభీషణః
కృపః పరశురామశ్చ
సప్తైతే చిరజీవినః

అని చిరంజీవులైన అశ్వత్థామాదులను స్మరిస్తారు. స్నాన సమయంలో మట్టితో

కూడిన అపామార్గ (ఉత్తరేణి) శాఖను తలచుట్టూ త్రిప్పుతూ,

హర పాప మపామార్గ
భ్రామ్యమాణః పునః పునః
ఆపదం కిల్బిషం చాపి
మమాపహర సర్వశః

అని అపామార్గ స్తోత్రం చదువుతారు. ఆ పైన కొందరింకా ఆస్తికులైన వాళ్లు, ఆచార వంతులు, నైష్ఠికులు అయినవాళ్లు యమప్రీత్యర్థం తర్పణాలు విడుస్తారు. ఈ సందర్భంలో యమునికి పధ్నాలుగు పేర్లు చెప్పబడ్డాయి. ఆ పేర్లన్నీ చెప్పి తర్పణాలు విడుస్తారు. కొందరీరోజున 14 రకాల కూరలు తింటారు. స్నానానంతరం "కారీత" ఫలాన్ని కాలితో త్రొక్కడం కూడా కొందరిళ్ళల్లో ఆచారంగా కనిపిస్తుంది "ధర్మ సింధు"లో తర్పణ స్నానం యతీశ్వరులకి కూడా విధేయమని వ్రాయబడింది. దానిని బట్టి గృహస్థుల విషయంలో దీని కెంత ప్రాధాన్యమో ఊహించుకోవచ్చును. మరునాడు అమావాస్య రోజునకూడ స్నానం విధేయం. అశ్వత్థ (రావి) ఉదుంబర (మేడి), ప్లక్ష (జువ్వి), ఆమ్ర (మామిడి), వట (మర్రి) పల్లవాలు (చిగురులు) నాన వేసిన నీళ్ళతో ఈ స్నానం చేస్తారు.

ఇషాసిత చతుర్దశ్యా
మిందుక్షయ తిథావపి
ఊర్ధ్వాదేస్వాతి సంయుక్తే
తదా దీపావళీ భవేత్

— అని చెప్పిన దానిని బట్టి బలి శ్రీమహావిష్ణువులను శాసనాన్ననుసరించి ఈ దీపోత్సవం చతుర్దశి, అమావాస్య. పాడ్యమి అనే మూడు రోజులు రాత్రిలందు జరుపుతారు.

దీపావళికి "సుఖసుప్తిక" అని, "సుఖరాత్రి" అని, "యక్షరాత్రి" అనికూడా పేర్లు కలవు. దీపాలిక అని కూడా కొందరు పిలుస్తారు. జైనులుకూడా తమ ఆలయాలలో ఈ రోజున మహావీరుని పూజ చేసి దీపారాధన చేస్తారు. మార్వాడీలు లక్ష్మీపూజ చేస్తారు.

అమావాస్యా యదా రాత్రౌ
దివాభాగే చతుర్దశీ
పూజనీయా తదా లక్ష్మీ
ర్విజ్ఞేయా సుఖరాత్రికా॥

అనే శాస్త్రవచనాన్ననుసరించి, ఉదయానికి చతుర్దశి ఘడియలుండి, రాత్రికి అమావాస్య సంక్రమించిన దీపావళిరోజున లక్ష్మీపూజ అవశ్యాచరణీయమని తెలుస్తుంది. కాగా లక్ష్మీ సంపన్నులైన వైశ్యుల కిది విశేష విధి. కొందరీ రోజున లక్ష్మీ పూజతో పాటు కుబేర యక్షపూజ కూడా చేస్తారు. వంగదేశంలో ఈ రోజున కాళీపూజ చేయుదురు. గుజరాత్‌లో ఈ పండుగకు ధనతీరస్ అని పేరు. వర్తకులీ రోజుతో పాత సంవత్సరపు లెక్కలు ముగించి, మరునాటి నుండి క్రొత్త సంవత్సరపు లెక్కలు ప్రారంభిస్తారు. విక్రమశకాబ్దం ఈ రోజుతో ప్రారంభిస్తుంది.

దీపావళినాడు టపాకాయలు కాల్చడం అంతా ఎరిగినదే. సంజవేళ దీపాలు వెలిగించి, ఆముదపు కాడతో "దిబ్బు దిబ్బు దీపావళి, మళ్ళీ వచ్చే నాగులచవితి" అని పాడుతూ వత్తులు వెలిగించి నేలమీదకొట్టి ఆర్పడం ఆంధ్రదేశంలో ఆచారం. ఇంటింటిలో దీపారాధన జరుగుతుంది. ఈ సందర్భంలో ఉల్కా దర్శనం అనే ఆచారం పేర్కొదగింది. ఇది మహాలయ పక్షంలో భూలోకానికి వచ్చిన పితృదేవతలను తిరిగి వారి లోకానికి అంపకం పెడుతూ, దారిలో

వారికి వెలుగు చూపడమనే ఉద్దేశ్యంతో ఏర్పడిన ఆచారం. దీపం మన అజ్ఞానాంధకారాన్ని తొలగించి జ్ఞాన ప్రకాశాన్ని కలిగించే వస్తువు. అదే భావనతో

త్వం జ్యోతిః శ్రీరవిం చ్చగ్ని
విద్యుత్ సౌవర్ణ తారకః
సర్వేషాం జ్యోతిషాం జ్యోతిః
దీప జ్యోతిః స్థితే నమః॥

అని దీపాలు వెలిగించి నమస్కరిస్తారు. ఆలయాలు, చైత్యాలు వస్తైరాలలో కూడా ఈ రోజున దీపారాధన జరుగుతుంది. అటు ఆకాశంలో కూడా ఈ ఋతువులో కాంతివంతమైన నక్షత్రాలెన్నో పెద్ద పెద్ద దీపాలు వెలిగించినట్లు బారులు దీర్చి కనిపిస్తాయి. క్రిందనూ మీదనూ ఉజ్వలంగా మెరుస్తూ ఈ దీపాలతోపాటు, టపాకాయలు కాలుస్తున్న ఆనందంతో పిల్లల ముఖాలు కానుకలందుకొని అత్తవారింట్లో ఆనందించే అల్లుళ్ల ముఖాలు, పండుగంతా మాదే అని కలకలలాడే ఆడవాళ్ల ముఖాలు అన్నీ ఒకే విధంగా వికసించి మెరుస్తున్నట్లుంటాయి. కొందరిండ్లలో ఈ రోజున 'కేదారవ్రతం' అనే వ్రతం ఆచరిస్తారు. ఇట్లనేక విధాలుగా ఈ దీపావళి పండుగ ఖండఖండాంతరాల్లో కూడా జరుపుతారని తెలుస్తుంది.

మరునాడు పాడ్యమికి "బలిపాడ్యమి" అని పేరు. "వామనావతార"కథ ఈరోజున జరిగినదని చెప్తారు. వామనుని ఆదేశాన్ననుసరించి పాతాళానికి పోయిన బలి ఈ రోజున తిరిగి భూలోకానికి వచ్చి సంచరిస్తాడని, ఇంటింటా అతనికి స్వాగతసత్కారాలాచరించాలని పూర్వులు నిర్ణయించారు. అందుకని చాలమంది ఈ రోజున బలిపూజ జరుపుతారు. ఇంట్లో వేర్వేరు రంగుల ముగ్గులతో బలిచిత్రం రచించడానికి యథావిధిగా షోడశోపచార పూజలు చేస్తారు. దీని వలన బలి సంతోషించి ఆశీర్వదిస్తాడని విశ్వాసం. కొందరీరోజున వీరపూజచేస్తారు. అది కారణంగా దీనికి వీరప్రతిపత్ అనికూడ పేరు. ఈ రాత్రి కొందరు ద్యూతక్రీడ జరుపుతారు. శివుడు పార్వతితో జూదమాడినాడనీ, ఈ రోజున జూదంలో గెల్చినవారికి ఈ సంవత్సరమంతా లాభదాయకంగా ఉంటుందనీ చెపుతారు. నేపాల్ ప్రాంతంలో ఈ ఆట ఈనాటికీ గొప్ప ఆచారంగా వ్యవహరిస్తారు. గోవర్ధన ప్రాంతంలో ఈ రోజు గోపూజ, గోవర్ధనపూజ జరుపుతారు. దేశములో మరికొన్ని చోట్లకూడా ఈ గోపూజ జరుగుతుంది. భూతలాన లక్ష్మి ఈ నాడు గోవులలో ఆవహించి నిలుస్తుందని అందుకని గోరూప లక్ష్మీపూజ చేయమని ధర్మశాస్త్రాలు చెప్తాయి. లక్ష్మీగోరూపంలో నిల్చి దేవతలకి యజ్ఞార్థం ఘృతాన్నిచ్చేదని విశ్వాసం. అందుకని

యా లక్ష్మీర్ది వసే పుణ్యే
దీపావల్యాం చ భూతలే
గవాం గోష్ఠే తు కార్తిక్యాం
స లక్ష్మీ ర్వరదా మమ॥
యా లక్ష్మీర్లోకపాలానాం
ధేనురూపేణ సంస్థితా
ఘృతం వహతి యజ్ఞార్థే
మమ పాపం వ్యపోహతు॥

అని ఈ రోజున గోష్ఠాగారాల్లోని గోధనాన్ని పూజించి నమస్కరిస్తారు. ఆ మరునాడు విదియ. దీనికి యమద్వితీయ అని పేరు. యముడీ రోజున తన సోదరి యమున ఇంట విందారగించినాడనీ, ఈ రోజున తమ సోదరి ఇంట భోజనం చేసి ఆమెకు కట్న కానుక లంపజేసిన వారికి అమితమైన ఆయురారోగ్యాది సత్ఫలాలు కలుగుతాయని పెద్దలు చెప్తారు. పంచాంగంలో "భగినీ హస్త భోజనం"అని వ్రాస్తారు ఇది సాంఘికమైన చక్కని ఆచారం ఆస్తికులయినవారు ఈ రోజున యమునికి అతని పరివారానికి అర్ఘ్యపాద్యాదులు విడుస్తారు.

యమం చ యమునాం చైవ
చిత్రగుప్తం చ పూజయేత్
అర్ఘ్యంచాత్ర ప్రదాతవ్యమ్
యమాయ సహజద్వయైః॥

అని హేమాద్రి చెప్పిన దానిని బట్టి యముడు, యమున, చిత్రగుప్తుడు మొ॥ వారిందరూ ఈరోజున పూజించదగినవారు. యమునాతీరంలో ఈ పూజ నేటికీ విశేషమైన శ్రద్ధాభక్తులతో ఆచరిస్తారు. ఇట్లు జాతి మత ప్రాంత విభేదములు లేక, అన్ని ప్రాంతాల ప్రజావళిచే జరుపుకొనబడుచున్న ఈ దీపావళి భారతీయుల సంస్కృతీసంప్రదాయములకు చిహ్నము. •

దీపాలు వెలిగించు

నీవు మృత్యుంజయుడివి;
నేను మృత్యుభయ గయుడిని;
నీవు మృగయా వినోదివి;
నేను ఒక కాంచన మృగాన్ని.

నా మనస్సు ఇంద్ర ధనుస్సు;
నా వయస్సు ఒక నవ ఉషస్సు;
గుండె గుసగుసలు పండనివ్వు;
జీవన మధుపాత్ర నిండనివ్వు.

ఇప్పుడు నీ చిత్ర రంగవల్లికి;
నా కోర్కెల చితాభస్మంకోరకు;
ఈ ఆశల జిలుగు జాబిల్లి ఎదలో;
నీ జ్ఞానాగ్ని జ్వాల రగిలించకు.

నీ దివ్యచరణ ధూళికి;
నా భవ్యమలిన మౌళి తగదు;
ఈ మేడలోని చీకటి గది;
నీ వెలుగు రేక తాక నివ్వదు.

ఇప్పు డిప్పుడే;
నా గుండె లోతుల్లో;
శ్రీపదలయగతులు;
తీయగ మోగుతున్నాయి.

నా కంటి తెరపై
నవరత్న కిరీట రుచి
శుభ కౌస్తుభ మణిద్యుతి;
హాయిగా సాగుతున్నవి.

నీ సృష్టి-దృష్టికి
ఒక వింత కార్యాలయం;
ఈ జగత్తు-దృక్కుకు
ఒక ప్రాకృత కర్మాగారం.

కనిపించే ఈ పెనుమాయ వెనుక
కనిపించని పరమాత్మ ఉనికి;
నమ్మని నామోహాంధమనోతిమిరావళిలో
కమ్మగ వెలిగించు నీ విశ్వరూప దీపావళి.

– ఉప్పు రాఘవేంద్రరావు

తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానముల బోర్డు

ఈ క్రింది వారు సభ్యులుగా, అధ్యక్షుడుగా నూతన టి.టి.డి బోర్డును ఆంధ్రప్రదేశ్ గవర్నర్ ఏర్పాటు చేయడం జరిగింది.

శ్రీ వి. కనకదుర్గా వెంకట సత్యనారాయణ రాజు (కనకరాజు),
అత్తిలి. ఎం.ఎల్.ఏ- అధ్యక్షులు.

శ్రీమతి నన్నపనేని రాజకుమారి, ---------- " — సభ్యులు.
తెనాలి.

శ్రీ తలారి రుద్రయ్య, ---------- " — "
పెనుమూరు.

శ్రీ గుఱ్ఱం మాధవ రెడ్డి, ---------- " — "
మద్దులపల్లి.

శ్రీ కొల్లా అప్పలనాయుడు, ---------- " — "
విజయనగరం.

శ్రీ ఎల్. నర్సింగ్ నాయక్, ---------- — "
హైదరాబాదు.

శ్రీ. పి. యాదగిరి, ---------- — "
మంచిరియాల్.

శ్రీ. నందగోపాల్, ---------- — "
మద్రాసు.

శ్రీ. హెచ్. ఆర్. బసవరాజ, ---------- — "
బెంగుళూరు.

శ్రీ. పి. వెంకటేశ్వర్లు, ---------- — "
హైదరాబాదు.

శ్రీ. బొబ్బా సత్యనారాయణ, ---------- — "
చిలకలూరిపేట.

కమీషనర్, దేవాదాయశాఖ, ---------- "
హైదరాబాదు.

కార్యనిర్వహణాధికారి, ---------- "
తి.తి.దే.- తిరుపతి.

* * * *

నిర్వాహకమండలి

శ్రీ వి. కనకదుర్గా వెంకట సత్యనారాయణ రాజు, (ఎక్స్ అఫిషియో ఛైర్మన్).

కమీషనర్, దేవాదాయ శాఖ, (ఎక్స్ అఫిషియో సభ్యులు)
హైదరాబాదు.

కార్యనిర్వహణాధికారి - తి. తి. దే., తిరుపతి. "

శ్రీమతి. నన్నపనేని రాజకుమారి, ఎం.ఎల్.ఏ --- " సభ్యులు
తెనాలి.

శ్రీ ఎల్. నర్సింగ్ నాయక్, ---------- "
హైదరాబాదు.

శ్రీమద్భగవద్గీత

(సీరియల్)

వ్యాఖ్యాత :

శ్రీ రావుల సూర్యనారాయణమూర్తి

(గతసంచిక తరువాయి)

ఆరవ అధ్యాయం

ఆత్మసంయమయోగం

శ్రీ భగవానువాచ;

అనాశ్రితః కర్మఫలం కార్యం కర్మ కరోతి యః ।
స సన్న్యాసీ చ యోగీ చ న నిరగ్నిర్న చాఽక్రియః ॥

శ్రీ భగవానుడు: కర్మఫలాపేక్ష లేకుండా కర్తవ్యాలను ఆచరించే వాడే నిజమైన సన్యాసి, యోగి అవుతాడు. అంతే కాని అగ్నిహోత్రాది కర్మలు మానివేసినంత మాత్రాన కాదు.

యం సన్న్యాస మితి ప్రాహుః యోగం తం విద్ధి పాణ్డవ ।
నహ్యసన్న్యస్త సఙ్కల్పో యోగీ భవతి కశ్చన ॥

పాండునందనా! సన్యాసమూ, కర్మయోగమూ ఒకటే అని తెలుసుకో. ఎందువల్లనంటే సంకల్పాలను వదలి పెట్టని వాడెవడూ యోగి కాలేడు.

ఆరురుక్షో ర్మునేర్యోగం కర్మ కారణ ముచ్యతే ।
యోగారూఢస్య తస్యైవ శమః కారణ ముచ్యతే ॥

ధ్యాన యోగాన్ని సాధించదలచిన మునికి నిష్కామ కర్మయోగమే మార్గం. యోగ సిద్ధి పొందినవాడికి కర్మ త్యాగమే సాధనం.

యదా హి నేన్ద్రియార్థేషు న కర్మ స్వనుషజ్జతే ।
సర్వసఙ్కల్ప సన్న్యాసీ యోగారూఢ స్తదోచ్యతే ॥

ఇంద్రియవిషయాలమీద కాని, కర్మల మీద కాని ఆసక్తిలేకుండా సంకల్పాలన్నీ విడిచి పెట్టినవాడిని యోగారూఢుడంటారు.

ఉద్ధరేదాత్మనాత్మానం నాత్మాన మవసాదయేత్ ।
ఆత్మైవ హ్యాత్మనో బన్ధుః ఆత్మైవ రిపు రాత్మనః ॥

తన మనస్సే తనకు బంధువూ, శత్రువూ కూడా. కనుక మానవుడు తనకు తానే ఉద్ధరించుకోవాలి. తన ఆత్మను అధోగతి పాలు చేసుకోకూడదు.

బన్ధురాత్మాఽఽత్మన స్తస్య యేనాత్మై వాత్మనా జితః ।
అనాత్మనస్తు శత్రుత్వే వర్తే తాత్మైవ శత్రువత్ ॥

మనస్సును స్వాధీనపరచుకున్నవాడికి తన మనస్సే బంధువు. మనస్సును జయించని వాడికి మనస్సే ప్రబల శత్రువులాగ ప్రవర్తిస్తుంది.

జితాత్మనః ప్రశాన్తస్య పరమాత్మా సమాహితః ।
శీతోష్ణ సుఖదుఃఖేషు తథా మానావమానయోః ॥

ఆత్మను జయించిన ప్రశాంతచిత్తుడు పరమాత్మ సాక్షాత్కారం నిరంతరం పొందుతూ శీతోష్ణాలు, సుఖ దుఃఖాలు, మానావమానాలపట్ల సమభావం కలిగివుంటాడు.

జ్ఞాన విజ్ఞాన తృప్తాత్మా కూటస్థో విజితేన్ద్రియః ।
యుక్త ఇత్యుచ్యతే యోగీ సమలోష్టాశ్మకాఞ్చనః ॥

శాస్త్ర జ్ఞానంవల్ల, అనుభవజ్ఞానంవల్ల సంతృప్తి చెందిన వాడు, నిర్వికారుడు, ఇంద్రియాలను జయించిన వాడు, మట్టినీ రాతినీ బంగారాన్నీ సమదృష్టితో చూచేవాడూ యోగి అని చెప్పబడుతాడు.

సుహృన్మిత్రా ర్యుదాసీన మధ్యస్థ ద్వేష్య బన్ధుషు ।
సాధుష్వపి చ పాపేషు సమబుద్ధి ర్విశిష్యతే ॥

శ్రేయోభిలాషి, స్నేహితుడు, శత్రువు, ఉదాసీనుడు, మధ్యస్థుడు, విరోధి, బంధువు, సాధువు, దురాచారి—వీళ్లందరి వల్ల సమబుద్ధి కలిగినవాడే సర్వోత్తముడు.

యోగీ యుంజీత సతతం ఆత్మానం రహసి స్థితః ।
ఏకాకీ యత చిత్తాత్మా నిరాశీ రపరిగ్రహః ॥

యోగి ఏకాంత స్థలంలో ఒంటరిగా వుండి, ఆశలను వదలి, ఇంద్రియాలనూ మనస్సునూ వశపరచుకుని, ఏమీ పరిగ్రహించకుండా చిత్తాన్ని ఆత్మమీదే నిరంతరం నిలపాలి.

శుచౌ దేశే ప్రతిష్ఠాప్య స్థిర మాసన మాత్మనః ।
నాత్యుచ్ఛ్రితం నాతినీచం చేలాజిన కుశోత్తరమ్ ॥

ఎక్కువ ఎత్తూ పల్లమూ కాని పరిశుద్ధమైన ప్రదేశంలో దర్భలు పరచి. దానిమీద చర్మమూ, ఆపైన వస్త్రమూ వేసి తన స్థిరమైన ఆసనాన్ని ఏర్పరచుకోవాలి.

తత్రైకాగ్రం మనః కృత్వా యత చిత్తేన్ద్రియ క్రియః ।
ఉపవిశ్యాసనే యుఞ్జ్యాత్ః యోగ మాత్మ విశుద్ధయే ॥

ఆ ఆసనం మీద కూర్చుని, ఇంద్రియాలను మనస్సును స్వాధీన పరచుకుని, ఏకాగ్రచిత్తంతో ఆత్మశుద్ధికోసం యోగాభ్యాసం చేయాలి.

సమం కాయ శిరో గ్రీవం ధారయ న్నచలం స్థిరః ।
సంప్రేక్ష్య నాసికాగ్రం స్వం దిశశ్చా౽నవలోకయన్ ॥

ప్రశాన్తాత్మా విగతభీః బ్రహ్మచారివ్రతే స్థితః ।
మన స్సంయమ్య మచ్చిత్తో యుక్త ఆసీత మత్పరః ॥

శరీరమూ, శిరస్సూ, కంఠమూ కదలకుండా సమంగా, స్థిరంగా వుంచి, దిక్కులు చూడకుండా ముక్కుచివర దృష్టి నిలిపి, ప్రశాంతచిత్తంతో, భయం విడిచి పెట్టి, బ్రహ్మచర్య వ్రతం అవలంబించి, మనోనిగ్రహం కలిగి, బుద్ధిని నామీదే లగ్నంచేసి, నన్నే పతిగా, గతిగా భావించి ధ్యానం చేయాలి.

యుఞ్జన్నేవం సదా౽౽త్మానం యోగీ నియత మానసః ।
శాన్తిం నిర్వాణ పరమాం మత్సంస్థామధిగచ్ఛతి ॥

అలాంటి యోగి ఆత్మానుభవం మీద మనస్సును నిరంతరం నిలిపి, నా అధీనంలో వున్న మోక్షప్రదమైన శాంతిని పొందుతున్నాడు.

నాత్యశ్నతస్తు యోగో౽స్తి న చైకాన్త మనశ్నతః ।
న చాతిస్వప్నశీలస్య జాగ్రతో నైవ చార్జున ॥

అర్జునా! అమితంగా భుజించేవాళ్లకీ, బొత్తిగా తిననివాళ్లకీ, అత్యధికంగా నిద్రపోయే వాళ్లకీ, అసలు నిద్రపోని వాళ్లకీ యోగం సిద్ధించదు.

యుక్తాహార విహారస్య యుక్తచేష్టస్య కర్మసు ।
యుక్తస్వప్నావబోధస్య యోగో భవతి దుఃఖహా ॥

ఆహారవిహారాలలో, కర్మలలో, నిద్రలో, మేల్కోవడంలో పరిమితి పాటించే యోగికి సర్వదుఃఖాలు పోగొట్టే యోగసిద్ధి కలుగుతుంది.

యదావినియతం చిత్తం ఆత్మన్యేవా౽వతిష్ఠతే ।
నిస్స్పృహస్సర్వ కామేభ్యో యుక్త ఇత్యుచ్యతే తదా ॥

మనస్సును వశపరచుకుని ఆత్మమీదే నిశ్చలంగా నిలిపి, సర్వవాంఛలూ విసర్జించినప్పుడు యోగసిద్ధి పొందాడని చెబుతారు.

యథా దీపో నివాతస్థో నేఙ్గతే సోపమా స్మృతా ।
యోగినో యతచిత్తస్య యుఞ్జతో యోగ మాత్మనః ॥

ఆత్మయోగం అభ్యసించేవాడి మనస్సు గాలిలేనిచోట వుండే దీపంలాగ నిలకడగా వుంటుంది.

యత్రో పరమతే చిత్తం నిరుద్ధం యోగసేవయా ।
యత్ర చైవాత్మనా౽౽త్మానం పశ్యన్నాత్మని తుష్యతి ॥

సుఖ మాత్యన్తికం యత్తత్ బుద్ధిగ్రాహ్య మతీన్ద్రియమ్।
వేత్తి యత్ర న చైవా౽యం స్థిత శ్చలతి తత్త్వతః ॥

యం లబ్ధ్వా చాపరం లాభం మన్యతే నాధికం తతః ।
యస్మిన్ స్థితో న దుఃఖేన గురుణా౽పి విచాల్యతే ॥

తం విద్యా ద్దుఃఖసంయోగ వియోగం యోగ సంజ్ఞితమ్।
స నిశ్చయేన యోక్తవ్యో యోగో౽నిర్విణ్ణ చేతసా ॥

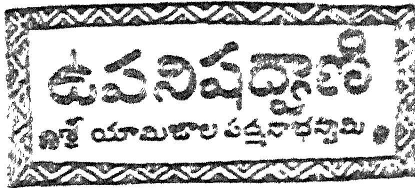
ఏ స్థితిలో మనస్సు యోగాభ్యాసంవల్ల నిగ్రహించబడి శాంతిని పొందుతుందో, యోగి ఎప్పుడు పరిశుద్ధమైన మనస్సుతో పరమాత్మను తనలోనే సందర్శిస్తూ సంతోషిస్తున్నాడో ఇంద్రియాలకు గోచరించకుండా బుద్ధివల్లనే గ్రహించబడే అనంతసుఖాన్ని అనుభవిస్తున్నాడో, ఆత్మతత్వం నుంచి ఏ మాత్రం చలించడో, దేనిని పొంది, దానికి మించిన లాభం మరొకటి లేదని భావిస్తాడో, ఏ స్థితిలో స్థిరంగా వుండి దుర్భరదుస్సహదుఃఖానికయినా కలత చెందడో; దుఃఖాలకు దూరమైన అలాంటి దానినే యోగమంటారు. దిగులు పడకుండా దీక్షతో ఆ యోగాన్ని అభ్యసించాలి.

సఙ్కల్పప్రభవాన్ కామాన్ త్యక్త్వా సర్వానశేషతః ।
మనసై వేన్ద్రియగ్రామం వినియమ్య సమన్తతః ॥

శనై శ్శనై రుపరమేత్ బుద్ధ్యా ధృతిగృహీతయా ।
ఆత్మసంస్థం మనః కృత్వా న కిఞ్చిదపి చిన్తయేత్ ॥

సంకల్పం వల్ల కలిగే సకల వాంఛలనూ సంపూర్ణంగా విడిచిపెట్టి ఇంద్రియాలన్నిటినీ సమస్త విషయాల నుంచి

(37వ పేజీలో)

ముండకోపనిషత్తు

(గతసంచిక తరువాయి)

తృతీయముండకం

ద్వితీయఖండం

1

సవేదైతత్పరమం బ్రహ్మధామ
యత్రవిశ్వం నిహితం భాతి శుభ్రం
ఉపాసతే పురుషం యేహ్యకామాః
తే శుక్రమేతదతివర్తంతి ధీరాః

తనలో విశ్వమునంతను ఉంచుకుని ఏలాటి మాలిన్యం లేనివాడై అన్ని భూతాలకూ ఆధారమై పరాత్పరుడై భాసించే యీశ్వరుణ్ణి ధ్యానయోగంచే సాత్వికుడై నిశ్చలమూ నిర్మలమూ అయిన మనసు కలవాడే తెలుసుకోగలడు. ఏలాటి కోరికా లేనివారై ఈశ్వరుణ్ణి ఉపాసించేవారు మళ్ళీ ఇక్కడ పుట్టరు.

2

కామాన్యః కామయతే మన్యమానః
స కామభిర్జాయతే తత్ర తత్ర
పర్యాప్త కామస్య కృతాత్మనస్తు
ఇహైవ సర్వే ప్రవిలీయంతి కామాః

అది కావాలి, ఇది కావాలి అని కోరికలలో కూరుకుపోయేవాడు వాటికి తగినట్లు పుట్టి వాటి ననుభవిస్తూ చస్తూ మళ్ళీ ఏ తల్లి కడుపునందో పుట్టుతూ ఉంటాడు. ఆ చక్రం అలాగు తిరుగుతూ ఉండ వలసిందే.

మానవుడై పుట్టినందుకు అనుభవించ వలసి నంతవరకు కోరికలనుభవించి ఇక చాలుననే నిర్ణయానికి వచ్చి మనస్సును వశపరచుకున్నవాడి కోరికలన్ని ఇక్కడే ముగిసిపోతాయి. వాడికి మళ్ళీ పుట్టడం అనేది ఉండదు.

3

నాయమాత్మా ప్రవచనేన లభ్యో
న మేధయా న బహునా శ్రుతేన
యమేవైష వృణుతే తేన లభ్య
తస్యైష ఆత్మా వివృణుతే తనూం స్వామ్

వేదశాస్త్రాలు పఠించడం, చెప్పడం, వాటి విషయాన్ని సంపూర్ణంగా తెలుసు కోడం మంచిదే. కాని వాటివల్ల ఈశ్వర సాయుజ్యం దొరకదు. నిశ్చలమైన భక్తి యోగములో తన ప్రభువును ఈశ్వరార్పణ చేసిన వానికి ఆ ప్రభువు తన శరీరములో ప్రవేశం ఇస్తాడు. (తనలో చేర్చుకుంటాడు)

4

నాయమాత్మా బలహీనేన లభ్యః
న చ ప్రమాదాత్తపసో వాప్యలింగాత్
ఏతై రుపాయైర్యతతే యస్తు విద్వాన్
తస్యైష ఆత్మా విశతే బ్రహ్మధామ

కామానికి లొంగి మితిమీరి స్వేచ్ఛగా తిరిగి వీర్యశక్తి పోగొట్టుకొన్నవాడు, భ్రమ ప్రమాదాలకు అలవాటై దోయినవాడు, విధివిరుద్ధమైన తపస్సు చేసేవాడున్నూ ఈశ్వరుణ్ణి చేరలేరు.

తాను కులాచారం ప్రకారం చెయ్యవలసిన పనులు చేస్తూ చిత్తశుద్ధి కలిగి ఇంద్రియాలను అదుపులో పెట్టుకుని చెరగని, తరగని భక్తిముద్రతో తనలో ఉన్న యీశ్వరుణ్ణి వెదికేవాడు ఈశ్వరుణ్ణి చేర గలడు. విద్వాంసుడంటే అతడే.

5

సంప్రాప్యైనం ఋషయోజ్ఞానతృప్తాః
కృతాత్మానో వీతరాగాః ప్రశాంతాః
తే సర్వగం సర్వతః ప్రాప్య ధీరాః
యుక్తాత్మానః సర్వమేవావిశంతి

ఋషులు ఈశ్వరుణ్ణి తమలోనూ అంతటనూ చూసేజ్ఞానమును ధ్యానయోగ సాధనచే సంపాదించి తృప్తులై, ఏ కోర్కెలూ లేనివారై కామక్రోధాదులకు లొంగని ప్రశాంత చిత్తులై అంతటనూ వ్యాపించి ఉన్న యీశ్వరుణ్ణి మనసారా చూసి ధన్యులమయాము అని సంతోషిస్తారు. ఆ యీశ్వరుణ్ణి విడువక అతనితోనే తిరుగుతూ ఉంటారు.

(అంతవరకు యాత్రికుల వాటంలో సంచరిస్తూ ఉంటారు)

6

వేదాంతవిజ్ఞానసునిశ్చితార్థాః
సన్న్యాసయోగాద్యతయః శుద్ధసత్త్వాః
తే బ్రహ్మలోకేషు పరాంతకాలే
పరామృతాః పరిముచ్యంతి సర్వే

అన్నిటి సంబంధం వదులుకుని, నియమాలకు కట్టుపడి, ఉపనిషత్తులు చెప్పినది అర్థం చేసుకుని నిర్మలమైన మనసుగల బుద్ధిమంతులు ముక్తిపొంది పరమానందం పొందుతూ ఉంటారు. మహాప్రళయం కాగానే మళ్ళీ తమకు కావలసిన సమయంలో ఇక్కడ (నేలపై) జన్మిస్తారు.

లెక్కప్రకారం వచ్చే ప్రళయాలలో మోక్షంపొందినవారికి తిరిగి పుట్టడం ఉండదు.

మహాప్రళయం వచ్చాక-మళ్ళీ బ్రహ్మ సృష్టిని ఆరంభించేటప్పుడు అంతవరకు అక్కడ ఆనందంగా ఉన్నవారు ఇక్కడకు వస్తారు.)

7

గతాఃకలాః పంచదశ ప్రతిష్ఠా
దేవాశ్చసర్వే ప్రతిదేవతాసు
కర్మాణి విజ్ఞాన మయశ్చ ఆత్మా
పరేఽవ్యయే సర్వఏకీభవంతి

ఆ విధంగా మోక్షంపొందినవాని శరీరమందున్న అవయవాలు ప్రాణం మొదలైనవి పదునైదున్ను తను ఆధారస్థానాన్ని చేరిపోతాయి. ఈ అవయవాలను నడిపే దేవతలు వారి మూలదేవతలను చేరుతారు. కర్మలు పటాపంచలవుతాయి. జ్ఞానమయుడైన జీవుడు, ఆజీవునకు సంబంధించిన అన్ని విషయాలూ శాశ్వత తేజోమూర్తియైన పరమాత్మయందు లీనమౌతాయి.

8

యథా నద్యస్స్యందమానాస్సముద్రే
అస్తంగచ్ఛంతి నామరూపే విహాయ
తథా విద్వాన్నామరూపాద్విముక్తః
పరాత్పరం పురుషము పైతి దివ్యమ్

నదులు కాలాన్ని అనుసరించి ప్రవహించి సముద్రములో కలిసిపోయినట్లు విద్వాం

గుంటూరు, ప్రకాశం జిల్లాల సప్తగిరి విక్రేతలు.

శ్రీ వి. నరసింహాచార్య
సత్యదేవ న్యూస్ ఏజన్సీ
బాపట్ల.

పి. పద్మావతి
W/o పి.వి.ఆర్. అప్పారావు.
హిందూ ఏజెంట్
పొన్నూరు.

శ్రీ జి. గంగాధరరావు,
24-9-1. అగ్రహారం.

శ్రీ ఇ.వి. రమణమూర్తి
C/o శ్రీ విద్యాబుక్‌హౌస్, గాంధిచౌక్
ప్రభుత్వ ఆసుపత్రి దగ్గర
తెనాలి.

శ్రీ వి. రామమోహన శర్మ
న్యూస్ ఏజెంట్
ఆర్.టి.సి. బుక్‌స్టాల్
రేపల్లె.

శ్రీమతి యస్. విజయలక్ష్మి
విజయలక్ష్మి బుక్ స్టోర్స్
చిలకలూరిపేట.

శ్రీ అనుమోలు జగన్నాథరావు
అధ్యక్షులు, కార్యదర్శి,
వేంకటేశ్వర భక్త సంఘం
నరికల్లు.

శ్రీ పువ్వాడ కోటేశ్వర విఠల్‌గుప్త
గుప్తా జనరల్ స్టోర్స్
మంగళగిరి.

శ్రీమతి కె. దేవసేన
న్యూస్ ఏజెంట్
11-17-19 రామిరెడ్డిపేట
నరసరావుపేట.

శ్రీ వల్లూరి దత్తాత్రేయ ఉమా-
శంకర్, S/o వల్లూరి ఆంజనేయులు
మారుతి న్యూస్ సర్వీసెస్
6-16-24 161/1 అరండల్ పేట.

శ్రీ దిట్టకవి వెంకట రామానుజా-
చార్యులు,
వాసవి కన్యకాపరమేశ్వరి -
దేవాలయం, పిడుగురాళ్ళ.

శ్రీ సి. సుబ్బరాయులు
శ్రీ సత్యనారాయణ ఏజెన్సీ
4-8-96 గిద్దలూరు.

శ్రీ జి.వి. సుబ్బారావు
రావ్ అండ్ రావ్ ఏజన్సీ
కావూరు కందుకూరు.

శ్రీ కోడూరి వెంకటసుబ్బారావు
ఎల్.ఐ.సి. ఏజెంట్,
ఉప్పుగుండూరు.

శ్రీ యస్.వి. రమణయ్య
సాకల బుక్‌షాప్,
మార్కాపురం.

శ్రీ ఉడపోహరి,
ప్రసన్న న్యూస్ ఏజెన్సీ,
లింగసముద్రం, కందుకూరు.

ఎం.వి. చలం, సురేష్ న్యూస్
ఏజెన్సీ, చీరాల.

శ్రీ పి.వి. సుబ్రమణ్యం,
ప్రభుత్వ ఆసుపత్రి వద్ద
అద్దంకి.

శ్రీ రాచపూడి వెంకటసుబ్బారావు
లాయర్‌పేట- ఒంగోలు.

శ్రీ జి. మాలకొండయ్య,
C/o పెద్ద నరసింహులు
ఎల్.ఐ.సి. ఏజెంట్,
చీమకుర్తి.

విశాఖపట్నం జిల్లా

శ్రీ పి. వీరునాయుడు
శ్రీ సాయివారి బుక్‌హౌస్.
అనకాపల్లి.

శ్రీ వి. వీరభద్రరావు
ఏజెంట్ పటికాపాక

శ్రీమతి దొడ్డావ పద్మజయంతి
W/o ఐ.డి.వి. భాస్కరరావు
శ్రీ భాస్కర్ మెడికల్స్, పాడేరు.

నెల్లూరు జిల్లా

శ్రీ ఏ. సాయిబాబా,
C/o వెంకటకృష్ణయ్య.
న్యూస్ ఏజెంట్ – అల్లూరు.

సుడు కర్మవాసనలు అనుభవించ వలసి నంతకాలం అనుభవించి చివరకు ఆ నదు ల్లాగే నామరూపాలు లేనివాడై పరమేశ్వ రుని యందు చేరుతాడు.

(విద్వాంసుడు-అంటే ఆత్మజ్ఞాని-అనిఅర్థం)

9

స యో హ వై తత్ పరమం బ్రహ్మ వేద
బ్రహ్మైవ భవతి, నాస్యాబ్రహ్మవిత్ కులే భవతి
తరతి శోకం తరతి పాప్మానం
గుహాగ్రంథిభ్యో విముక్తోఽ మృతో భవతి

పరాత్పరుడైన ఈశ్వరుణ్ణి తెలుసుకున్న వాడు శరీరానికి సంసార జీవితానికి సంబం ధించి కలిగే కష్టాలను, పాపాలను, హృద యానికి సంబంధించిన అరిష్టాలను అధిగ మించి (దాటి) విముక్తుడై, అమృత స్వరూపుడై ఈశ్వరునిలో కలిసిపోతాడు. అలాటి మోక్షపురుషుని కులంలో మూర్ఖుడు (అజ్ఞాని) పుట్టడు.

10

తదేతదృచాఽభ్యుక్తం క్రియావంతః శ్రోత్రియాః
బ్రహ్మనిష్ఠా స్వయం జుహ్వత ఏకర్షిం
శ్రద్ధయంత స్తేషామేవైతాం బ్రహ్మవిద్యాం
వదేత శిరోవ్రతం విధివద్యైస్తు చీర్ణమ్

ఇంతవరకు నేను చెప్పిన విషయం ఋగ్వేదం చెప్పినది. వేదం చెప్పిన కర్మ లను ఫలాపేక్షలేకుండా చేసేవారున్నూ వేదార్థం క్షుణ్ణంగా తెలుసుకున్నవారున్నూ, బ్రహ్మనిష్ఠాపరులున్నూ శ్రద్ధతో వేదం చెప్పినట్లుగా నిత్యాగ్నిహోత్రం మొదలైన శ్రౌతకర్మలను (యజ్ఞాలను) చేసేవారున్నూ అయిన బుద్ధిమంతులకున్నూ, బ్రహ్మ చర్య మొదలైన నియమాలను సక్రమంగా పాటించే వారికిన్నీ యీ బ్రహ్మవిద్యను ఉపదేశించవలె (తదన్యులకు చెప్పరాదు.)

11

తదేతత్సత్యం
ఋషిరంగిరాః పురోవాచ
నైతదచీర్ణవ్రతోఽధీతే
నమః పరమఋషిభ్యః
నమః పరమఋషిభ్యః

ఈ బ్రహ్మవిద్యను బ్రహ్మచర్య వంటి కఠిన నియమాలు గలవాడే నేర్చుకోవాలి ఈ తొల్లి అంగిరసుడు చెప్పినది ముమ్మాటికినిజం.

ఆత్మజ్ఞాన సంపన్నులైన ఋషులకు నమస్కారం.

ఇది ముండకోపనిషత్తు సమాప్తం ∗

మహిషాసురమర్ధిని

బి.యల్.యస్. ఆచార్య

[గతసంచిక తరువాయి]

నార: మహిషపత్నీ! మహిషపత్నీ! మంచిదానివేనమ్మా! భర్త కైలాసయాత్రకు బయలుదేరుతుంటే భార్యవు సహగమనము చేయక ఇక్కడే పూజ చేస్తూ కూర్చున్నావా?

మ.ప.: శివ శివా! జననీ సర్వమంగళా! నా మాంగల్యాన్ని కాపాడు తల్లీ!

నార: నీవు వరము కోరే తల్లినే వరించబోతున్నాడు నీ పతి.

మ.ప.: దేవర్షీ! ఏమిటీమాటలు?

నార: నిజమేనమ్మా! పరమేశ్వరిని చెరపట్టి పరిణయమాడు తాడట నీ భర్త. అందుకై సర్వసైన్యాలతో కైలాస యాత్రకు సన్నాహాలు చేస్తున్నాడు.

మ.ప.: ఆ! వారికి మీరైనా హితవు చెప్పలేదా స్వామీ?

నార: హితవే చెప్పానమ్మా! అయినా నేను చెబితే వింటాడా నీ మగడు, తనకు నచ్చనిది?

మ.ప.: పరమేశ్వరీ! నా పతిని క్షమించి రక్షించు తల్లీ!

నార: పాపకార్యాలను చేసేవారిని శిక్షిస్తుందే కాని రక్షించదు దుర్గ. నాకు కావలసింది కయ్యాలు కాదమ్మా! లోక కల్యాణం. అందుకే నీ దగ్గరకు పరుగెత్తుకొనివచ్చాను, పరమేశ్వరిపై పాపభావాన్ని పెంచుకొంటున్న నీ పతి ప్రయత్నాన్ని సాగనివ్వకు. కపర్దిని కోపానికి నీ పతి భస్మమైపోతాడు. ధర్మపత్ని ధర్మము పతిని ధర్మ పథమున నడపటమే. ఆ ఛండాసురసంహారిణిని కోర డం, బ్రతుకు ముగించుకోవడమేనని నీ భర్తకు బాగా నచ్చచెప్పు. నీ ప్రాణాలను పణముగ పెట్టిఅయినా నీ నాథుని ప్రయాణాన్ని నిరోధించు. వెళ్లు. ఈ పరికే ప్రయాణమై వుంటాడు నీ ప్రాణేశ్వరుడు.

మ.ప.: అట్లాగే! స్వామీ నన్ను దీవించండి (నమస్కరించును)

నార: సుమంగళీ, భవ! వెళ్ళమ్మా!.... త్వరగావెళ్లు.

మ.ప. (పోవుచు) నాథా!....నాథా....ప్రభూ! ప్రభూ!....

నార: నారాయణ!

అసురనాయక వినాశక – సురరక్షకప్రభో నమోనమో॥
అహమునొంచి విజ్ఞానము పెంచెడి – పరికరమ్ముగానను గావించి
పరితపించు జీవాళి గాతువు – పరమేశ్వరియాజ్ఞాను వర్తివై ॥అసుర॥

రంగము-8 స్థలం-మహిషాసురుని ప్రాసాదపు ముందు భాగము

చిక్షు: జయ మహిషాసుర చక్రవర్తికి

రాక్షసులు: జయ

చిక్షు: జయమహిషాసుర చక్రవర్తికి

రాక్ష: జయ!

మహి: చిక్షురా!

చిక్షు: ప్రభూ!

మహి: సైనికులను కైలాసానికి తరలించు.

చిక్షు: ఆజ్ఞ – సైనికులారా! కదలండి కైలాసానికి

రాక్ష: జయ మహిషాసుర చక్రవర్తికి. జయ.

(సైన్యము కదలి పోవుచున్న కోలాహలము)

మ.ప.: ప్రభూ! ప్రభూ! ఎక్కడికి ప్రయాణము? మీ ప్రయత్నమును మానండి.

మహి: మహారాణీ! ఏమిటిది?

మ.వ. పరమేశ్వరిని వాంఛించడం మహాపాపం! ఆమె నాకు, మీకు సర్వజగత్తుకు మాత. పునీత! మీ పదము అంటి ప్రార్థిస్తాను. ఈ పాపకార్య ప్రయత్నమును మానండి. ఆ మహామాతకు ఆగ్రహము కలిగితే....

మహి: (నవ్వి) ఆమెను అనుగ్రహించాలని వెడుతున్న నాపై ఆమెకు ఆగ్రహము కలుగుతుంధా? ఆమె జీవితాన్ని హరించాలని కాదు దేవీ ఆమెను వరించి వివాహము చేసుకొందామనే వెళ్లుతున్నాను.

మ.వ.: ఎంతటి అపచారం స్వామీ? మీ మనస్సు మార్చుకోండి. ఆ త్రిపురసుందరి యాగ్రహమునకుగురికాకండి.

మహి: (పెద్దపెట్టున నవ్వి) మహారాణీ! నీకు సవతిని తెస్తానన్నా ఈ విధంగా బెదరించి నన్ను ఆపుటకు ప్రయత్నిస్తున్నావు? పిచ్చిదానా! త్రిమూర్తులనే పరాభూతులను జేసిన అజేయుణ్ణి! శాంబరీ విద్యాకుశలుణ్ణి! అబలయైన త్రిపురసుందరి నన్నేమి చేయగలదు?

మ.వ.: ఆమె అబల కాదు ప్రభూ! అపరాజిత! ఆ మహామాయ యే రూపమునైనా ధరించగలదు. ఆ మహాకాళి అలిగినచో ఆమె విలయతాండవమున మనమందరము లయమైపోగలము. నా మాట వినండి.

మహి: నీవే నా మాట వినుము మహారాణీ! ఈనాటి వరకూ ఈ మహిషుని ప్రయత్నాలకు అడ్డు తగిలి బ్రతికిపోయినవారు లేరు. నా పత్నివని యింతవరకూ సహించాను. తొలగిపో!

మ.వ.: తొలగను. నేను బ్రతికివుండగా మిమ్మీ అత్యాచారమును చేయనివ్వను. చేయలేరు.

మహి: (కోపమున) రాణీ!

మ.వ.: మీరు రథమును దిగండి!

మహి: (కోపమున గట్టిగా) రాణీ! నీకు జీవించాలని వుంటే తక్షణము నా దారినుండి వైదొలగు ఊ! తొలగవేమే నీచురాలా (ఆమెను చెరకోలతో కొట్టును).

మ.వ.: (బాధతో) అమ్మా....కశతో కొట్టడమే కాదు. నన్ను మీరు చిత్రహింస పెట్టినా నేను బ్రతికి ఉండగా మిమ్మీ అక్రమ కార్యానికి పోనివ్వను. చేయనివ్వను.

మహి: రాణీ! మహిషాలకు అడ్డునిలువకు వెళ్లు. లేకుంటే నీ రక్తంతో నారథచక్రాలు తడిసిపోగలవు. - తొలగిపో రాణీ!

మహి: తొలగను. మీ ప్రయత్నము మానేవరకూ నేను వైదొలగను. నేను బ్రతికి వుండగా మీకు వినాశము రానివ్వను.

మహి: అయితే చావు! [మహిషుడు కొరడాతో మహిషాలను కొట్టి అదలిస్తాడు. మహిషాలు అరచి కదులుతాయి. మహిషపత్ని చావుకేక]

మప: [చావుకేక]

దేవతలు: అయ్యో! అయ్యో! ఎంత అన్యాయం!

ఇంద్ర: మహిషపత్ని మహిషాసురుని రథచక్రాలక్రిందపడిందే!

యముడు: అయ్యో! మహాపతివ్రతయైన మహిషపత్నికా యింతటి ఘోరమరణము?

నారద: [ప్రవేశించుచూ] జయమహిషాసురా! జయ!

మహి: నారదా! రథాన్ని అధిరోహించండి.

నారద: నీవు నీ సైన్యాలతో వెళ్లుతూవుండు. మృత్యుముఖంలో వున్న నీ ధర్మపత్నికి అంత్యేష్టి జరిపించి, ఆకాశ గమనమున వచ్చి నిన్ను కలుసుకొంటాను. భళా మహిషాసురా! నీ కైలాసయాత్రకు ముఖ్యమైన అడ్డంకిని తొలగించుకొన్నావు. ఇంక భయములేదు. నీ కైలాసయాత్రతో లోకకల్యాణము తప్పక చేకూరగలదు.

మహి: లోకకల్యాణమనగా!

నారద: ఇప్పుడు నీవు త్రిలోకాధిపతివి. కదటయ్యా! నీ విప్పుడు కైలాసయాత్ర చేయుట దేనికి?

మహి: [పెద్దగనవ్వి] ఓహో అదా! మా కల్యాణము లోకకల్యాణమనియా? సరి నేను కైలాసం పోతున్నాను. మీరు త్వరగా రండి. [రథము కదలిపోతుంది]

ఇంద్ర: చూచావా! ముళ్ళమునీ! నీ మూలంగా ఆ మహాసాధ్వి ఎంతటి దుర్మరణాన్ని పొందిందో! తీరిందా ఇప్పటికైనా నీ కలహక్షుధ?

నారద: నాకు కావలసింది కలహాలు కాదయ్యా లోకకల్యాణము! అయినా కట్టుకున్న భార్యలను మహిషుడు చెరబెట్టితే గుట్టుచప్పుడుగాకుండా నోరుమూసుకొని పడివుండి ఏదో నారాయణస్మరణ చేసుకొనే నాపైకి దూకుతారేమిటి?

యమ: మరి యీ మహాసాధ్వికిలాటి దుర్మరణమును కలిగించటం, నారాయణస్మరణముచేసుకొనే మీరు చెయ్యవలసిన పనేనా?

నారద: అవును ఇది నేను చెయ్యవలసినపనే! త్రిమూర్తుల ఆదేశమూ యిదే. నేనే యీ నాటకము ఆడకపోతే మీ సతులగతులు ఏమయ్యేవో ఆలోచించారా? మహిషపత్ని మరణించనిది మహిషాసురునికి చావులేదుకదా! అంతకుడని పెద్దబిరుదాన్ని తగిలించుకొన్న నీవే మహిషపత్ని జీవితానికి అంతము చేకూర్పలేకపోయావు కదా?

యమ: పరమేశ్వరీవరప్రసాదినియైన యీ మహా పతివ్రతకు మరణము చేకూర్చడము నా తరమా నారదా?

నారద: అందుకే నేనీ మార్గముత్రొక్కవలసివచ్చింది. ఇక నీ లోకకంటకుడగు మహిషాసురుడు ఆ భువనేశ్వరి కంటిమంటలతో భస్మమౌతాడు. మహిషాసురమర్దని అనే మరియొక నామమాత్రల్లికి చేరుతుంది.

(33 వ పేజీలో)

(గతసంచిక తరువాయి)

సవితా అంటె సూర్యుడు. సవితకు సంబంధించినది సావిత్రి. సంధ్యాదేవికి కాలభేదము ననుసరించి

"గాయత్రీ నామ పూర్వాహ్నే సావిత్రీ మధ్యమే దినే
సరస్వతీచైవ సాయాహ్నే సైవ సంధ్యా త్రయే
స్మృతా"

అంటూ నామభేదములను వ్యాసుడు రచించెను. అంతియేకాక "అర్కబింబాభివ్యక్తా ఆదిత్యశబ్దవాచ్యా పరబ్రహ్మరూపా చిచ్ఛక్తిరేవ సంధ్యాదేవతా, ఆదిత్యరూపా చిచ్ఛక్తిరేవ గాయత్ర్యాఖ్యా భవతి" అని యుండుటచే ఆదిత్యాంతర్గతమైన ఒకానొక శక్తియే గాయత్రివలె ప్రకాశించుచున్నదని స్పష్టమైనది. ఆ గాయత్రికి సూర్యునకు సంబంధించిన సావిత్రికి అభేదము. గాయత్రి ననుసరించి సావిత్రికి వాక్కునకు అభేదము కాన వాగధిష్ఠాత్రి సరస్వతి సావిత్రి-గాయత్రి ముగ్గురు అభిన్నులని తెలియుచున్నది. ఈ విషయమునే శ్రీనాథుడు తన కాశీ ఖండమున

"అనఘ సావిత్రి యనగ గాయత్రి యనగ
విశ్వజనయిత్రి యనగ చతుర్వేద మాత
యన బరావర బ్రహ్మద్వయం బనంగ
సమ్మహాదేవికి సమాహ్వయాంతరములు"

అని చెప్పియుండెను. సరస్వతిని స్తోత్రము చేయుటవలన ఒక విధముగ గాయత్రీ, సావిత్రీ దేవతలనుకూడ నుపాసించినట్లే యగును.

వేదఋక్కులందు ప్రతిపాదింపబడిన సరస్వతి సత్యచైతన్యము నుండి యవతరించు ప్రబోధనా స్రోతస్సునకు సంకేతముగా నిలచి యున్నది.

పావకా నస్సరస్వతీ వాజేభిర్వాజినీవతీ।
యజ్ఞం వష్టుధియా వసుః॥
చోదయిత్రీ సూనృతానాం చేతంతీ సుమతీనాం।
యజ్ఞం దధే సరస్వతీ॥
మహో అర్ణస్సరస్వతీ ప్రచేతయతి కేతునా।
ధియో విశ్వా విరాజతి॥[4]

"పునీతము గావించు సరస్వతి తన సంపూర్ణ సమృద్ధ రూపములతో మేధస్సం

వాగ్దేవి వైశిష్ట్యం

శ్రీ కోదండ రామాచార్యులు

పన్నమైన మా యజ్ఞము నభిలషించును గాక. సమృద్ధ సత్యములను ప్రబోధించునది చైతన్యమునందు సద్బోధములను త్తేజపరచునదియునగు నా సరస్వతి మా యజ్ఞము నుద్ధరించుచున్నది. సరస్వతి యాగమనముతో చైతన్యమునందు మహార్ణవమును అనగా శాశ్వతత్వము నుద్భూతము గావించి భావనలను సంపూర్ణముగా ప్రకాశింపజేయును." ఇదిపై ఋక్కులయొక్క సారాంశము. ఇందు సరస్వతీ స్వరూపము ప్రచోదనా దేవతగా శ్రుతిమూర్తిగా సాక్షాత్కరించి వైదిక స్రోతస్వినులకును బుద్ధి యొక్క మానసిక తత్త్వార్థములకును స్థిర సమన్వయము గావించుచున్నది.

"ఇడా సరస్వతీ మహీ తిస్రోదేవీర్మయోభువః। బర్హిః సీదంత్వస్రిధః॥ ఆ నో యజ్ఞం భారతీ తూయమేత్విడా
మనుష్వదిహ చేతయంతీ। తిస్రోదేవీర్బర్హిరేదం స్యోనం
సరస్వతీ స్వపస స్సదంతు॥"[6]

భారతి యొక్క మూలమగు సత్స్వరూపము గాక, చైతన్యమును (అనగా స్వరూపము లేక మనుషులెన్ని) హృదయమునందు గు ముద్భూతము గావించును ఇక ముందుకి వచ్చునుగాక. సరస్వతియు సేవించునాకి వీరు ముఖ్యుడు వారి ధర్మములను నిర్వర్తించుచు నా యానందమయమైన యాగ సమయలందాసీనులగుదురుగాక." అని పై వాక్యముల భావము.

సరస్వతి-ఇళా భారతులు. విజ్ఞానమూర్తుల రూపాంతరములు. సరస్వతి వాక్ప్రబోధన గావించు శ్రుతియైనట్లే ఇళ సత్యదృష్టి నొసంగు దివ్యదృష్టి. దృష్టి శ్రుతి రెండును సత్యద్రష్టమైన ఋషియొక్క శక్తిద్వయము మగుటచే ఇళా సరస్వతుల పరస్పర గాఢ సంబంధము మనకు విదితమగుచున్నది. భారతి సత్యచైతన్యము యొక్క బృహద్రూపము. మానవుని పరిమిత బుద్ధి యందు భారతీదేవి యుదయించినపుడు వెంటనే తన తోటి శక్తులగు ఇళాసరస్వతుల దోడ్కొని వచ్చును. ఇట్లు భేదము స్పష్టముగా తెలియుచున్నను కాలాంతరమున వీరి మధ్యనున్న సునిశితమైన భేదము విస్మరింపబడి ముగ్గురొక్కటేయని ఇళా, భారతీ పదములు సరస్వతికి నామాంతరములని పేర్కొనుట జరిగినది.

మేధా దేవీ జుషమాణా న ఆగా ద్విశ్వాచీ భద్రా
సుమనస్యమానా। త్వయా జుష్టా నుదమానా దురుక్తా
న్బృహ ద్వదేమ విదధే సువీరాః। త్వయా జుష్ట ఋషి
ర్భవతి దేవి త్వయా బ్రహ్మా గతశ్రీరుత త్వయా।
త్వయా జుష్టశ్చిత్రం విందతే వసు సా నో జుషస్వ
ద్రవిణోన మేధే॥ 7
మేధాం మ ఇంద్రో దదాతు మేధాం దేవీ సరస్వతీ
మేధాం మే అశ్వినావుభావాధత్తాం పుష్కరస్రజా
అప్సరాసుచ యా మేధా గంధర్వేషు చ యన్మనః
దైవీం మేధా సరస్వతీ సా మాం మేధా సురభిర్జుష
తాగ్ంస్వాహా॥
ఆ మాం మేధా సురభిర్విశ్వరూపా హిరణ్యవర్ణా
జగతీ జగమ్యా ఊర్జస్వతీ పయసా
పిన్వమానా సా మాం మేధా సుప్రతీకా జుషన్తామ్॥

మేధయనగా గ్రంథమునందుగల విషయమును గ్రహించి ఆ గ్రహించిన విషయ

మును మరువకుండా ఉండునటుల ధార ణముచేసి కొనుశక్తి. అట్టి మేధాదేవి మాకడకు వచ్చుగాక. ఆ దేవత సకలమును గ్రహించు సామర్థ్యము కలది. కల్యాణ మైనది. మాయందనుగ్రహబుద్ధి కలది. ఓ మేధా! నీచే అనుగ్రహింపబడి నిరుప యోగములైన పదములను త్రోసిపుచ్చిన వారగుదుముగాక. ఓ దేవీ! నీచే అనుగ్ర హించబడినవాడు ఋషియు సర్వసంపదలు కలవాడును అగుచున్నాడు కాన మమ్ము కరుణించు.

ఇంద్రుడు, సరస్వతి, అశ్వినీదేవతలు నాకు మేధను కలుగజేయుదురుగాక. అప్స రసలయందు గంధర్వులయందు దేవతల యందు ఎట్టి మేధగలదో అట్టి మేధ నన్ను పొందుగాక. సకల శాస్త్రరూపమైన పురు షార్థ కాలముచే పొందదగిన మేధ నన్ను పొందుగాక"అని మంత్రముల సారాంశము. ఇట్టివే మంత్రములు మేధాసూక్తమనుపేర ఋగ్వేదమునను కనుపట్టుచున్నవి.[10] పైన పేర్కొనినవానిని పరిశీలించినపుడు మేధా స్వరూపిణియైన సరస్వతి ఎంతటి ప్రాభవ ప్రాశస్త్యములను పొందియున్నదో తెలియుచున్నది.

సరస్వతీ దేవాలయములు దేశమునకు బహుతక్కువ. సరస్వతి కాశ్మీర్‌లో శ్రీనగర్ యందు, అజ్మీరుకు దగ్గరగానున్న పుష్కర క్షేత్రమందు, తెలంగాణములోని అదిలా బాద్‌జిల్లా బాసర క్షేత్రమునందు స్వయం ప్రకాశమూర్తియై వెలసినది. "కామాజాపుర వాసినీ" అను సరస్వతీ స్తుతి ననుసరించి పైమూడు క్షేత్రములు కామరూప, పూర్ణగిరి జాలంధర పీఠములుగా ప్రసిద్ధిగాంచినవని తదుపాసకుల యభిమతము. ఇది కాక శంకరాచార్యులవారు స్థాపించిన శృంగేరి పీఠమునందు దాని ఉపపీఠములందును శారదామూర్తి నిలచియున్నది.

సరస్వతిని గూర్చిన కథలు, శతపథ బ్రాహ్మణములోను, బ్రహ్మవైవర్త పురాణ ములోను బ్రహ్మఖండమునందు, గణేశ ఖండమునందునుకలవు. సరస్వతీ రహస్యో పనిషత్తు సరస్వతీగీత అను ప్రత్యేక గ్రంథ ములు ఆమె పేర వెలసినవి. "విశ్వవిజ యము" అను పేరుగల సరస్వతీ కవచము కాణ్వశాఖ ఋషి ప్రోక్తమైన దొకటి లోక మున ప్రచారమున నున్నది. అష్టోత్తర శతోపనిషత్తులలో చేరిన సరస్వతీ రహస్యో పనిషత్తును మునుల కోరికపై ఆశ్వలాయన మహర్షి చెప్పినట్లు కలదు. ఇందలి ఋక్కులు వాక్తత్త్వ వివేచనముతో కూడు కొని యున్నవి. గ్రంథములేకాక ఆమెకు సంబంధించిన మంత్రములును అనేకములు కలవు. బాలా-వీణా-వేణు. శారికా-శుక- ప్రౌఢా వాగీశ్వరీ నీలా మహాదినామములతో సరస్వతీ మంత్రములు, మహా సరస్వతీ భేదములైన వాగీశ్వరీ వాగ్వాదినీ మంత్ర ములచటచట మంత్రశాస్త్రపరులచే అను ష్ఠించ బడుచునేయున్నవి.

విద్యాసంసిద్ధిని, సువాక్కును ఆశించి సరస్వతీ ప్రార్థన చేయుట మన దేశము లోనేకాదు పాశ్చాత్యదేశములందును చాలా ప్రాచీన కాలమునుండియే ఆచారమై యున్నది. పాశ్చాత్యుల దృష్టిలో "మ్యూజెస్" అనబడు తొమ్మండుగురు కన్యలే విద్యాధిదేవతలు. ఒక్కొక్కరిని ఒక్కొక విధమైన కావ్యమునందు వర్ణించుట వారి సంప్రదాయము. "క్యారియోప్" అను దేవతను మహాకావ్యేతి హాసములందు "క్ల్యాయో" అను దేవతను చరిత్ర కావ్యాదు లందును, "ఇరాటో" అను విద్యాదేవతను ప్రణయ కవితకుముందు పొగడుట కాన వచ్చుచున్నది.

గ్రీకు ల్యాటిన్ సాహిత్యములందు "మినర్వా-మ్యూచ్" మొదలైన రూపము లలో విద్యాబుద్ధి కవితాసంగీతములకు ఆదిదేవతగా సరస్వతిని ప్రార్థించుట వరి పాటిగా యున్నట్లు తోచుచున్నది. కొందరు "వీనస్, డ్రైడన్" అను దేవతలను సంగీత సాహిత్యాధి దేవతలుగా వర్ణించిన, మరి కొందరు "అపోలో" అను దేవత సంగీత సాహిత్య నిలయమని వివరించి. "అపోలో" అను నామమున నుండు మూర్తి వీణ పట్టుకొని తెల్లని వర్ణముతో భారతీయ సర స్వతీ మూర్తికి కొంచెము దగ్గరిపోలికలను కలిగియున్నట్లు ఈ దేవతకు ప్రత్యేకముగ ఆలయమునుకూడ కట్టించిరన్నట్లు చెప్పగా వినియుంటిని అది ఎంతవరకు నిజమో విదేశములకు వెళ్ళివచ్చిన వారికే తెలియ వలసియున్నది.

పాశ్చాత్యరచయితల కావ్యములందును విద్యాదేవత ప్రార్థన కనుపించును. అంధు డగు "హోమర్" కవి జూపిటర్ బిడ్డ మౌజౌనా అను కన్యను తనకు వాక్కు ఇవ్వమని కోరెను. షేక్స్పియర్ ఒకానొక నాటకమున వాగ్దేవతను సువాక్కుకై అభ్య ర్థించెను. ల్యాటిన్ మహాకవి అయిన వర్జిత తన ఏనీడ్ అను కావ్యప్రారంభమున మ్యూజాను స్తోత్రముచేసి యుండెను. ఆంగ్ల మహాకవి మిల్టన్ తాను రచించిన ప్యారడైజ్ లాస్టు కావ్యము మొదట మ్యూజ్‌ను స్తుతించుచు ఆమె శక్తి సామ ర్థ్యములను వర్ణించుచు, ఇలా వేడుకొనెను.

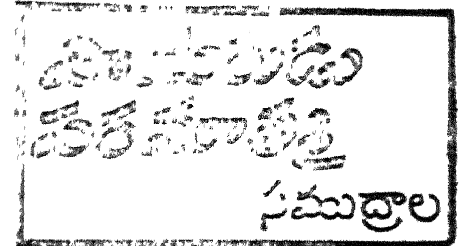
Whit in is me dlark.
Illumine whit is low raise and support
That, to the night of this great argument
I may assert Eternal Providence
And justify the way's of God to men.
ఇంకా ఇలా అంటాడు
Heaven hides nothing from thy view.
Nor the deep tract of Hell.

"నీకు తెలియనిదేమియులేదు. నాలో నున్న అజ్ఞానాంధకారమును తొలగించి విజ్ఞానజ్యోతిని వెలిగించి దానిని అభివృద్ధి పరచు. అందుకు తగిన ఆధారమును కల్పించు." అని పై పంక్తులలోని విష యము ఇట్లు వాగ్దేవతను స్తుతించి ఆమెకు తమ కావ్యములందు స్థానము కల్పించిన పాశ్చాత్యులనేకులు కలరు.

ఆర్ష సమ్మతమైన ప్రతిభ లేక దర్శనము సరస్వతీ వరప్రసాదము. విశ్వవ్యాప్తమైన మహాశక్తి తద్వ్యక్తీకరణమున కనుగుణ మైన మనస్సునుండి దేశకాలా బద్ధమై బహిర్గతమగుచున్నది. అందు కుదాహరణ

(35 వ పేజీలో)

కొత్తశీర్షిక

రాజయ్యకు అరవై నిండినై. బాధ్యత లన్నీ ఒకవిధంగా తీర్చేసుకున్నాడు. ఏదో కృష్ణా రామా అనుకుంటూ కాలక్షేపం చేస్తు న్నాడు-మనిషి వంగిపోయాడు-మనిషితో బాటు మనసుగూడ వంగిపోయింది. రాజయ్య పండితుడుగాడు - సంస్కృతం అసలేరాదు. వచ్చిన తెలుగుగూడ అంతంత మాత్రమే. ఏదైనా చెబితే తెలుసుకోగల తెలివితేటలున్నై. సగటుమనిషి - ఒక విధంగా ఆలోచిస్తే కేవలం పామరుడు—

పసివయసునుంచే, రాజయ్య ఒక పద్ధతి వ్యక్తి. ఉయ్యాలలో పడివుండే వాడట, మేలుకుని ఉన్నా ఏడ్చేవాడు గాడట! 'కై, కుయ్' అనకుండా పడుకున్న పాపనుచూచి. పిచ్చివెధవ - ఎప్పుడనగా పాలిచ్చానో....అని తల్లి వచ్చి పాలు ఇవ్వ వలసిందేగానీ, ఏడిచి, ఏడిపించీ, నోటీసులు జారీచేసేవాడు గాడట! రెండు మూడేళ్ళు వచ్చిన తర్వాతకూడ, ఒక మూల కూచొని, ఇంటికప్పో ఆకాశమో తేలకళ్ళతో చూస్తూ వుండేవాడట! వీడోమట్టిముద్ద, పప్పుముద్ద, అనుకునే వాళ్ళుట. (ఇవన్నీ వాళ్ళమ్మఉన్న రోజుల్లో చెప్పిన మాటలు)-

రాజయ్యని బళ్ళోవేశారు. ఆరోజుల్లో చదువులువేరు. రెండోక్లాసులో కృష్ణశతకం, మూడోక్లాసులో, సుమతీశతకం, వేమన పద్యాలు, నాలుగోక్లాసులో దాశరథీశతకం భర్తృహరి నీతిశతకం, ఐదోక్లాసులో, భాస్కరశతకం. కాళహస్తీశ్వర శతకం, చదివించేవాళ్ళు. ఆశతకాలన్నీ పిల్లలకు కంఠోపాఠం. రాజయ్యకు పది పన్నెండేళ్లు వచ్చేసరికి ఇవన్నీ మనసులో జీర్ణించి పోయినై.

రాజయ్య కాలేజీ చూడలేదు. క్రికెట్. హాకీ ఆడలేదు. కనీసం చెడుగుడు, కోతి కొమ్మచ్చులుకూడ ఆడలేదు. బడినుంచి ఇంటికి వచ్చాక, అమ్మకు అయ్యకు ఏదైనా చేతనైన సాయం చేసేవాడు. S S L C. అయిపోయిన తర్వాత అమ్మకు సాయంగా వ్యవసాయంలోపడిపోయాడు. పేరిరకం అని చెప్పినప్పుడే చెప్పేవారు. పదిరిలోపడ్డ ఎలుకలాగా, కుటుంబ నిర్వహణ చేశాడు పిల్లలు చేతికి అందివచ్చే వరకూ.

రాజయ్యకి 'హాబీలు' లేకపోలేదు! పప్పులవద్దగ రావలి పడుకునేరోజుల్లో, చిన్న ప్పుడి కృష్ణశతకం, దాశరథీశతకం, తన పద్ధతిలో ఎలుగెత్తి పాడుకునేవాడు. వాళ్ళ ఊరిలో ఒక కృష్ణమందిరముంది. ఊళ్లో ఉత్సాహవంతులైన కుర్రాళ్ళ భజన బృందం వుంది. వాళ్ళతోబాటు, "చల్లలమ్మే గొల్లలమురా, గోపాలకృష్ణ చలమదేల చెరగువిడువరా" అనిచెక్కభజన చేసే వాడు. మరికొంతెం వయసు ముదిరిన తర్వాత పురాణాలు కాలక్షేపాలకు వెళ్ళే వాడు.

పల్లెటూళ్ళలోగూడ ఇప్పుడు పద్ధతులు మారిపోయినై. రేడియోలు వీడియోలు వచ్చేసినై, వచనభాగవత రామా

చిత్తూరు జిల్లాలో
సప్తగిరి.

శ్రీ ఐ. ఉదయచంద్రప్రకాశ్
c/o డి. జగన్నాథం
స్టేట్ బ్యాంక్ ఆఫ్ ఇండియా
పలమనేరు.

శ్రీమతి ఎస్. డి. సులోచన
మేనేజింగ్ పార్టనర్,
ప్రతిభా ప్రియదర్శిని
రైల్వే స్టేషన్ బుక్ స్టాల్
తిరుపతి.

శ్రీ ఐ. ఉదయచంద్రప్రకాశ్
c/o డి. ఉదయానందం
భారతీయ స్టేట్ బ్యాంక్
పలమనేరు.

శ్రీ డి. ఆర్. పాండురంగయ్య శెట్టి
s/o శ్రీ డి. రామయ్య శెట్టి,
విజయ నగరం న్యూస్ పేపర్స్
కీలపట్ల (పోస్ట్)

శ్రీ కె. సుబ్బారావు
న్యూస్ ఏజెంట్
త్రిరెడ్డిపల్లి

శ్రీ బి. కె. శ్రీనివాస్ గుప్త
లాంగ్ బజార్, వి. కోట (పోస్ట్)

శ్రీ. వి. యస్. కృష్ణమూర్తి,
c/o వి. శ్రీకాంతయ్య
న్యూస్ ఏజెంట్, స్టేషన్ రోడ్,
కుప్పం.

శ్రీ. కె. సుబ్రహ్మణ్యం
న్యూస్ ఏజెంట్, పాకాల.

శ్రీ కె. దొరస్వామి చెట్టి,
c/o ఆర్. డి. కన్నయ్య నాయుడు
అడ్వకేట్, ఎం. బి. రోడ్
పుత్తూరు.

శ్రీ. టి. పి. ఉమాపతి,
మెయిన్ రోడ్, నారాయణవనం
పుత్తూరు.

శ్రీమతి వి. వసుమతి
c/o. వి. శ్రీనివాసాచార్యులు,
బ్లాక్ ఎక్స్‌టెన్షన్ ఎడ్యుకేషన్,
సి. టి. ఎం. పోస్ట్.

యడాలు వచ్చి, రాజయ్యను కొంత కాపాడినై. దేవుడిదగ్గర కూచున్నంతసేపు కూచుని, ఊబుసుపోకపోతే అవి ముందు వేసుకుని కాలం వెళ్ళపుచ్చుతున్నాడు.– రాజయ్య పూజ పుస్తకాలు చాలా కొన్నాడు, వెంకటేశ్వరసుప్రభాతం, సహస్రనామం, గద్య వగైరా. రాముడిమీద కొన్ని పుస్తకాలు. అలాగేకృష్ణుడిమీద–కృష్ణాష్టకం, కృష్ణ అష్టోత్తరశతం. వేణుగోపాల సహస్రనామం, విష్ణుసహస్రనామం, లక్ష్మీసహస్రం చాలావున్నై. అనాటి మానసిక స్థితినిబట్టి అంటే శనివారం, వెంకటేశుని పుస్తకాలు తీస్తాడు. శ్రీరామోత్సవాలలో, రాముడి పుస్తకాలు తీస్తాడు–కానీ అతనికి కృష్ణుడి మీద ఒక పిసరుప్రీతి ఎక్కువ అనే చెప్పాలి. ఎందుకయ్యా అని అడగితే పరమాత్మ బిరుదు శ్రీకృష్ణుడికే వుందట.

విజయదశమినాడు మహాలక్ష్మీపూజగా, లక్ష్మీసహస్రం చేసి నీరాజనం ఇస్తున్నాడు రాజయ్య–అమ్మవారికి వేసిన మల్లెదండల మాటు నుండీ

'నల్లనివాడు పద్మనయన
మ్ములవాడు, సుధారసంబుపై
జల్లెడువాడు, మౌళి
పరిసర్పిత పింఛమువాడు,
నవ్వురాజిల్లెడు మోమువాడు"

తొంగి చూస్తున్నాడు. రాజయ్యకి మతి పోయింది–కళ్ళుజోడు సవరించుకుని తదేక దృష్టిగా చూస్తూవుంటే–"ఏం రాజయ్యా అన్న పిలుపు వినిపించింది–"ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ" అంటూ నమస్కరించాడు రాజయ్య తత్తరపాటుతో. పరమాత్మ తలపంకించి ఆశీర్వదించాడు........

"స్వామీ ఇవి దేవీనవరాత్రులు, తాము దయచేశారేమిటి" అన్నట్టు ఇంకా ఆశ్చర్యంగానే చూస్తున్నాడు రాజయ్య– రాజయ్య ఆత్మలో విచికిత్స, పరమాత్మకి అర్థమైంది. "చెల్లెలి ఇంట్లో విశేషమైతే, నువ్వువెళ్ళవా?"అన్నాడు పరమాత్మ!

'దేవి' అమ్మవారు..... .. మీ చెల్లెలా?...

"నిష్పందేహంగా! దేవీ సహస్రాలు కొన్ని తిరగేసి చూడు మాటవరసకి పార్వతీ సహస్రం, మీనాక్షిసహస్రం ఇలాంటివి చదివితే, సదాశివపతివ్రత, మహేశ్వర మనోహరితోబాటు, పద్మనాభ సహోదరి, శ్రీనివాస సహోదరిలాంటి ముక్కలుగూడ తగులుతై. అందాకాఎందుకు? నువ్వు క్షుణ్ణంగా చదివిన భాగవతంవుంది. అందులో, మన అవతార ఘట్టం ఒకసారి జ్ఞాపకం తెచ్చుకో! దేవకి ఏడోకడుపులో బిడ్డను, రోహిణి కడుపులోకిమార్చి. దేవకి గర్భవిలీనం అయిందీ అనిపించింది ఎవరు? నేను దేవకి కడుపున పుట్టినప్పుడు యశోద కడుపున పుట్టిన ఆడపిల్ల ఎవరూ? వసుదేవుడు, బిడ్డలమార్పిడిచేసి. కంసుని ముందు పెట్టినది ఎవర్ని? కంసుడు ఆబిడ్డనునేలమీదపడేసి నరకబోతే, ఆకాశానికి ఎగిరి ఎనిమిది చేతులతో, గదాశంఖచక్ర చాపములతో నిలచి, నిన్ను చంపేవాడు పుట్టి పెరుగుతున్నాడని, కంసుడి గుండెల్లో ఆటంబాంబు వేసినవాడెవరు? అదే, దేవి. శక్తి. దానికే దుర్గ, భద్రకాళీ, వైష్ణవీ వగైరా పద్నాలుగు పేర్లు అని భాగవతములో చదివావా లేదా? . అదే యోగమాయ, విష్ణుమాయ!........ నా తోబుట్టువు" అని పరమాత్మ తేల్చేశాడు! రాజయ్యకు ధర్మసందేహం వచ్చింది.

"స్వామీ, దేవి. ప్రకృతి స్వరూపిణి, సదాశివపతివ్రత! తమకు సోదరి బాగానే వుంది కానీ ఆపార్టీవేరూ, మనపార్టీ వేరు గదా"అన్నాడు. నీళ్లు నములుతూ! రాజయ్య!

మీ పామరులతో వచ్చిన పేకులాట ఇదే రాజయ్యా! మాలో మాకు ఏ భేదాభిప్రాయాలు లేవయ్యా శివకేశవులకభేదమని, శివుడే విష్ణువు; విష్ణువే శివుడు; శివుడి హృదయమే విష్ణువు. అని ఎన్నోసార్లు 'ఎన్నో చోట్ల మేము సంయుక్త ప్రకటనలు చేశాం! బలవంతులైన రాక్షసులతో యుద్ధాలు చేయవలసినప్పుడు మేమిద్దరమూ కూడబలుక్కుంటాం! హనుమంతుడు

శివాంశ అని చదివావుగదా! రామాయణంలో హనుమంతుడు మనకోసం ఎన్నితంటాలు పడ్డాడు. మైరావణుడి బారినుంచి అతనే గదా రక్షించాడు; అలాగే త్రిపురాసుర సంహారం వగైరా సన్నివేశాల్లో మనం అతన్ని ఆదుకున్నామా లేదా? వరగర్వితులు మహాభయంకరులైన దైత్యసంహారం చేయవలసి వచ్చినపుడు, పరబ్రహ్మ, పరమేశ్వరుడు, ఇంద్రాది దిక్పాలకులు అందరూ కలసి, వైకుంఠంలో, సర్వదేవతా సమావేశం పెట్టి, నేను చెప్పిన తీర్మానం ఆమోదించి, కార్యక్రమం అమలు చేస్తున్నారా లేదా? అప్పుడు శంకరుడు మనకే ఓటు వేస్తున్నాడు కదా! ఇంకో చిన్న విషయం చెప్పమంటావా?

'శివుడిచేతిలో ఆయుధం ఏమిటి?'

'త్రిశూలం'

"త్రిశూలం చివర ఏముంది-తిరునామం మనగుర్తేగదా" అన్నాడు పరమాత్మ. పరమాత్మ తన సందేహాన్ని ఇలా తిరగేసి కొడతాడనుకోలేదు రాజయ్య! "స్వామీ! తాము రాజకీయ దురంధరులు! కాకపోతే పద్నాలుగు లోకములు ఎలాసంబాళించి ఏలగలుగుతారు" అన్నాడు రాజయ్య!

'ప్రశంసకు అభివాదాలు' అన్నట్టుపరమాత్మ నవ్వేశాడు!

'శివుడికి మనకీవున్న సంబంధ బాంధవ్యాలు అర్థమైనై గదా! .... చెల్లెమ్మంటే శివుడికి చెడ్డప్రేమ!"

"అందుకేగదా అర్ధశరీరం ఇచ్చాడన్నారు!"

"అర్ధశరీరం అంటే మీరేదో అనుకుంటున్నారు. స్త్రీ పురుషులు సమానం. ఆలుమగల మధ్య అధికారం సమానం. స్త్రీలకూ, పురుషులతోబాటు సమాన హక్కులు కావాలని పోరాడిన మొదటిస్త్రీ మాచెల్లెమ్మ! ఒప్పుకున్న పురుషుడు, శివుడు! ఆ పరస్పరమైన అవగాహన వల్లే వాళ్ళమధ్య అంత అన్యోన్యం ఏర్పడింది! ఆదర్శ దంపతులు కాగలిగారు" అన్నాడు కృష్ణపరమాత్మ ....

రాజయ్యకిదేదో కొత్తపాయింటు అనిపించింది! అర్ధనారీశ్వరుడంటే, సగం మొగ సగం ఆడా బొమ్మలుచూశాడు నాట్యాలు చూశాడుగాని, సంసారంలో, సమాజంలో స్త్రీపురుష సంబంధంలో సరిసమానం అని దీని అంతరార్థమా అని ఆశ్చర్యపోయాడు — "శివుడికి నేనంటే ఎంతో గౌరవం! వల్లమాలిన ప్రేమకూడ, మాచెల్లెలికి నాకూ చాలా పోలికలున్నాయట .. నన్ను చూస్తుంటే .."

'స్వామీ అన్నాడు రాజయ్య పరమాత్మ మాటకు అడ్డంవస్తూ - పరమాత్మ ఆగిపోయాడు. "క్షీరసాగరమథన కాలంలో, తమరు మోహినీ వేషం కట్టినప్పుడు, హాలాహలం బిర్రులో వున్న శివుడు తమవెంటపడి పట్టుకున్నాడని, అప్పుడే అయ్యప్ప పుట్టాడని అంటారు నిజమేనా?" అని అడిగాడు రాజయ్య—

పరమాత్మ ప్రశ్నదాటేసి చెప్పడం ప్రారంభించాడు నవ్వుతూ!—

"ఇంతకీ అసలు విషయం ఏమిటంటే మీరు దేవీ నవరాత్రులని ఉత్సవాలు పండుగలు చేసే ఈ అమ్మవారు, మా ఇద్దరికీ వరమాపుత్రాలు—కైలాసంలో ఆవిడ ఖాగస్వామిని, వైకుంఠంలో ఆడపడుచు-అటు కైలాసం వెళ్ళాలన్నా ఇటు వైకుంఠానికి రావాలన్నా, అమ్మడు అంగీకరిస్తేనే ఏ జీవికైనా ఏ లోకప్రవేశమైనా. ముందు ఆవిడను వొప్పించి మెప్పించి మంచి చేసుకోవాలి!...."

"దానికి మార్గంగూడ మీరే సెలవివ్వాలి పరమాత్మా" అన్నాడు రాజయ్య!

"ఏనాడో చెప్పాను—"

"ఏమిటి స్వామీ అది!"

"కాళీయమర్దనే—"

"కాళీయ మర్దనా! తమలాంటివారు చేయవలసిందేగాని. మావల్లే మౌతుంది!"

"కాళీయసర్పం అంటే ఏదోగాదయ్యా-నీ వెన్నుపామే!....అదే కుండలినీ-కుండ

తెలంగాణాలో సప్తగిరి

శ్రీ ప. రంగాచార్య
12-5-5. యస్.వి. యన్ రోడ్
పాపయ్యపేట - చౌమాస్
వరంగల్.

శ్రీ ప. శ్రీనివాసాచార్య
5-5-34. శివాలయంవీధి
కరీంనగర్.

శ్రీ. పి. హెచ్. నాగేశ్వరరావు
శ్రీనివాస వస్త్రాలయం
మెయిన్ రోడ్
మధిర- ఖమ్మం జిల్లా.

శ్రీ. బి. యతిరాజు,
1-7-37 గిరునిగడ్డ,
జనగామ - వరంగల్

శ్రీ. కె. వెంకటస్వామి
6-2-20- సుభాష్ నగర్
నిజామాబాదు.

శ్రీ. ఓటూరి రాజేశ్వర్
4-760, లారీబజార్
అజంతా ట్రాన్స్ పోర్టు
జగిత్యాల.

శ్రీ యలసూరి భగదయాళ్
తిరుమలగిరి
నల్గొండ జిల్లా.

శ్రీమతి పి. లక్ష్మికామేశ్వరి
23-5-577 చాపలగల్లీ
లాల్ దర్వాజ
హైదరాబాదు-2

శ్రీమతి పి. లక్ష్మికామేశ్వరి
c/o శ్రీ పి. ఎ. వి. ప్రసాద్
హైదరాబాదు - 4

శ్రీమతి పి. లక్ష్మికామేశ్వరి
c/o శ్రీమతి జై. ప్రమీల
ఇ.నం: 19/65 మల్కాజ్ గిరి
హైదరాబాదు

పి. గోవర్ధన
టీచర్-
నికొండ - వరంగల్

లినీ యోగం .. మన దేవుళ్ళందరిని ఒక సారి జ్ఞాపకం చేసుకో....మహావిష్ణువు పాము మీదే పడుకుని యోగనిద్రలో ఉంటాడా? పరమశివుడికి ఒంటినిండా పాములేగదా! వినాయకుడికి నాగయజ్ఞోపవీతం! కుమార స్వామికి కాళ్ళదగ్గరపాము.... సరస్వతి. లక్ష్మి, పార్వతి. వీళ్ళందరూ, నాగాభరణ భూషితలే!.... అంటే ఏమిటి ... వీళ్ళం దరూ ఆ కుండలినిని జయించినవాళ్లే అన్న మాట!.... "శేషాచలవాసా! శ్రీనివాసా" అంటున్నావుగదా! ఏమిటా 'అచలశేషం' ఆ పామును కదలనివ్వకుండా దానిమీదే నివాసమున్న వాడా అనేగదా.... అన్నాడు పరమాత్మ!....

రాజయ్యాకి ఈ భావన కొంచెం నచ్చి వట్టుంది!....

స్వామీ ఈ కుండలిని గురించి కొంచెం విశదంగా చెప్పండి అన్నాడు!

"టూకీగా విషయం చెబుతాను. వివ రాలు దొరికేచోటు చెబుతాను. తర్వాత మవ్వే తంటాలు పడమ"న్నాడు పరమాత్మ!

"అలాగే కానివ్వండి"అన్నాడురాజయ్య.

"ఈ కుండలినీ శక్తి, మూలాధారం దగ్గర నిద్ర పోతూవుంటుంది! అక్కడే, ఇళా పింగళా, సుషుమ్నా అని మూడు నాడు లుంటై. ప్రాణాయామంతో ఈ కుండలిని నిద్ర లేపాలి – ప్రాణవాయువును సుషుమ్న నాడిద్వారా, ఊర్ధ్వముఖంచేసి షట్చక్ర భేదనంచేసి, తలలోవున్న సహస్రా రానికి తీసుకువెళ్ళి అక్కడ నిలబెట్టాలి"– ఏవో షట్చక్రాలన్నారు? .... అన్నాడు రాజయ్య గొణుగుతూ.

వాటినే మూలాధారం, స్వాధిష్ఠానం, మణిపూరం, అనాహతం, విశుద్ధం, ఆజ్ఞా చక్రాలంటారు. ఈ ఆరుచక్రాలపైన సహ స్రారం....ఈ ఆరుచక్రాలు ఆరు ఇనుప గొడ్డళ్లలాంటివనుకో, ఉత్థానంచేసిన చిత్ ప్రకాశాన్ని ఈ ఇనుప తెరలలోనుంచే పైకి పంపించడం చాలాకష్టసాధ్యమైన విషయం కొన్నివేల డిగ్రీల ఉష్ణోగ్రతలోవున్న 'ఆర్కు' ఇనుమును కరిగించి ముందుకు వెళ్తున్నట్టు, నీ చిత్ ప్రకాశాన్నికూడా, ఈ చక్రాలగుండా అలా పంపించగలగాలి, దీన్నే లయయోగం అనికూడ అంటారు. హఠయోగం, రాజయోగం, కుండలినీ యోగం అని యోగశాస్త్రంమీద ఎన్నో పుస్తకాలున్నై. వీటి జోలికి పోయేముందు ప్రవేశికలాగా, ఒకసారి లలితా సహస్రం చదువు....సౌగంధిక వ్యాఖ్యానంతో.... నీకు చాలా వివరాలు తెలుస్తై, అలాగే ఒకసారి సౌందర్యలహరి, చదువు, లొల్ల లక్ష్మీనాథం సంస్కృతవ్యాఖ్యకు తెలుగుగూడ వచ్చింది నీలాటివాళ్ళకోసం ....విషయం బాగా బోధ పడుతుంది–

సౌందర్యలహరి....శంకరాచార్యుడు .... అద్వైతం .... మనది విశిష్టాద్వైతం .... అంటూ గొణుక్కుంటున్నాడు రాజయ్య—

శంకరాచార్యులుగూడ మనవాడే .... అన్నాడు పరమాత్మ!

రాజయ్యకి మతిపోతొంది—

"రామానుజయతీంద్రులు ఎంత మన వాడో, శంకరుడుగూడా అంతమనవాడు," అని రెట్టించాడు పరమాత్మ! రాజయ్య కళ్లు తేలేసి వింటున్నాడు! పరమాత్మ తన ధోరణిలో చెప్పుకుంటూ వెళ్తున్నాడు....

శంకరుడు మన మహాలక్ష్మిమీద కనక ధారాస్తవం రాశాడా? లక్ష్మీనృసింహ కరావ లంబ స్తోత్రం రాశాడా! విష్ణుసహస్రనామం మీద లోకోత్తరమైన వ్యాఖ్యరాశాడా? నా భగవద్గీతమీద ఎంతమంచి వ్యాఖ్యానం రాశాడు! మనకోసం ఇన్ని చేసిన వాణ్ణి మనవాడు కాదంటే ఎలాచెప్పు....కొన్ని చిల్లర విషయాలమీద మనకు ఏకాభి ప్రాయం లేకపోవచ్చు. అంతమాత్రాన, మనకు కానివాడవుతాడా!.... ఒక చిన్న విషయం ఆలోచించు, ఒక సంఘంలో ఒక సమస్యనుగురించి సర్వతోముఖంగా చర్చిస్తోంది అనుకో..... ఎవరికి తోచింది వాళ్లు చెబుతారు. ఒకరు చెప్పింది మరి కొందరికి నచ్చలేదుఅంతమాత్రానవాడు అందులో సభ్యుడు కాకపోతాడా? రాజయ్య గొంతులో పచ్చివెలక్కాయ పడింది—

కలకత్తా, ఢిల్లీ, బొంబాయినుంచీ రైళ్లు బయలుదేరినై. అన్నీ మదరాసు సెంట్రల్ స్టేషన్‌కే వస్తున్నై–పథమేదైనా పరమావధి అదేగదా"అన్నాడు పరమాత్మ!

"శంకరుడిమీదకూడ ఈనల్లవాడికి వల్లమాలిన అభిమానం....లేకపోతే కాలి పోయే శరీరాన్ని కాపాడతాడా!....అందుకే తన జగద్గురు బిరుదు, శంకర భగవత్పాదు లకు ఇప్పించి వుంటాడనుకున్నాడు!

"కృష్ణం వందే జగద్గురుం" అంటూ శిరసానమస్కరించాడు!.... తల ఎత్తి స్వామీ నాకు ఒకటి రెండు ధర్మ సందేహాలు అన్నాడు!

అడుగు రాజయ్యా అంటూ నవ్వుతున్న పరమాత్మ, తటాలున అదృశ్యమయ్యాడు! "చెప్పకుండా పోవడం గొప్పవాళ్ళ లక్షణం" కాకపోతే ఎవడో "కావుకావు"మని కేకలిడి వుంటాడు, గజేంద్రమోక్షం లాంటిది కావ చ్చని, రాజయ్య గమ్మని వుండిపోయాడు.

★

యువ వాణి

ఒకడు తన అవసరం కొరకు మరొకని వద్ద మూడువేల రూపాయలు అప్పు తీసుకున్నాడు. ప్రామిసరీ నోటు వ్రాశాడు. సాక్షులు సంతకాలు పెట్టారు.

మూడేండ్లు గడిచాయి. అప్పుతీసుకున్నవాడు చెల్లువేయలేదు. ఋణదాత ప్రోనోటును కోర్టుకు తీసుకుపోతే "గడువుదాటి పోయింది. ఇది చెల్లదు. నీకు డబ్బురాదు అన్నారు".

అప్పు పుచ్చుకున్నవాడు చట్టం ప్రకారం ఋణం తీర్చనవసరం లేదు. కాని అతనిలో ఒక సందేహం కలిగింది. "నేను డబ్బులు తీసుకున్న మాట నిజమే. దీన్ని నేను తీర్చకపోతే మరొక జన్మలో కుక్కగానైనా పుట్టి తీర్చవలసి వస్తుంది. మన ధర్మం అలా చెపుతున్నది" అని మంచిబుద్ధితో ఆలోచించి ఆ ఋణం తీర్చాడు.

చట్టం ఇవ్వలేని న్యాయాన్ని ధర్మం ఇస్తుంది. చట్టంకంటె ధర్మం ఎన్నో రెట్లు గొప్పది.

మన దేశంలో 'ధర్మము' అనే మాట చాల శక్తివంతమైనది. మనుషులను ఋజువర్తనులనుగా చేసి అపమార్గంలోపోకుండా కాపాడగల శక్తి దానికున్నది.

ఒక యువకుడు ఒక ముసలమ్మ దగ్గర బత్తాయికాయలు కొంటున్నాడు. "జత ఎంతకిస్తావు?" అని అడిగాడు.

'జత రూపాయి' అన్నదామె. పండ్లు వచ్చగా కాస్త బరువుగా వున్నాయి.

"ఇంకోధర చెప్పు" అన్నాడు.

"జత ఎనభై పైసలిచ్చి తీసుకోండి" అన్నది.

"జత అర్థరూపాయికి యివ్వు"అన్నాడు.

'నీకుధర్మమైతే అలాగేతీసుకో నాయనా' అన్నది.

ఈ మాటలో ఎంతో అర్థం అతనికి కనిపించింది. తను ఏదో అడిగాడు గాని ఆమె ధర్మమైతే అలాగే తీసుకోమనేసరికి ఎంతో ఆలోచించాడు. ఆమెకు గిట్టుబాటు కాదని, కాసు పావలా కిస్తే ఆమె నష్టపడుతుందనీ అలా అడగడం తనకు ధర్మం కాదనీ అతనికి తోచింది. వెంటనే కాసు 40 పైసల కిచ్చి తీసుకున్నాడు. ఆమె ఉపయోగించిన 'ధర్మం' అనేమాట అతన్ని మారుపలుకకుండా చేసింది!

ఒక పెద్దమనిషి డాక్టరేటు డిగ్రీ పొందినాడు. పెద్ద ఉద్యోగంలోనే వున్నాడు. మంచి రూపవంతుడు. ఇష్టమైన కన్యను వివాహమాడాడు. ముగ్గురు పిల్లలు కలిగారు. నలభై ఏండ్లు వచ్చిన పిదప ఎవరినో ప్రేమించాడు. ఆమెను వివాహమాడి మొదటి భార్యను వదిలివేస్తానన్నాడు.

చట్టంకంటె ధర్మం గొప్పది

"అబ్బాయీ! నీవు అన్నీ తెలిసినవాడివి. ఇపుడు భార్యకు విడాకులిస్తానంటున్నావు. నీవంటే బతకగలవు. ఆమె ఏమీ చదువుకోలేదు. ఆమెకు జీవనోపాధి ఎట్లా? నీసుఖం నువ్వు చూసుకుంటున్నావు సరే, నీ పిల్లల గతి ఏమిటి? వాళ్ళు నీ గురించి ఏమనుకుంటారు? ధర్మం ఆలోచించు" అని పెద్దలు చెప్పినారు.

'ధర్మం' అనగానే అతని మనస్సులో మార్పు వచ్చింది. తన ఆలోచనలు విరమించాడు. మొదటి భార్యతోనే జీవితం కొనసాగించాడు.

దేశంలో అనేక విపరీతాలు జరుగుతున్నాయి. ఒక అందమైన యువకుడు, బాగా ఉన్నత విద్యను అభ్యసించినవాడు తన సౌందర్యాన్ని విద్యను తెలివితేటలను వినియోగించి అవివాహితలైన యువతులను వలలోవేసుకొని మోసగిస్తున్నాడు. ఏ నాగపూర్‌లోనో లక్నోలోనో ఒకపేటలో గది అద్దెకు తీసుకుంటాడు. సెక్రటేరియట్ లోనో మరెందులోనో ఉద్యోగమంటాడు. పనిచేసి పోయి పనిచేసి వస్తుంటాడు. స్కూటరు మీద విహరిస్తుంటాడు. నిజమే ననుకొని ఎవరో తన కూతురిని పెద్ద కట్నమిచ్చి పెండ్లి చేస్తారు. ఒకనెల అక్కడుండి రెండో నెలలో ఆమెకు తెలియకుండా ఏ పాట్నాకో బొంబాయికో మకాం మారుస్తాడు అక్కడా ఇదేకథ నడిపిస్తాడు. ఉద్యోగము వట్టిదే! జీతమూ వట్టిదే. ఇలా పది మందిని పదిహేనుమందిని మోసగించి లక్షలు దోచుకున్న వ్యక్తిని గురించి పత్రికల్లో వచ్చింది.

చట్టం నుండి తప్పించుకున్నప్పటికీ అంతరాత్మ ఆదేశాలనుండి అతడు తప్పించుకోలేదు. కాని అతనికి 'ధర్మం' అనే భావన చదువుకున్న విద్యలోను పెరిగిన వాతావరణంలోను ఎక్కడాకనిపించలేదు. ధర్మం అనే మాటకు దూరం కావడం వలన అంతరాత్మ నుండి గూడ వేరయినాడు. అందుకే ఈ దురాగతాలు దుర్మార్గాలు చేస్తున్నాడు.

ధర్మం అనేది మహాపండితులకు మహర్షులకూ అర్థమయ్యే పదం అనీ, సామాన్యులకు అది అనుభవంలోకి వచ్చే సంగతి కాదనీ కొందరు అపోహపడుతుంటారు.

బిచ్చగాళ్ళు "ధర్మం చెయ్యండిబాబూ" అంటూవస్తారు. వాళ్ళకు పదిపైసలు దానం చేయడమే ధర్మంయొక్క ప్రయోజనమని పలువురనుకుంటారు.

కాలక్రమేణా మరికొన్ని అర్థాలుగూడ వాడుకలో వున్నాయి. అతడు "ధర్మాత్ముడు" అని గనక అంటే, మంచిగాని చెడుగాని చెయ్యలేని ఒక అసమర్థుడనే భావం కొందరిలో వున్నది.

ధర్మం అనగా కుల ధర్మం అని, ఎవరూ తన కులవృత్తిని తప్ప మరొకటి చేపట

గూడదనీ కొందరు అర్థం తీస్తారు. వర్ణాశ్రమానికి సంబంధించిన విధినిషేధాలను అనుసరించడమే ధర్మమని ఇంకా కొందరి భావం. ఇలాంటి విపరీతార్థాల వలన అసలు అర్థం మరుగున పడిపోయింది. ఎంతో శక్తిమంతమైన, మనుష్యులను మానవోత్తములుగా చేయగల పదం నిరుపయోగంగా మిగిలిపోతున్నది.

"ఒరులేయవి యొనరించిన
నరవర యప్రియము తన మనంబున
కగుఁ దా
నొరులకు నవి సేయకునికి
పరాయణము పరమ ధర్మ పదముల
కెల్లన్"

అని భారతములో విదురుడు పలికిన పలుకు ధర్మానికి పునాదిరాయి. ఇతరులు నీయెడ ఎలా వ్యవహరిస్తే నీకు అయిష్టము కలుగుతుందో నీవు ఇతరుల ఎడ అలా ప్రవర్తించవద్దు. అదే పరమ ధర్మము" అన్నాడు.

ఇదే సంగతి ఏసుక్రీస్తు మరొక విధంగా చెప్పాడు. "ఇతరులు నీ ఎడ ఎలా ప్రవర్తించాలని నీవు కోరుకుంటావో, నీవు ఇతరుల ఎడ అలాప్రవర్తించు" అన్నాడు.

ఈ రెండు భావాలను జతపరిస్తే ధర్మం అనే దానికి రూపకల్పన జరుగుతుంది. మనుష్యులు పరస్పరం ఎలా మెలగాలో గ్రహిస్తారు. కలహాలకు కీచులాటలకు అవసరం వుండదు.

ఐతే, మంచిచేసి మంచిని ప్రతిఫలంగా పొందమన్నారు. బాగానేవున్నది. కాని మరొకడికి అపకారంచేసి, కీడు కలిగించి ఏదో ప్రయోజనం పొందుతున్న వాళ్లు, పొందగలమనుకునేవారు ఉన్నారు. వాళ్ల మాటేమిటి? వాళ్లకు ఎలాంటి శిక్ష కనిపించడం లేదే? వాళ్లు లోకంలో అన్నిసుఖాలు పొందుతున్నట్లు కనిపిస్తున్నారే?

దీనికి సమాధానం డా॥ ఎక్కిరాల కృష్ణమాచార్యగారి మాటల్లో వున్నది. "ధర్మము అద్దము వంటిది. అది మన కర్తవ్యము మనకు ప్రబోధించును. అది మన ప్రవర్తన మనకు చూపించును. తండ్రి కెదురుతిరిగినవాడు తన కొడుకుచే అవమానింపబడును. మిత్రులను మోసగించిన వాడు మిత్రులను కోల్పోయి తన్ను తాను మోసగించుకొనును" అన్నారాయన.

ఇదే ధర్మానికి సిసలైన వర్ణన. గోడకు కొట్టిన బంతివలె చెడుచేసినా మంచిచేసినా మన చేతుల్లోకి తిరిగివస్తుంది. మనం చేసే పనులు ఫలితాలను మనమే తప్పనిసరిగా అనుభవిస్తాం. అందుకే మంచిని, న్యాయాన్ని, కర్తవ్యాన్ని, సత్యాన్ని అంటిపెట్టుకొని వ్యవహరించాలి. దాని పేరే ధర్మం!

— శ్రీ మన్నవ గిరిధరరావు

శ్రీకాకుళం జిల్లాలో సప్తగిరి

శ్రీమతి సరస్వతి దేవి,
సప్తగిరి ఏజెంట్,
సోంపేట,
శ్రీకాకుళం.

శ్రీమతి ఉప్పలపాటి
కృష్ణమ్మ-
c/o నారాయణమూర్తి,
తెలుగుపండిట,
మందూరు.
శ్రీకాకుళం.

శ్రీమతి. యం. పద్మావతి.
W/o. ఎ.యస్.యన్. స్వామి
హెడ్ మాస్టర్-
కాళింగపట్నం
శ్రీకాకుళం.

యస్. బి. రామారావు.
టీచర్-
నర్సాన్నపేట,
శ్రీకాకుళం.

శ్రీ కె. రామ్ ప్రసాద్ రావు,
కిరాణా అంగడి,
కోద్దా వీధి
టెక్కలి.
శ్రీకాకుళం.

విశాఖపట్నంజిల్లాలో సప్తగిరి.

శ్రీ. వీరు నాయుడు.
శ్రీసాయివారి బుక్ హౌస్,
అనకాపల్లి.
విశాఖపట్నం.

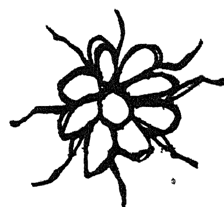
శ్రీ. వీరభద్రరావు,
ఆంధ్రప్రభ ఏజెంట్,
విశాఖపట్నం.

శ్రీమతి దొడ్డి పద్మ
జయంతి.
శ్రీ భాస్కర్ మెడికల్స్,
పాడేరు పోస్ట్
విశాఖపట్నం.

విజయనగరం

శ్రీ. డి. వెంకటరాజు.
శ్రీ. వెంకటేశ్వర క్లాత్
ఎంపోరియం. ఎం.జి. రోడ్
విజయనగరం.

శ్రీ రాధాగోవిందపతి,
న్యూస్ ఏజెంట్.
పార్వతీపురం.

నటరాజు

"ఆంగికం భువనం యస్య
వాచికం సర్వవాఙ్మయం।
ఆహార్యం చంద్రతారాది
తం వందే సాత్త్వికం శివం॥

పై శ్లోకం నటరాజు లీలాతాండవ స్తవం. భారత దేశంలో నృత్యప్రదర్శనాలకు పై శ్లోకం ప్రార్థనా గీతిగ వెల్లివిరిసింది. ఈ శ్లోకానికి ఆంధ్రీకరణం

ఎవని కాంగికమ్ము భువనసర్వస్వమ్ము!
వాచికమ్ము సర్వవాఙ్మయమ్ము!
అర్థచంద్ర తార లాహార్యమెవనికౌ!
అట్టి సాత్త్వికు శివు నభినుతింతు.

లీలాతాండవలోలుడైన నటరాజును ఆరాధ్య దైవంగా ఉపాసించిన గౌరవం భారతదేశానికి దక్కింది.

కేవలం లౌకికదృష్టిలో చూచినా, సమస్త కళలకు ఆర్యప్రకృతి ఆదిమానవుని ఆటవికతాండవం. అడవిలో శాఖామృగంగా సంచరించే ప్రాక్తనమానవుని హృదయం రసతరంగితమైనప్పుడు అతడు పట్టలేని ఆనందంతో చిందులు త్రొక్కుతూ గంతులు వేశాడు. ఆ ఆటవికతాండవాన్ని ప్రస్తరిస్తే

1. విన్యాస విక్షేపాత్మకమైన నృత్తం.
2. తాళలయాన్వితమైన నాదం
3. భావ సమన్వితమైన శబ్దం

అభివ్యక్తమౌతాయి. పై మూడు యుగయుగాంతరాలలో క్రమపరిణామ వికాసబద్ధాలై 1. నృత్యం 2. గానం 3. కవిత్వం అనే లలిత కళలుగా వికసించాయి. సంగీతం అంటే కేవలం గానం కాదు ఆలంకారికుల దృష్టిలో

"గీతం చ నృత్తం చ వాద్యం చ
సంగీతం"

కేళీతాండవలోలుడైన నటరాజు చేతిలో డమరుకం ఉంటుంది.

ప్రతిసాయం సంధ్యా సమయంలో సహ్యాద్రిపై పరమశివుడు నృత్యం చేస్తాడని భారతీయ సనాతన సంప్రదాయం అభివర్ణిస్తూంది.

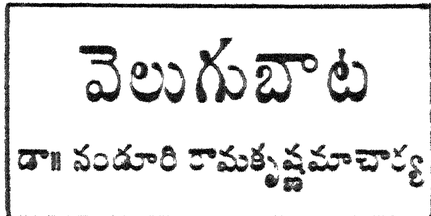
జలధి బిస్మ్యుతి తుంపురుల్ చదల చెదర
సహ్యగిరి-మలిసంజ కెంజాయ
చెరచ
నింపుచుండవు నిక్షేప నిత్యనృత్య
కేళిసాహిత బ్రహ్మాండగోళ మెల్ల!!

అనేది నటరాజ స్తుతి.

లలిత కళలకు విశ్లేషకత్వంగా ఆలంకారికులు ప్రతిపాదించిన రససిద్ధాంత ప్రోక్త భరతముని-దానిని నాట్యపరంగానే ఉద్దేశించాడు. అయితే తరువాత ఆ సిద్ధాంతం లలిత కళలు అన్నిటికీ విస్తరించింది.

"రసానుభూతి అంటే సహృదయుడు లలిత కళోపాసన వల్ల పొందే ఆనంద తన్మయత్వం"

అని స్థూలంగా నిర్వచించవచ్చు. ఆనందం, మాటలో చెప్పలేనిది. "వాచామ

వెలుగుబాట

డా॥ నండూరి రామకృష్ణమాచార్య

గోచరమ్", అనిర్వచనీయము. బ్రహ్మానంద సహోదరం అని ఆలంకారికుల అభిభాషణ.

"A thing of Beauty
is a Joy for ever"

"సుందరవస్తు సందర్శనం సంతతానంద సంధాయకం" అన్నాడు ఆంగ్ల కవి కీట్సు.

కాళిదాస మహాకవి, ఈ భావాన్నే మనోహరతరంగా అభివర్ణించాడు.

"రమ్యాణి వీక్ష్య మధురాంశ్చ
నిశమ్య శబ్దాన్
పర్యుత్సుకో భవతి యత్ సుఖితోపి జంతుః
తచ్చేతసా స్మరతి నూనమబోధపూర్వం
భావస్థిరాణి జననాంతరసౌహృదాని॥"

సౌందర్య సందర్శనంతోపాటు మాధుర్య శ్రవణం గూడ సంతతానంద సంధాయకం అన్నాడు కాళిదాసు. పై శ్లోకానికి తెలుగులో స్వేచ్ఛానువాదం

ఉ॥ "సుందరతన్ కనుంగొనిన చో
మృదుగానము నాలకించినన్
తెంపము గొంతవాగయి పడిన్
ప్రవహింపను పొంగులెత్తి, ఆ
నందము మేలుకొల్పను మనః
పహాంతర సుప్త వాసనా
బృందము-కందళించు వడియుం
బెగ
రాని ఘనానుభూతులన్."

ఈ రసానంద యోగ ప్రవాహ కేళీరాం వత లోలుడైన "నటరాజు".

అతని నాట్యానికి సమస్తసృష్టి రంగభూమియే. అభినయం చతుర్విధాలు 1) ఆంగికం 2) వాచికం 3) ఆహార్యం 4) సాత్త్వికం ఆ పైన రసానుభూతియే. ఈ భువనం అంతా నటరాజుకు ఆంగికమే. సర్వవాఙ్మయం వాచికాభినయానికి ఉపకరిస్తుంది! ఇందులో సెలయేటి సవ్వడులు కోకిలాలాపాలు-తుమ్మెదల ఝంకారాలు-సింహగర్జనలు-ఏనుగుల ఘీంకారాలు చిరుగాలి కెరటాల రొదలు అన్నీ కలుస్తాయి. ఆహార్యంగా సూర్యచంద్ర తారకాది సమస్త సృష్టి ఏర్పడుతుంది. ఇక ఆలంకారికులు స్థాయి భావం-పరిపుష్టి చెందేందుకు ముందు ఎన్నో విభావాలు ఆలంబన ఉద్దీపన విభావాదులతోపాటు సంచారీభావాలను పేర్కొన్నారు. సాత్త్వికభావానుభూతి ఈ ఉత్తుంగ తరంగాలు అన్నీ సమసిపోయిన నిశ్చల నిర్మలానందసాగరం. దానికి ప్రతీక నటరాజు సాత్త్వికాభినయం.

నటరాజు మృత్యుంజయుడు.

మృత్యుదేవత హృదయ విదారక వికటాట్టహాసంకూడ నృత్యరంగభూమిలో ఆనంద పర్యవసాయియే.

నటరాజుకు బాలశశిపీఠము అమృత నిరతిశయానంద నిర్ఝరికి ప్రతీకము.

అతని డమరుకం నుండి ఉద్భవించిన నాద ప్రస్తారంనుంచి అయిఉణ్ ఋలుక్‌ల నుండి వ్యాకరణ శాస్త్రం ఉద్భవించింది!!

సమస్త భువన సృష్టి అతనికి ఆంగికం
సమస్త వాఙ్మయాలు అతనికి వాచకం.
సర్వప్రకృతి అతనికి ఆహార్యం.
అతడు మూర్తీభవించిన సాత్త్వికానుభూతి!

అతడు రస స్వరూపుడు
"రసో వై సః" •

'అత్తలేని కోడలు ఉత్తమురాలు;
కోడలులేని అత్త గుణవంతురాలు-'

ఇది అనాదిగా వినిపిస్తున్న దంపుళ్లపాట కావచ్చు. ఊకదంపుళ్లపాటా కావచ్చు. మొత్తంమీద అత్తాకోడళ్ల 'గొప్ప' తనాన్ని ఎత్తిచూపేపాట. ఆధునిక సాహిత్యభాషలో చెప్పాలంటే ఒక దెబ్బకి రెండు పక్షులు. అంటే అత్త లోనూ కోడలులోనూగల నెమ్మదితనం ఎంత కన్పడుతుందో ఎత్తిచూపిస్తూ ఒకే దెబ్బతో ఇద్దర్ని చిత్తుచేసిన అపూర్వధ్వని ప్రయోగం ఇది. ఆచార్య ఆనందవర్ధనులకు ఇది అందకపోవటం మన అదృష్టం. మొత్తం మీద అత్తల అఘాయిత్యాన్ని, కోడళ్లకొరివి తనాన్ని మన సాహిత్యం ఎప్పటినుంచో చాటుతూనేవుంది. ఈ చెవిటి 'మాలోకం'లో ఆ శంఖారావం ఎంత ఎందరికి వినిపిస్తుంది? పాటదోవ పాటదీ మనదోవ మనదీ! మారా లనుకోకపోవటం వల్లనే యీనాటి కోడళ్లకు అత్తలు కాళికాస్వరూపాల్లాగ కన్పిస్తూంటే, కోడళ్లను అత్తలు కొరవిదెయ్యా లనుకొంటున్నారు. నిప్పులేకుండానే సంసారాలు గుప్పున అంటుకుంటున్నాయి.

నిజానికి యింతటి కీచులాట అవసరమా? ఎప్పుడూ అత్తాకోడళ్లమధ్య అగాథం ఇలానే వుందా, అంటే కాదనేందుకు ఎక్కువ ఆధారాలున్నాయి ముఖ్యంగా మన గుణమణి దీపాలైన రామాయణ మహాభారతాల్లో! పైగా ఆనవాయితీకి అతిభిన్నంగా కూడా వున్నాయి.

రామం దశరథం విద్ధి
మాం విద్ధి జనకాత్మజాం
అయోధ్యామటవీం విద్ధి
గచ్ఛ తాత యథాసుఖం-

'రాముణ్ణి దశరథుని ప్రతీకగా భావించు, జనకాత్మజను (సీతను) నన్నుగా చూచుకో, అయోధ్యను (రాముడు లేనందువల్ల)అడవే అనుకో, ఇహ(క) సుఖంగావెడ'ఈ మాటలు రామాయణంలో సుమిత్రాదేవి రాముని వెంట లక్ష్మణుని అడవికి పంపిస్తూ, అన్న మాటలు - పై శ్లోకంలో రెండు, నాల్గు పాదాలు అన్వయించుకొంటే చాలు. ఒక తల్లి తన సవతి (కౌసల్య) కోడలి మీద ఎంతటి భరవస, గౌరవం పెంచుకున్నదో, ఆ సీతారాములులేని అయోధ్య అడవిలాంటి దని ఎందుకన్నదో మనకు అర్థమవుతుంది. అత్త కోడలిని అభిమానించటమో అవమానించటమో సహజమైన విషయం. కాని సవతుల మధ్య ఈర్ష్యాగ్నులు ఇంధనం లేకుండామండే ఈ సమాజంలో,సవతికొడుకు భార్యమీద (పచ్చిగా నిక్కచ్చిగా చెబితే) ఇంతటి గౌరవం నమ్మకం పెంచుకోవటం విచిత్రంగానే కన్పిస్తుంది. నిజానికి రాముణ్ణి నారచీరలు కట్టుకొని అడవికి పొమ్మన్న కైక కూడా, సీతను పల్లెత్తుమాట అన్నట్లుగాని, దశరథుడు సీతకు ఆభరణాలు ఇస్తే అభ్యంతరం పెట్టినట్లుగాని రామాయణంలో కన్పడదు. ఇంకొకచోట రామునికి కలిగిన దురవస్థకు అందరూ బాధపడుతూ కైకను నిందిస్తుంటే, సీతాదేవి మాత్రం భర్తను చూచి బాధపడిందే తప్ప ఆ 'అత్తగారి అఘాయిత్యం' పట్ల పల్లెత్తి పలకలేదని ఆదికవి వివరణ. ఇది ఆ సీతా సాధ్వికి అత్తమామల పైనగల అత్యంత గౌరవానికి, ఆమెకుగల నిగ్రహానికి అద్దం పట్టిందంటే అతిశయోక్తి మాత్రం కాదు.

ఆదికావ్యం సంస్కృతంలోవుంది కనుక అందరికి అర్థమైవుండక పోవచ్చు. తేట తెలుగులో, మనసు కదిలించే మాటలలో, కవిబ్రహ్మ మరొక అత్తగారి మనస్సు నెలా వ్యక్తం చేశారో చిత్తగించండి. ఈ సన్నివేశం కూడా చిత్రమైందే.

కడుబసిబిడ్డ, వీడొకటి గాదవునా
నెరుగండు ముందరె
య్యెడ నొకపాటెరుంగ డెద యెంతయు
కోమలమెప్పుడైననే
గుడువగ బిల్తుగాని తనకుంగల
యాకటి ప్రొద్దెరుంగడీ
కొడుకిటు పోకకున్ మనము గుందెడు,
నిన్నని యూరడిల్లెడున్.

ఈ మాటలు అన్నది అత్తకాదు. అను ద్యూతం తరువాత పాండవుల వనవాస ప్రారంభంలో కుంతీదేవి తన సవతి కొడుకు, (మన తెలుగులో ఇలాగ చెప్పుకోవాలి మరి) పాండవ కనిష్ఠుడైన సహదేవుణ్ణి, అప్పగిస్తూ ఇలా అన్నదని ద్రౌపది భీమసేనునితో పలికిన మాటలు. సవతి కొడుకుపైన తను పెంచుకొన్న కారుణ్యమమతాబంధాలతో పాటు, కోడలి సౌమనస్యాన్ని, సౌహార్ద్రాన్ని గుర్తించిన అత్తగారి గొప్పగుణాన్ని చెప్పుకొని తృప్తిపడ్డ ఒక కోడలి కథ ఇది.

అంతరంగాన్ని ఆవేదనా హాలాహలం దహిస్తున్నా తన మనస్సును సరిపెట్టుకొని ఎదుటి మనస్సున కింత సానుభూతిని చూపిన అత్తాకోడళ్ళ అతిచిత్రమైన కథ కూడా ఈ 'భారతంలోనే వుంది. కురుసభలో తన కొడుకులు రభసతో రగిలించిన నిప్పు,

అశేష రాజకాంతారదావానలంగా మారగా, తన కొడుకులను నూర్గురిని పోగొట్టుకున్న గాంధారి, ఆ దావానలానికి తన అవమానాన్ని ఆజ్యంచేసి, ఉపపాండవులైదుగురిని సమిధలుగా అర్పించి కారుచిచ్చు కడుపున దాచుకొన్న ద్రౌపదిని చూచి: "నిను నే నిట్టూరార్చెద! నను నీ వూరార్పవలదె నీనాతెఱగుల్! విను మొక్కరూప"....అన్నదంటే, ఆ అత్తకు తోటికోడలి కోడలిపైగల అనుకంపతోపాటు గల అభిమానం ఆ అత్తపై ఈ కోడలికిగల గౌరవం - వీటి ముందు మేమంటే మేమని గొప్పలుచెప్పుకొనే మన గర్వమెంత? మన సంసార నిర్వాహక మెంత?

కాలు నెదిరించి మగనాలిగా పసుపు కుంకుమ కాపాడుకొని అత్తమామలనుకూడ

అదుకొన్న కొత్తకోడలు కథకూడా ఈ భారతంలోనే వుంది. సత్యవంతుని ప్రాణాలు తిరిగి పొందే ప్రయత్నములో రాలు నొప్పించి మెప్పించి అత్తమామలకు చూపు తెప్పించిన సావిత్రి కథ మన మెరిగిందే. ఐనా ఈనాటి ముందడుగుకు అది నత్తనడక అనిపించదూ!

ఇవన్నీ మనకు తెలియనివా ఏమిటి? చిన్నప్పుడు విన్నాం. పిన్నలప్పుడు వినిపించాం. పెద్దయినతర్వాతనే బుద్ధి మొద్దుబారింది. అంతేకాదు మనకున్న ఈ లోకపు లక్షణాలన్నింటిని మన కవిత్వంతో పై లోకాలకి కూడా ప్రాకించేశాం. అందుకే ఆ 'ఆది' అత్తాకోడళ్లు లక్ష్మీసరస్వతులు ఒకళ్ళ నొకళ్ళు చీరేసుకుంటారని, వీరిద్దరు

ఒకచోట వుండరనీ, ఇక మనుష్యులం మన మెంత? అనీ వెన్ను తట్టుకుంటూవుంటాం.

వాళ్ళ సంగతెలా వున్నా ఇది మనుషులలో మరింత బాగా ఖాయం కావటానికి కావలసినన్ని కారణాలు మనలోనే వున్నవి. కొత్త కోడలు అత్తగా మారేనాటికి అదుపు లేని స్థితి, ఆయన ఆస్తి కలసి లక్ష్మీదేవే అవుతుంది. చదువుల తల్లే సరాసరి అడుగు పెట్టినా కాలక్రమంలో కొత్త సిరి కనిపించే సరికి, ఉన్న చదువు సున్నాకు చేరి, అత్తల వరుసలో పెద్ద పీటమీద వుంటుంది. ఇక ఈ లక్ష్మి, ఆ సరస్వతి కలవాలంటే సాధ్యమా? అందుకే, మనకు లేదు కనుక వాళ్ళకెందుకుండాలని, మన తగాదాలు వాళ్లకూ అంటగట్టాం. ఊరికే అన్నారా! 'చేతులగొప్ప గోడలుచూస్తే తెలుస్తుందని!'

అత్తాకోడళ్ళ మధ్య అసలీ తిరుగుడు ఎలా వచ్చిందీ అని! కోడళ్లు— తాముపడ వించిన ప్రతి క్షణ నరకాన్ని తమ కోడళ్లు కూడా అనుభవించటమే అనివార్యతగా భావించే అత్తలుండటం ముఖ్యకారణం. తమకు కష్టం తీసుకొన్నారు కనుక తాము కూడా కష్టం తీసుకోవాలి. తాము ఏదో తిన్నారు కనుక తమ కోడళ్లకు కూడా ఆ అదృష్టం అందివ్వాలి. కష్టం 'ఈనని' కోడలు కొరివిదెయ్యం- ఇదీ అత్తల మనస్తత్వం. అది అందిస్తున్న వారసత్వం!

అత్తమామలులేని కాపురం ఎంతో మెత్తగా వుంటుందనో, వాళ్లున్నా ఆ పనికీ ఈ పనికీ కాస్త తోడు మాత్రమే - అనే కలవరింతలు, కోడళ్లు కాబోయే కలకంఠులలో ఏర్పడటం. 'అత్తమామలుంటార్ట! అమ్మో యేం కాపురం చేస్తుంది' అనే వాత్సల్యసముద్రులు వేల సంఖ్యలో తయారుకావటంతో ఈ భావతరం గాలి నడుమ పెరిగిన పిల్లలకు ఏ మాత్రం అనుకొన్నది జరిగించుకోలేకపోయినా అహం దెబ్బతినటం జరిగి చిన్నగా వంట రుచుల దగ్గర రగిలిన చిచ్చు, కిరోసిన్‌తో మండి, కూడిన సంసారాలు కూలిపోవటంతో ఆరిపోతున్నది.

కనుక ఈనాటి సమస్యలకు ముఖ్యకారణాలు అహంకారంగల అత్తలు, అత్తింట అడుగు పెట్టకముందే అత్తతో ఎలావుండాలో ఎత్తులునేర్పే- అమ్మాయిల అమ్మలు, తాళి కట్టించక ముందే, అత్తమామలకు పాత బొచ్చెలు ఎలా ఇప్పించాలో, ఆలోచించే తండ్రులూ. అవకాశాన్ని మించి కోరి, కోరినకట్నం పుచ్చుకొని, అంపకాల వేళ, 'పుత్రవత్పాలితా మయా' (కొడుకు మాదిరి చూచుకొన్నా) అంటూవుంటే, అవునవును, మేం సర్దుకుంటాం, దిద్దుకొంటాం అని, తీసుకువెళ్లి, పదిరోజుల్లోనే, పారాడి ఆరకముందే, పదో రోజుకో పెద్దకర్మకో రమ్మనిచెప్పే సమాజానికి, ఏదైనా ఎప్పుడొస్తుంది! కడుపులో పెట్టుకోవలసింది పోయి, కడుపున పెట్టుకుంటున్నాం మరి!

అసలీ అత్తలకు కోడళ్లకు అర్థంకాని విషయం ఇంకొకటివుంది. వాళ్లకా స్థాయి కల్పించిన కొడుకు - భర్త అనే 'లింకు' జీవి ఒకడున్నాడనేది ఇద్దరూ గమనించరు. పంతాలు, పట్టింపులు, వేధింపులు, సాధింపులు, పెడబొబ్బలు, ఏడుపులు వీటితో టీ కాలం గడుస్తున్నది తప్ప ఆ జీవికి కొన్ని ఆశలు ఆశయాలూ వుంటాయనీ, ఈ రభసలోని అసంతృప్తితో వండంటి కాపురాన్ని కొండెక్కించుకొంటున్నారన్న దృష్టి లేదు. ఈ మథనానికి తట్టుకోలేక అమ్మమీది గౌరవంతో ఆలికి అన్యాయం చేసి చట్టాల కష్టాల పాలవటమో, ఆలిమీది ప్రేమతో అమ్మను ఆవేదన పాలుచేయటమో జరుగుతూంది. అంటే కిరోసిన్ డబ్బాతో, రోకటి బండతో తేల్చుకోవాలన్నమాట. ఏమైనా అత్యాచారాల విషయంలో అత్తల స్థాయికి కోడళ్లు రాకపోవటం ఈ జాతి చేసుకొన్న అదృష్టం. అది గమనించని అత్తలుంటే అది వారికే (అంటే అత్తలకు) నష్టం, మరింత కష్టం.

"కొడుకుల కంటె నయ్యమగు కోడలి
కెక్కుడు కూర్తు గోడలుం
గొడుకులు సేయుభక్తి కటుకోటి
మడుంగులు భక్తి నాకు నె
ప్పుడు దగసేయుచుండు"

అని అత్తాకోడళ్ల మధ్య ఉండవలసిన రీతి కుంతీదేవే చెప్పింది.

మారుతున్న విలువలెలావున్నా ఈ మానవతావాదాన్ని గుర్తించికూడా మార్పుకోని మనస్తత్వాన్ని, మార్చవలసిన బాధ్యత సమాజంమీద వుంది. అందరూ అభిమానానికైన వాళ్లేనని, కష్టాలకయిన వాళ్ళెవరూలేరని, ప్రతీ అత్తా ఒక కోడలేనని గుర్తించగలిగితే ఆనాడు, ఆనాట, ఆ యింట 'కలుముల తల్లి' 'చదువుల మల్లి' కలసి విలసిల్లి, ఆనంద జ్యోతులే నీరాజనాలిస్తాయి.

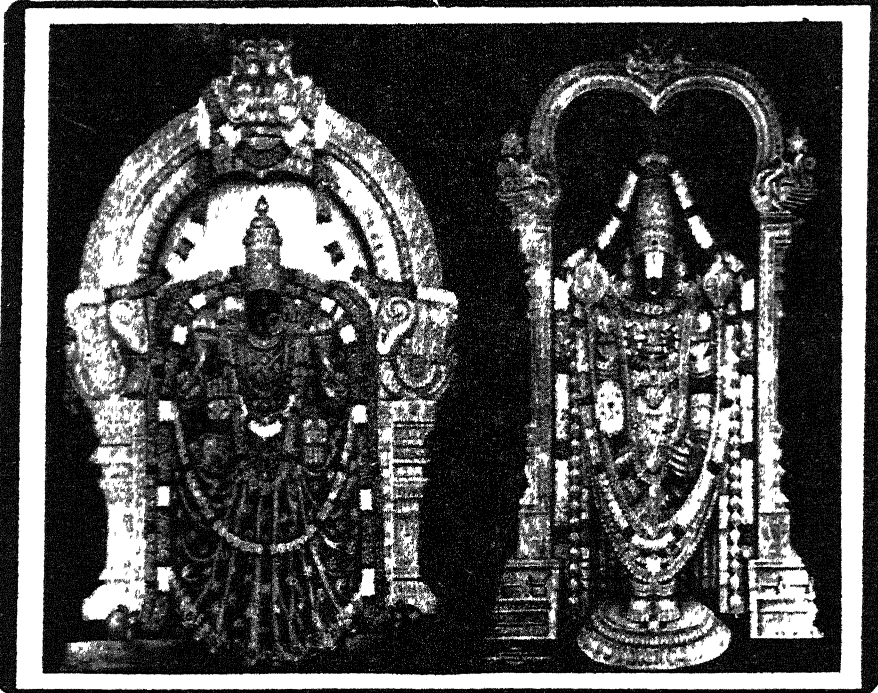

మాతస్సమస్త జగతామ్....

— శ్రీ సాంబశివరావు

మాత స్సమస్త జగతాం మధుకైటభారేః
వక్షో విహారిణి మనోహర దివ్యమూర్తే!
శ్రీస్వామి ని శ్రితజన ప్రియదాన శీలే
శ్రీ వేంకటేశదయితే తవ సుప్రభాతమ్॥

శ్రీవేంకటేశ్వరస్వామి కలియుగదేవుడు. ఆయన హృదయ పీఠమందలంకరించిన ఆ మహాలక్ష్మి వక్షోవిహారిణియై తదనంతరము మనోహరమైన రమ్యమైన మంగళదాయకమైన దివ్యసుందరమూర్తి సుప్రతిష్ఠతము. జగతి కంతటికీ మాతయై మహాలక్ష్మి విలసిల్లు చుండును. ఆ విధముగ జగన్మాత ఆ స్వామి అత్యంత ప్రియదాన శీలవతియై సమస్త జనమునకు సన్నిహితమైనది. మరియు దయాస్వరూపిణియై వెలవుచేసియున్నది.

ఆ తల్లియైన జగన్మాత సమస్త జగతికి మాత. ఆ అమ్మ దయతో ఆ వేంకటేశ్వర స్వామి దయకుగూడ సన్నిహితులౌతారు. అమ్మ అనుగ్రహము, అయ్యగారిఆశీర్వచన బలప్రభావము మనలకు మంగళప్రదము. మన సంస్కృతీ సాంప్రదాయ సంబంధములైన గీతములందు గూడియున్న భావములు మిక్కిలి గమనార్హములు. అమ్మగారికి పప్పుబెల్లాలు అయ్యగారికి ఐదు వరహాలు.

ఈ ప్రకృతీపురుషుల సంబంధానుబంధమే యీ సర్వవిశ్వజనీనమైన సృష్టికి మూలకారణమని మన ధృఢమైన విశ్వాసము. ఆ విధముగా మానవ జీవుల సృష్టిలోను స్త్రీ పురుషుల సృష్టి ప్రకృతీ పురుషుల ప్రతిబింబ స్వరూపములుగా భావించబడినది. ఆ విధముగా స్త్రీ,ప్రకృతి స్వరూపమనియు పురుషుడు ఈశ్వరాంశమైన పురుషాంశము అనియు మనము భావించుచున్నారము. ఈ సత్యమును, సత్యాన్వేషణలో మనము ఆ ప్రకృతీపురుషుల ను మనము సాదృశ్యముతో తెలిసికొనగల్గుచున్నాము. అట్లు తెలిసికొనుటకు కృషి, పట్టుదల, సహనగుణశీలత మనకు అభ్యాసక్రియలో నిర్దేశించబడియుండుట చదువరులకు సువిదితము.

అర్ధనారీశ్వరీయములో వామభాగము ప్రకృతియైన ఆ పార్వతీదేవి యనియు దక్షిణభాగము ఈశ్వరుడనియు మనకు తెలిసిన విషయము. ఆ విధముగానే ఆ శ్రీమహావిష్ణుడైన శ్రీ వేంకటేశ్వరస్వామి హృదయపీఠమునందు మహాలక్ష్మిని అలంకరించుకొనియున్నారు. వీరిద్దరు ప్రకృతి మాతలే. చైతన్యశక్తి స్వరూపిణులు. ఈ చైతన్య శక్తులు లేనపుడు శివకేశవులిద్దరు అచేతనులై నిలిచియుందురు. అచేతనమందు వారిద్దరు చైతన్యరహితులై నిరామయులై యుందురు. శక్తి (చైతన్య) లేకున్న చలనము లేదు. శక్తి చైతన్య ప్రవృత్తితో చలనమును గలిగించుచున్నది.

ఆ చలనగతి మన ప్రవృత్తికి మూలకారణమై, కార్యోన్నతికి సహాయమగుచున్నది. దానినే గీతయందు గీతాభాష్యకారుడైన శ్రీకృష్ణభగవానులు కార్యం కర్మ యని చెప్పియుండుట గమనార్హము.

కర్తవ్యాచరణ మనకు ఆ దేవదేవుడిచ్చిన వరప్రసాదము. కర్తవ్యమును ఎప్పుడూ, ఎలాంటి పరిస్థితులు తప్పన్నమైనను, మనం విస్మరించరాదు. కురు కర్తవ్యం. సంసారులై గృహస్థాశ్రమ జీవితమున యున్నవారు కర్మాచరణ చేయుట యభిలషణీయము గాక శ్రేయోభిదాయకమని అర్జునునకు బోధించియున్నారు. ఆ విధముగా ఆ నర నారాయణ సంబంధము కారణ కార్యసంబంధమై విశ్వజనీనమై యున్నది. కార్యాచరణలో మనకు అందమున్నది. అద్దాని వలన మనకు ఆనందము లభించును.

మనము ఎట్టి పరిస్థితులలోను సోమరిపోతులము కారాదు. మన మనస్సులను తగిన సుసంపన్నమయిన కార్య కర్మ కరోన్నతులయందు నిమగ్నము చేసియుంచుట యెంతయో యానందదాయకము. అలసట నిద్రను కలిగించును. ఆ అలసట శారీరకము,నిద్ర శారీరకము. శరీర

సంబంధము కావున అప్పుడి జడము. ఈ జడనిద్రను మనము భ్రాంతి సంజనితము చేసుకొనరాదు. ఆ నిద్ర నాది యను బంధమును పొందరాదు. అట్టి నిద్రవలన మరుపుగలుగుచున్నది. మరియు అబంధం దుఃఖహేతువు. అందుచేత నిద్రను జయించ వలెనన్నారు. నిద్రను జయించటం అంటే తేనీరు మస్తుగా పుచ్చుకొని బలవంతంగా నిద్రనుండి మేల్కొను నట్లు గాదు. నిద్రను జయించడం అంటే నిద్ర యను మత్తు నుండి విముక్తులమై మేల్కొని నిత్యము జాగ్రదావస్థను బొంది యుండుట యన బడును. అట్టి నిద్ర "నిద్రా సమాధిస్థితిః" అన్నారు. బ్రహ్మజ్ఞానులైన పండితులు.

మధుకైటభులయిన దుష్టశక్తులు మనలో ఎందరున్నారో! అట్టి దుష్టశక్తులను ఆ హృదయ పీఠము నలంకరించిన ఆ మహాలక్ష్మి వీరవిహారము జేసి పరిమార్చి శిష్ట జన సంరక్షణ జరుపునని భావము. ఆ వీర విహారము మనోహరము. కాని భీభత్సము. భయమునుగూడ కలిగిస్తుంది. కాని ఆమాత సాన్నిధ్యం భయ రహితము. ఆ మాత భయ దుఃఖ నివారిణి. యోగి హృద్ధ్యానుగమ్యం. ఆ విధముగా వక్షో పీఠమునందు దుష్టశక్తుల పరిమార్చుటలో వీర విహారము చేయుచు ఆ యోగి యొక్క హృద్ధ్యాను గమ్యమును జూపిస్తుంది. ఈ ప్రక్రియనే శ్రీ అరవిందులు తన పూర్ణ యోగము నందు 'అమ్మకృషి' (Mother's labour) యని యభివర్ణించి యుండుట పాఠకులకు తేటతెల్లము. సంసారఛాయ లైన నీలభావ రోగములను తిమిరవ్యాధులను రూపు మాసి పోతాయి. శ్రీకృష్ణ భగవానులకు వెన్న చాలప్రీతి దాయకమైనది. దీనికి కారణము లేక పోలేదు. వెన్న ఎంత మృదు మధురమైనదో అంతకంత చల్లనిది, స్వచ్ఛమైనది. అట్టి వెన్నను దొంగలిస్తూ తన బాల్యము నంతను గడిపిన ఆ భగవానుని వెన్నదొంగయని ముద్దుగా ఆ నీలమేఘశ్యాముని పిలుచు కొన్నారు. ఆ వెన్న యెట్టిదనిన ఆయన సమాధానము

నీలభావ రోగములను పారద్రోలుచున్నది వెన్న. ఇది పరమార్థ భావము. కాని మానవ మనసు మనము అప్రమత్తులమై ఎల్లవేళల జాగ్రత్తగా యుండుట యోగావస్థను నిరూపించు సాధనము.

కర్మాచరణ ఫల సంకల్ప రహితముగా చేయు చుండ వలెను. అహం కరోతి యను మనసు ఫల సంకల్ప భావమును పొందరాదు. నేను చేయుట లేదు. నాతో ఏదో ఎవరో చేయుచున్నారు యను భావస్థితిని పొంద వలెను. అట్టి దానిని 'అనాశ్రితం కర్మ ఫలం" యని యభివర్ణించి యున్నారు. ఈ విధంగా కార్యం కర్మ కరోతి యని చేయుచున్న గృహస్థులైనను కర్మసన్యాసు లైన వారికి సమానతుల్యముగా యున్న ఫలసిద్ధికి యోగ్యులు అర్హులు యని గీత మనకు ప్రబోధించి యుండుట గమనార్హం. చెప్పటం తేలిక యని వ్యాఖ్యానించుట హాస్యాస్పదము. వీలనన, శ్రీకృష్ణభగవానుల విధి అర్జునునకు బోధించుటకు మాత్రమే గదా! అసైన కృషి, శ్రద్ధ, పట్టుదల, క్షమా, ధృతి అర్జునునివే గదా! ఆచరణ అభ్యాస క్రియతో ప్రారంభమై శ్రద్ధతో ద్విగుణీ కృతోత్సాహమై, పట్టుదలతో ఆపదలను అడ్డంకులను ఎదుర్కొని, క్షమాధృతితో కష్ట సుఖములను, లాభ నష్టములను ద్వంద్వములైన మానావమానములను సహించి, సమాధాన పరచుకొనుట యను నవన్నియు ఆచరణీయులు పొందియుండవలసిన లక్షణములు.

అమ్మ అడిగిన గాని పెట్టదన్నారని పెద్ద అయిన తరువాత బుద్ధి జాడ్యంతో నా పేదరికమును, దారిద్ర్యము నుండి నన్ను విముక్తుని చేయమని అడిగినంత మాత్రాన చేస్తుందా! బాల్యంలో మాతృ గర్భము నుండి కెవ్వుమంటూ యీ భూగడ్డ మీద పడినపుడు తన స్తన్యమును అడగక వుండగనే కుడపటం నేర్పుతుంది. నీవు నేర్చుకుంటావు. ఆ విధముగా ఆ పాలతో పెరిగి బాలుడవై పెద్దవాడ వౌతావు. కాని నీవు బాలుడవయ్యాక స్తన్యమీయమంటే చెంప

తెలంగాణాలో
సప్తగిరి

శ్రీ డి. కిష్టయ్య
ఉమ్మికుంట
హుస్నాబాదు తాలూకా
కరీంనగర్.

శ్రీ కె. రాజేంద్ర ప్రసాద్
c/o డి. రాజారాం
1-2-5 హబ్సిగూడ
హైదరాబాదు-7

శ్రీ వై. రాజలింగం పంతులు
బద్దం ఎల్లారెడ్డి నగర్
సిరిసిల్లా, కరీంనగర్ జిల్లా

శ్రీ యస్. రాజేశ్వర్
ముప్కల్
ఆర్మూరు తాలూకా
నిజామాబాదు.

శ్రీ యం. వెంకటాచార్యులు
అందోలు, మెదక్

శ్రీ. బి. శ్రీనివాస్
శ్రీ రామా బుక్ హౌస్
ఆదిలాబాదు.

యస్. అంజయ్య
ఇరోర్డ్
సిద్ధిపేట తాలూకా
మెదక్ జిల్లా.

పి. విశ్వనాథం
మురళీ పాన్ షాపు
అండ్ బుక్ స్టాల్
షాబజారు,
మెహబూబ్ నగర్.

శ్రీ. బి. యస్. ఆర్. సి. హెచ్. గుప్త
న్యూస్ ఏజెంట్
కల్లూరు - ఖమ్మం జిల్లా.

శ్రీ వై. రాజలింగం హరిదాస్
స్టేషన్ రోడ్
కామారెడ్డి.
నిజామాబాదు జిల్లా.

గోదావరి జిల్లాలలో సప్తగిరి.

శ్రీ. బాదం ప్రభాకరరావు,
మెయిన్‌రోడ్–కాకినాడ.

శ్రీ. కె. శ్రీరాములు,
శ్రీ సత్య వీరభద్ర ఏజెన్సీ,
టౌన్ పేట-పెద్దవీధి
రాజమండ్రి. తూ.గో.

శ్రీ. యస్. ఆర్. బ్రహ్మానంద
ముక్తలింగం వారి వీధి
అమని - తూర్పుగోదావరి.

వెస్ట్ గోదావరి

శ్రీ. టి. వెంకటగిరి నర్సింహ్మ
మారుతి: 534227. మార్తి,
తణుకు.
వెస్ట్ గోదావరి జిల్లా.

శ్రీ. సి. గోపాలాచార్యులు,
మల్లవరం,
నరాసపూర్
వెస్ట్ గోదావరి జిల్లా.

శ్రీ. కర్రి. గంగాధర రెడ్డి,
అర్జునుడు పాలెం,
ఇరగవరం,
వెస్ట్ గోదావరి జిల్లా.

శ్రీ. కొండా వెంకటేశ్వరరావు
కన్నూరు,
వెస్ట్ గోదావరి జిల్లా.

శ్రీ. బాబూ వెంకటరత్నం,
న్యూస్ ఏజెంట్,
మెయిన్ రోడ్,
వెస్ట్ గోదావరి జిల్లా.

శ్రీ బంగారు సీతారామాం
జనేయ గుప్తా,
మెయిన్ రోడ్,
పాలకొల్,
వెస్ట్ గోదావరి జిల్లా.

దెబ్బ నిస్తుంది. స్తన్యమిస్తుంది. ఎప్పుడు? అట్టి శిశు స్వభావము నీవు పెద్దవైనపుడు గూడ నీలో యుండి యుండాలి. అమ్మగా అనగా అమ్మ భావంతోను, నీవు ఆ తల్లికి యనుంగుపుత్రుడుగాను నీ మనో దృక్కు నందు నీ జీవాత్మస్వభావమునందు స్వచ్ఛమైన భావ సంజనితమై యుండి యుండ వలెను. మాట పౌరుషము కాదు ప్రధానం, మాట సంయమనము, వాగ్ధాటి కాదు. నిర్మల భావము, వాక్చాతుర్యము గాదు వాగ్భూషణము. త్యాగ నిరతి కాదు. మద శాంతిని పొందాలి. దానము కాదు ప్రధానము. అందలి శౌచగుణముప్రధానం.

అమ్మకు నైవేద్యము గాదు,ముఖ్యం. అమ్మ సాన్నిధ్యమునకు మూలకారణము నీవు అర్పించు ముద్దలో స్వచ్ఛత మరియు ప్రేమ నిర్మలత యనునవి. మన పిల్లలు ఏదైనా మన నోటి కందిస్తే మనమెంతో ఆనంద పరవశులవుతాం. ఈ విధముగా ఆ అమ్మ కూడ మనం తినుదానిలో అలా అర్పిస్తే సంతృప్తినొంది తీరుతుంది. అద్దానినే 'తృప్తాత్మా' యందురు. యస్త్వాత్మ రతిరేవ స్తదాత్మ తృప్తశ్చ మానవః యని గీత. నిత్య తృప్తో నిరాశ్రయః. అప్పుడు నీవు భయ దుఃఖానుబంధముల నుండి దూరమై ఆత్మానుసంధానుఁడవై ఆత్మానుభూతిని పొంద గలుగుదువు. బంధవిముక్తుడవుగా గలవు. అప్పుడు నీకు ఆనందానుభూతి నీ కనులముందు దృశ్యము కాగలదు.

అప్పుడప్పుడు కొన్ని ప్రశ్నలు కూడ వస్తుంటాయ్. అమ్మా, అయ్యా యిద్దరు వారి కుమారునితో యిలా ముద్దుగా అడుగు తుంటారు.

నేను కావాలా! అమ్మ కావాలా! నీకు.
నేనే కావాలి కదూ-అంటుంది అమ్మ.
అమ్మ కూబీదిరా! నేనే కావాలి కదూ!

ఊహు? నాకు మీ రిద్దరు కావాలి. అమ్మ కావాలి. నీవు కావాలి. అన్నప్పుడు వారి ఆనందము నిర్వచనీయం.

అప్పుడు ఆ తనయుడు యిద్దరినీ కలిపి 'అమ్మయ్య' అనుకుంటాడు.

ఈ ఆనందము మన ప్రజ్ఞకు ఆపైన వరార్థ సులభతకు కారణకారి యగుతుంది.

ఆయన నిర్వికారుడు. నిరామయుడు. ఆపైన అనిర్వచనీయుడు. నిరంజనుడు.

అనగా నిరామయ స్థానము శూన్యము. అప్పుడు ఆకారము నిరాకారము. సాదృశ్యత అగోచరము. కేవలము అది ఎండమావి లోని జల వంటిది.

దీనికి సృష్టికర్తయైన బ్రహ్మ, శ్రీ మహా విష్ణువు నాభి గర్భమున జనించిన తామర తూడు ద్వారా గర్భము నుండి బయల్వెడలి బయటి ప్రపంచమును జూచి సంభ్రమాశ్చర్యము నొంది యిచ్చట నిరామయమైన నిశ్శబ్దముగా యున్నదేమియని విభ్రమ నొందినవాడై తిరిగి మరల గర్భమున ప్రవేశించి అచటి కోలాహలమును జూచి నాడు. ఆవిధముగా ఆయన నిరామయుడు నిర్వికారుడుగ యున్నారు.

ఆకాశము రెండు లక్షణములు. ఒకటి శబ్ద సహిత ఆకాశము. రెండవది శబ్దరహిత ఆకాశము. మొదటిది క్రిందది. రెండవది ఉపరితలమున యున్నది.

1. సవికల్పసమాధి స్థితి—ఆకారము—ఆకాశముశబ్ద సహితము శబ్దములు విన దగును.

2. నిర్వికల్ప సమాధి స్థితి – ఆకాశము– శబ్ద రహితము. శబ్దములు నిర్వర్తితములు అనగా శబ్దములన్నియు అడంగును. శబ్దములు వినబడవు.

3. మౌనముద్ర-మనోఆకాశము-సంకల్ప రహితములు. అసలు సంకల్పమే యుండదు సావధానము ఇంకేమియు యుండదు. విశ్వవ్యాపకమైన ప్రకాశ వ్యాపకము.

సుబ్రహ్మణ్యసృష్టి

కార్తీకమాసమున కుమారస్వామిని అర్చించుట ఆచారము. కార్తీకమాసమన్న పేరే కార్తికేయుని పూజించుటకు తగిన సమయమని సూచించుచున్నది. భారతీయులు కార్తీక శుద్ధ షష్ఠిని సుబ్రహ్మణ్య షష్ఠిగా కడు భక్తిశ్రద్ధలతో జరుపుకొందురు. స్కందుడు, కుమారస్వామి, కార్తికేయుడు, సుబ్రహ్మణ్యస్వామి, షణ్ముఖుడు అని పలు పేరులతో శివుని రెండవ కుమారుని పిలుతురు. కుమారస్వామి మహత్తరమైన శక్తికి, దివ్యమైన జ్ఞానమునకు ప్రతీక. స్కాందపురాణంలోని "శివ రహస్యఖండ" ఇతని జన్మవృత్తాంతము మరియు లీలలను గూర్చి వర్ణించుచున్నది. బ్రహ్మవైవర్త పురాణం; రామాయణ భారతాలు; కాళిదాసు కుమారసంభవం మరియు నన్నెచోడుని కుమార సంభవం ఇతనిని గూర్చి చిత్రించుచున్నవి. ఇతని జన్మ మతి విచిత్రమైంది. తారకాసురాది రాక్షసుల బాధలకు తాళలేక ఇంద్రాది దేవతలు బ్రహ్మకు మొరపెట్టుకొనిరి. బ్రహ్మ ఆలోచించి పార్వతీపరమేశ్వరులకు ఉదయించు పుత్రుడు వీనిని చంపుటకు సమర్థుడు. మీరు వారి మధ్య ప్రణయమును పుట్టించుటకు మన్మథుని పంపుడని ఆనతిచ్చెను. మన్మథుడు పోవడం - విజయం సాధించడం - భస్మం కావడం పార్వతీపరమేశ్వరుల కళ్యాణం జరగడం ముగిసాయి.

ఒకరోజున శివపార్వతుల సమాగమవేళ అగ్ని వచ్చాడు. కేళీవిహార విఘ్నమునకు శివుడు మహోగ్రకోపమున తన వీర్యమును అగ్నిని భరించమని ఆజ్ఞాపించాడు. అగ్ని దాని వేడిమిని ఓర్వలేక గంగకిచ్చాడు. గంగాప్రవాహంలో ఆ శివతేజస్సు కొట్టుకు వచ్చి రెల్లుపొదలవద్ద ఆగిపోయి కుమారస్వామిగా వ్యక్తిత్వం పొందింది. అప్పుడు సప్తర్షుల భార్యలలో అరుంధతితప్ప తక్కిన ఆరుమంది కృత్తికలు ఆ బాలునికి తల్లులై స్తన్యమిచ్చి పోషించారు. అలా పెరిగి పెద్దవాడై కుమారస్వామి దేవసేనను, వల్లిని పెళ్ళాడి, తారకాసురాది రాక్షసులను సంహరించాడు. ఇదీ కథ!

ఈ కథ అసంబద్ధంగా అసహ్యంగా తోచకమానదు. ఇది వివిధాధ్యాత్మిక విషయాలకు ప్రతీకగా చెప్పబడింది. కుమారస్వామి జననం సృష్టి పరిణామ వికాసంలోని క్రమాన్ని తెలుపుతుందనిపిస్తుంది. శివుడు చిదంబరుడు. ఆకాశతత్త్వానికి సంకేతం. వ్యోమమును (ఆకాశమును) కేశములు (జుట్టు) గా గలవాడు. కనుకనే శివునికి వ్యోమకేశుడని పేరు. పార్వతీదేవి వాయువునకు ప్రతీక. లలితాసహస్రనామంలో ప్రాణదా-ప్రాణరూపిణి-ప్రాణేశ్వరీ - ప్రాణదాత్రీ అని చెప్పబడింది. మనలోని ప్రాణము వాయుస్వరూపం. ఉదాహరణకు అక్కడ ఓ శవం పడివుందనుకొందాం ఏమి లోపించడంవల్ల అది చైతన్య విరహితమై పోయింది? నిన్నటివరకు పెద్ద అధికారి హోదా వెలగబెట్టిన ఆ శరీరము అలాగే వుందికదా! మరి ఇప్పుడు ఏమి దాంట్లోంచి నిష్క్రమించడంవల్ల శవమైంది? "ప్రాణము" శరీరంలో నుండి నిష్క్రమించడంతో శరీరం కాస్త శవమైంది. అతని ప్రాణవాయువులు అనంతవాయువుల్లో

కలిసిపోయాయి అని సాధారణంగా అంటుంటారు కదా! అనంతాకాశంలోని వాయువుల్లో కొంత భాగం ఈ శరీరంలో ప్రవేశించి చైతన్యవంత మొనరించింది. తిరిగి ఈ కొంత వాయువు ఆ అనంతవాయువుల్లో కలిసిపోయింది.

కామం అగ్ని స్వరూపం. శివపార్వతుల మధ్య అగ్ని వచ్చాడు అంటే ఆదిదంపతుల మధ్య కామాగ్ని ప్రజ్వరిల్లింది అని భావం. అట్లు వారి మనస్సులో పుట్టిన కామాగ్ని వలన వెలువడిన శివతేజస్సును భరించలేక గంగకు సమర్పించాడు. ఈ తేజస్సు గంగా (జలం) స్వరూపమని భావించవలెను. శివతేజస్సు గంగాప్రవాహంలో కొట్టుకుంటూవచ్చి రెల్లుగడ్డివద్ద ఆగిపోయింది- రెల్లుగడ్డి పృథ్వీతత్త్వానికి చిహ్నం. అక్కడ దేహ నిర్మాణం జరిగి కుమారస్వామి వ్యక్తిత్వం పొందాడు.

ఈ విధంగా పంచభూతాలేర్పడి జీవ నిర్మాణం జరిగిన విధం వివరింపబడింది. శివుడు (ఆకాశం); పార్వతి (వాయువు) లకు, కలిగిన కామం (అగ్ని) వలన వీర్యం (ఆపస్) మనీభవించి శరవనం (పృథ్వీ గోళాలు) ఏర్పడ్డాయి. ఈ భావనకు ఉపబలకంగా ఈ క్రింది విషయం చెప్పవచ్చును. ఆకాశాద్వాయుః-వాయోరగ్నిః-అగ్నేరాపః-అద్భ్యః పృథ్వీ ఈ విధంగా ఆకాశం నుండి వాయువు-వాయువు నుండి అగ్ని-అగ్ని నుండి జలం - జలం నుండి పృథ్వి ఏర్పడిందని కుమారస్వామి జన్మరూపకంగా చెప్పారనిపిస్తుంది, పృథ్వి అంటే ఇక్కడ కేవలం భూగోళం మీది మట్టికాదు. అన్ని గోళాలయొక్క భౌతికపదార్థం అని భావం. అట్లు నిర్మాణమైన జీవము వికాసం చెంది అభివృద్ధి నొందవలెనంటే దానికి 'పోషణ' జరగవలెనుగదా! కుమారస్వామికి కృత్తికలు స్తన్యమిచ్చి పోషించాయి. భూగోళంలోని జీవులు ఆత్మవికాసం చెందవలెనంటే కేవలం సూర్యచంద్రుల నుండి వెలువడే కిరణాలేగాక సప్తర్షిమండలం నుండి వెలువడే కిరణాలుకూడ తోడ్పడతాయి. వీని

ప్రభావం భూమిమీద పుట్టే జీవరాసులలోని జ్ఞానవికాసంగా ప్రస్ఫుటమవుతుంది. ఈ విధంగా అరుంధతి తప్ప తక్కిన కృత్తికా నక్షత్రాల కిరణప్రసారం భూమిమీద పడ దాన్నే కృత్తికలు యిచ్చిన పాలుగా చెప్ప బడింది. ఇట్లు కిరణాల వెలుగులలో పుట్టి పెరుగుతున్న జీవుడే కార్తికేయుడుగా వర్ణింపబడినాడు. భూమిలోని సారాన్ని గ్రహించి కుమారస్వామి (జీవప్రకృతి) పెరిగాడు అని చెప్పారు. అలా ఆరుమంది తల్లులవటంతో షాణ్మాతురుడయ్యాడు.

ఈ ప్రకృతికి అంతంలేదుగదా! అది ఎంత పెరిగినా ఇంకా ఉండనే ఉంటుంది. దానికి వార్ధక్యం లేదు. ఇట్లు ఒక పరిధిని మించి ప్రకృతి పెరగదు. కనుక దాన్ని సూచించుటకే "కుమారస్వామి" అన్న పేరు.

ప్రతి గోళానికి నాలుగు దిక్కులు. ఊర్ధ్వ అధో భాగములున్నై. ఇదియే కుమారస్వామిని "షణ్ముఖుడు" గా వర్ణించువట్ల సంకేతించారు. జీవుడు పంచేంద్రియములు మనస్సు కల్గివుండడాన్నే "షణ్ముఖు" డని ప్రతీకాత్మకంగా చెప్పారని కూడ చెప్ప వచ్చును. దీనినే మరో తీరుగా కూడా సమన్వయించుకోవచ్చు. అతని షణ్ముఖములు; కాలవిభాగ సూచితములు. ఎందుకంటే కాలపరిగణనంలోని ముఖ్యమైన కొలత సంవత్సరము. ఆ సంవత్సరాన్ని ఆరు ఋతువులుగా విభాగించి కొలుస్తారు.

ప్రతి బ్రహ్మాండగోళము నుండి శుద్ధమైన బ్రహ్మజ్ఞానం అభివ్యక్తిమవుతుంది. కనుక సుబ్రహ్మణ్యస్వామి అయ్యాడు. అతని చేతిలోని ఆయుధం పేరు "శక్తి," ఇది బ్రహ్మజ్ఞానం వలన జనించెడి మహాశక్తికి ప్రతీక. జ్ఞానంతో మానవుడు తనలోని అసురీశక్తులను లయంచేసుకోవలె. కుమారస్వామిచేత హతమైన శూర-పద్మ, సింహ-ముఖాసుర మరియు తారకాసురులు అను రాక్షసులు అరిషడ్వర్గాలైన కామక్రోధ లోభ మోహ మద మాత్సర్యాలకు ప్రతీకలు. కుమారస్వామి వారిని చంపాడంటే కేవలం ధార్మికశక్తివల్లనే అసురీశక్తులు హతమారి తీరుతాయని చెప్పడానికే. నిజానికి మన దసరా, దీపావళి మున్నగు పండుగ లన్నింటియొక్క సందేశం అసురీశక్తులపై ధార్మికశక్తుల విజయ శంఖారావమేనని చెప్పవచ్చును.

కుమారస్వామికి దేవసేన మరియు వల్లి అని ఇరువురు భార్యలు. వారు ఇచ్ఛా శక్తికి, జ్ఞానశక్తికి చిహ్నములుగా చెప్పుకొన్నట్లే దేవసేనను 'సాత్వికత'కు, వల్లి (లత - అల్లుకొని ప్రాకునది) ని కుండలినీ శక్తికి ప్రతీకగా చెప్పుకోవచ్చును. కుండలిని సుషుమ్నా నాడి ద్వార వెన్నెముక నుండి ఊర్ధ్వముఖంగా ప్రవహించును గదా! మహాయోగులకు మాత్రమే ఈ కుండలిని సాహస్రారం చేరడం అనుభవమైన విషయం.

కుమారస్వామి మయూర వాహనుడు, నెమలి ప్రణవానికి ప్రతీక. ప్రణవాన్ని అధిష్ఠించినవాడు కనుక స్కందుడు ఓంకార స్వరూపుడు. తండ్రి అయిన శివునకే ఒక పర్యాయం కుమారస్వామి ప్రణవంయొక్క అంతరార్థాలను బోధించినట్లుగా చెప్తారు.

కార్తికేయుని ధ్వజచిహ్నం కుక్కుటం. కోడికూతను ప్రణవశబ్దానికి ప్రతీకగా అన్వయించుకున్నట్లే, కోడికూతను జ్ఞాన సూర్యోదయానికి గుర్తుగా కూడ సమన్వయించుకోవచ్చును.

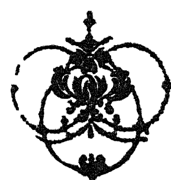
కార్తికేయుని మరొక ప్రసిద్ధనామం "గుహుడు" జీవుని హృదయకుహరంలో వెలుగు అంతస్సాక్షి రూపమైన భగవంతునికి సూచన. స్కందనామం శివుని నుండి కుమారస్వామి ఆవిర్భావాన్ని సూచించుచున్నను, శుద్ధమైన బ్రహ్మజ్ఞానాన్ని ప్రసాదించువాడని స్ఫురించును.

స్కందషష్ఠి ఆంధ్రులకన్న తమిళ నాడులో బాగా జరుపుకుంటారు. అక్కడ భక్తులు దేవాలయాది పుణ్యస్థలాలలో నెమలి ఈకలతోను, వెదురుదబ్బలతోను "కవాడి"ని నిర్మిస్తారు. ఇది తమిళపదం. 'కవాడి' అంటే "నీ పాదముల ప్రోల నన్ను రక్షించు" అని భావం. ఈ "కవాడి" ని ఇంకో తీరుగా వ్యాఖ్యానించాలంటే దేవుని పాదాలచెంత అహంకారమును విసర్జించి జీవుడు శరణాగతి పొందవలెనని భావం.

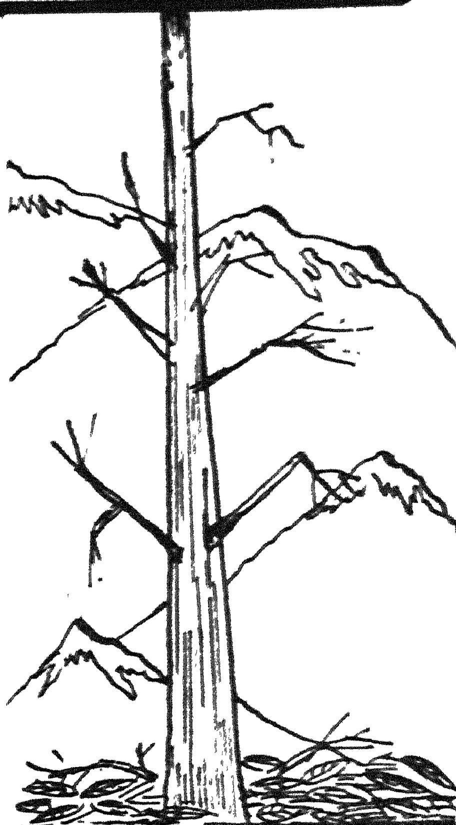
కుమారస్వామి కరుణ సకల జీవజాలంపై అవ్యాజంగా వర్షించుగాక అని ఆశిస్తూ శ్రీ మచ్ఛంకర భగవత్పాదుల ప్రార్థనా శ్లోకంతో ఈ వ్యాసం ముగిస్తాను.

కార్తికేయం మహాభాగం
మయూరోపరి సంస్థితమ్
తప్తకాంచన వర్ణాభం
శక్తిహస్తం వరప్రదం
ద్విషడ్భుజం శత్రుహంతారం
నానాలంకార భూషితమ్
ప్రసన్నవదనం దేవం
సర్వసేనా సమావృతం.

— వెలుదండ నిత్యానందరావు.

గర్వభంగం

బాల ప్రబోధం

హిమాలయాల ప్రాంతములో వున్న దొక పెద్ద బూరుగువృక్షం. ఎంతో కాలంగా శాఖోపశాఖలతో ఆకాశాన్నితాకే ఎత్తుతో అతి దృఢంగా పాతుకుపోయి వుందాచెట్టు.

ఒకరోజు నారదమహర్షి లోకసంచారం చేస్తూ ఆ బూరుగువృక్షం దగ్గరకువచ్చి కుశల ప్రశ్నలు వేస్తూ ఇలా అన్నాడు.

"ఓ బూరుగువృక్షమా! నువ్వు ఇంత ఏపుగా ఎత్తుగా ఎదిగి పక్షులకూ, జంతువులకూ ఆశ్రయం కలిగిస్తూ వుండటం చూసి నాకెంతో ఆనందంగావుంది. అయితే ఒక చిన్నసందేహం. మహావృక్షాలు సైతం పెనుగాలికి నేలవాలిపోతున్నాయే? మరి ఇంతకాలం నువ్వెలా నిలిచి వుండగలిగావు? వాయుదేవుడికి నీకూ ఏదైనా చుట్టరికమా? ఆయన కాపాడుతూవుంటే విధేయుడవై వుంటున్నావా? నిజం చెబుదూ! నేనెక్కడా మాట జారనుగా?"

నారదుడు ఇలా పొగిడేసరికి బూరుగు వృక్షంకు కన్నూమిన్నూకానక అహంకరించి ఇలా పలికింది.

"వాయుదేవుడి దయాదాక్షిణ్యాలు నాకెందుకు? నాతో సరితూగే బలం గాలికెక్కడిది? అసలు నాలో వద్దెనిమిదోవంతు శక్తి అయినా దానికివుందా అని."

ఆ మాటలకు నొచ్చుకున్నాడు నారదుడు. "అమ్మమ్మ! అంతమాట అనొద్దు! కొండల్ని పిండి చెయ్యగలవాడు వాయుదేవుడు! మనం వూపిరితో ఉన్నామంటే అదంతా ఆయన చలువవల్లనే.'

అయినా బూరుగుచెట్టు ఊరుకొంటేనా? "ఏది, నన్ను తాకి చూడమను! ప్రభంజనుడన్న ఆయన అసలు పేరుకేఎసరువస్తుంది" అంటూ హేళనగా పలికింది.

దాని గర్వంచూసి ఓర్చుకోలేకపోయాడు దేవముని. ఇదిగో ఆ మాటపైనే నిలబడి వుండు. వాయుదేవుడికెలాగూ నీ పొగరుమాట తెలియకపోదులే! అంటూ వెళ్ళి వాయుదేవుడికి ఈసంగతికాస్త అందించాడు. ఆయన మండిపడ్డాడు బూరుగు వృక్షంపైన.

"నువ్వుపెద్ద మొనగాడివా? నిన్ను తాకితే నా పేరుపోతుందా? నీకు చేటు తప్పదు చూసుకో" అన్నాడు.

అయినా బూరుగ వృక్షం బింకం వదల లేదు. "తేలిగ్గా మాట్లాడవానికి నేనంత తక్కువవాణ్ణి అనుకొన్నావా? అన్నిచెట్ల లాంటిదే ఈ బూరగచెట్టు అనుకోకు అమాయకుడా" అంది.

ఆ బూరగచెట్టు తెంపరితనానికి కినుక వహించి అలవోకగా నవ్వుతూ అన్నాడు వాయుదేవుడు!

"ఒకరోజు మండుటెండలో బ్రహ్మదేవుడికి నువ్వు నీడనివ్వటం చూసి ఇంతకాలం నిన్ను మన్నించాను. అది తెలుసుకోక నువ్వు తలపొగరుతో ప్రవర్తించావు. రేపు నీ పంగతేమిటో చూస్తాను. అపుడుకూడా ఇలాగే మాట్లాడుదువుగాని"

అంటూ వాయుదేవుడు విసురుగా వెళ్ళిపోయాడు; ఆయన విసురు చూసేసరికి బూరగచెట్టుకు దిగులు ముసురుకొంది ఒక్కసారిగా.

"నాకు చేటుకాలం దాపురించినట్లేవుంది? నారదమహర్షి మాటలు వినకపోతిని. ఆ ప్రభంజనుడి బలంముందు నా బలమెంత? ఆ తాకిడికి తట్టుకోవడమెలా?"

అంటూ ఆలోచించసాగింది. చివరికి ఒక ఉపాయంతో వాయుదేవుణ్ణి గెలవాలనుకుంది. రాత్రికాగానే ఆ బూరుగుచెట్టు ఆకులన్నింటినీ జలజలారాల్చేసింది. కొమ్మలన్నింటినీ ఫెళఫెళా విరిచేసుకొంది. చివరికి ఉత్తమోడులా మిగిలిపోయింది.

తెల్లవారగానే ఆ చెట్టును పడగొట్టాలని చండ ప్రచండ వేగంతో దూసుక వచ్చాడు వాయుదేవుడు.

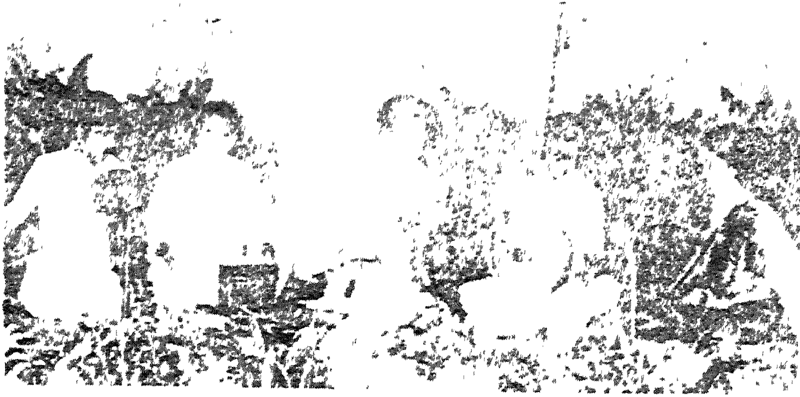
తీరాచూస్తే ఏముంది? మోడులా మిగిలి వున్న బూరుగ వృక్షాన్నిచూసి నవ్వాగ లేదాయనికి.

"ఛీఛీ" ఇదేమిటి? నేను చెయ్యవలసిన పని నువ్వేచేసుకొన్నావే? నీ తెలివికి నువ్వే సంతసించు - మిగతా చెట్లుకుకూడా ఈ చిట్కాచెప్పి పుణ్యం కట్టుకో"! అని ఎగతాళిచేసి చక్కాపోయాడు వాయుదేవుడు

బలవంతుడితో బలహీనుడు కలహించపోతే పరాభవం తప్పదనడానికి భీష్మాచార్యులు ధర్మరాజుకి యీ ఉపాఖ్యానం చెప్పారు. •

— శ్రీరమణ

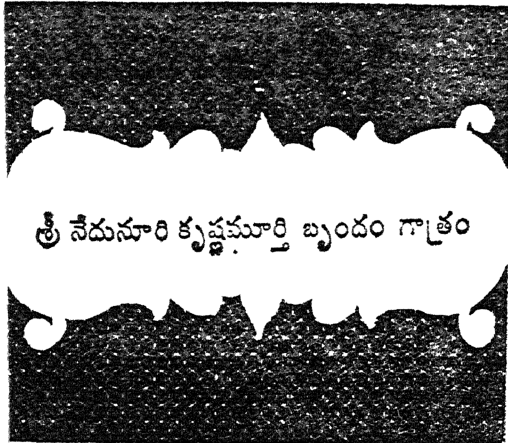
తిరుమల బ్రహ్మోత్సవ సంగీతస్రవంతి....

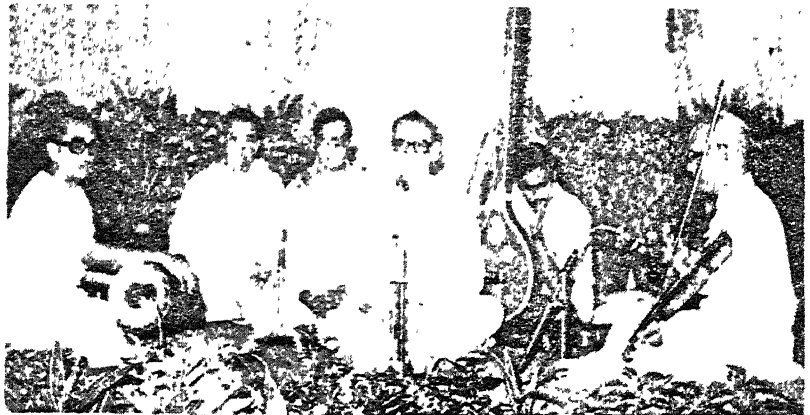
తిరుమలలో శ్రీవారి బ్రహ్మోత్సవాల సందర్భంగా తే 10-9-83 ది నుండి తే 18-9-83 ది వరకు ప్రత్యేక సంగీత, హరికథ, భజన ఉపన్యాసాది కార్యక్రమాలు అర్థసదస్సు హాలులో జరిగాయి- వాటికి సంబంధించిన కొన్ని ఛాయాచిత్రాలు ఇవి.

శ్రీ లాల్‌గుడి జి. జయరామన్ వయొలిన్

శ్రీ నేదునూరి కృష్ణమూర్తి బృందం గాత్రం

శ్రీమతి మణి కృష్ణస్వామి గాత్రం

డా॥ ప్రపంచం సీతారామ్ వేణుగానం

(14వ పేజీ తరువాయి)

ఉ॥ కాంముదాపురించి, కులకాంతను దుశ్శ్రుతిపాలఁజేసి యా
దారికి దేగుచుండె కులపావని పిల్చిరి గోపి. ప్రసిద్ధమై
వైశప ద్రుంచు వీవి. తనవాక్కు వికల్పముగాదు సుద్గ, లో
కాంతకు శాంతి చేకుడ వికన్- కృతకృత్యుడనాదు వింతటన్.

మీ ధర్మసూత్రాల నువింటూ కూర్చునే తీరికలేదు. నేను మహిషాసురుణ్ణి కలుసుకొంటాను. వస్తాను [పోవును]

రంగము - 7 స్థలము - కైలాస పర్వత ప్రాంతము

మహి: చిక్షురా! మనమిప్పుడు కైలాస ప్రాంతమునకు వచ్చి చేరినట్లున్నామే?

చిక్షుర: అవును ప్రభూ!

మహి: ఇంకనూ నారదమహర్షి రాలేదే?

నారద: ఇదిగో-వచ్చేశాను. ఇంతటి మహోత్కృష్టకార్యాన్ని తలపై వేసుకొని సగములో విడిచివెళ్ళిపోతానా మహిషాసురా! అదిగో! ఆ కైలాససానువువంకచూడు ఆమే....ఆమే త్రిపురసుందరి.

మహి: ఆహా! ఎంత సౌందర్యవతి-ఆమె దర్శనంతో నాజన్మ తరించిపోతున్నది స్వామీ!

నారద: నీ జన్మమును తరింపజేయటానికే కదటయ్యా నిన్నిక్కడికి తెచ్చింది?

మహి: ఆహా! ఏమి అందం, ఏమి తేజస్సు, నా హృదయాన్నే హరిస్తున్నది స్వామీ!

నారద: ఒక్క హృదయమేనా? కళ్ళుతెరిచిందా? నిన్నే హరిస్తుంది?

మహి: ఆఁ! ఏమిటన్నావు నారదా?

నారద: అదేనయ్యా! నీత్రిజగన్మోహనాకారాన్ని చూచిందంటే నిన్ను తన సహస్రబాహువుల్లో ఇముడ్చుకొంటుంది అంటున్నాను.

మహి: అంటే ఆలింగనం చేసుకొంటుందనా నీవుద్దేశం?

నారద: [నవ్వి] అంతటితో లోకకల్యాణమేర్పడుతుంది.

మహి: నారదా! ఆమెకీ సౌందర్యము, తేజస్సు ఎక్కడనుండి వచ్చాయో?

నారద: అదొకపెద్దగాథ-సదాశివుని తేజము ముఖములోను, మహావిష్ణువు తేజము భుజములలోను, చంద్రుని తేజము నాలుకలోను, ఇంద్రుని తేజము నడుములోను, వరుణుని తేజము జంఘోరువులలోను, భూమితేజము పిరుదులలోను, బ్రహ్మ తేజము పాదములోను, సూర్యుని తేజము పాదముల వ్రేళ్ళలోను చేరినవి.

మహి: [పెద్దగా నవ్వుతాడు]

నారద: అంతేకాదయ్యా-ప్రజాపతుల తేజముచే దంతాలు, అగ్ని తేజమున నేత్రాలు, సంధ్యతేజమున భృకుటీద్వయము, వాయుతేజమున కర్ణములు ఉద్భవించాయి. ఇట్లా బ్రహ్మాది త్రింశత్కోటి దేవతల తేజము చేతనే ఆమె రూపొందింది.

మహి: [నవ్వి] ఏమైనా మీకు దేవపక్షపాతం పూర్తిగా పోలేదు నారదా! ఆమె తేజస్సుచేతనే మీ దేవతలం దరూ ఉద్భవించివుంటారు. మీ గొప్పతనాన్ని తగ్గించుకోవటానికి మనసురాక ఇట్లా త్రిప్పిచెబుతున్నావా? ఆమె ధరించిన ఆయుధాలు చూచావా?

నారద: చెప్పానుకదయ్యా! ఆమె అనన్యవీరరసాధిదేవత యని. ఆ శూలము చూచావా? - త్రిశూలము నుండి సృష్టించి శివుడిచ్చాడు. అట్లాగే ఆ చక్రాన్ని వరుణుడు, ఆ వజ్రాన్ని ఇంద్రుడు, ఆ శక్తిని అగ్నిహోత్రుడు, ఆ ధనుర్బాణాలను వాయువు సృష్టించి యిచ్చారు. ఆ గంటను చూచావా? అది ఐరావతాన్ని అలంకరించిన గంట. యముడు కాలదండాన్ని, వరుణుడు ఆ పాశాన్ని, ప్రజాపతి ఆ స్ఫటికమాలను, బ్రహ్మ కమండలాన్ని సమర్పించారు. కాలుడు కన్నులు మిరుమిట్లు గొలుపుతున్న ఆ డాలును, ఖడ్గాన్ని యిచ్చాడు. విశ్వకర్మ చేసియిచ్చినదే ఆ పరశువు. ఆ పంకజమాలిక ఎన్నడూ వాడదు, వాసనవీడదు. కుబేరుడు యిచ్చినదే మధువుతోగూడిన మధుపాత్ర. ఆ నాగహారము శేషుడిచ్చాడు. ఆ సింహవాహనమును హిమవంతుడిచ్చాడు.

మహి: స్వామీ! ఆమెనుండి వేడిసెగలు వెలికివస్తున్నయ్యేమిటి? [నవ్వి]అవిమీరుయిచ్చినవికాదుకదా [నవ్వు]

నారద: అవి నేను యిచ్చినవి కావయ్యా! నీవు తెప్పించుతున్నవి. నీ కొరకై ఆమె వేచి వేచి విడుస్తున్న నిట్టూర్పులవి. నిన్ను చూచిందా రూపే మారిపోతుంది. ఆమె కళ్ళు విప్పేవరకే నీ ప్రయత్నము కావలసింది. ఆ తరువాత నిన్ను వదలదు. వెళ్ళు....ఏం ఆమెను సమీపించడానికి భయమా? [నవ్వి] ఆడదానికి వెనుకనే మగవాని వీరాలాపాలు, ప్రగల్భాలు. ఆమె ఎదుట పడిందా? చప్పచల్లారిపోతాడు. సరే! వెనుదిరుగు. భయపడుతున్నట్లున్నావు.

మహి: నాకు భయమా! ఈ మహిషునికి మృత్యుభయము కూడా లేదు మునీంద్రా!

నారద: అవునులే ఇంతవరకు. కానీ ఇప్పుడు కాలుకదపలేక పోతున్నావుగా.

మహి: ఇప్పుడే వెళ్ళుతున్నాను స్వామీ!

నారద: ఇదిగో మహిషాసురా! ఒకవేళ ఆమె రోషముతో దూషించినా కథ కడతేరేవరకు అక్కడ నుండి కదలకు.

మహి: నాకు తెలియదా స్వామీ స్త్రీ తత్త్వము. నా ప్రాణములైనా వదులుతానుగాని విఫలుణ్ణై తిరిగివస్తానా?

నారద: అయితే వెళ్ళు

రంగము - 8 స్థలము: కైలాససానువు

మహి: దేవీ! త్రిపురసుందరీ! ఈ మహిషుడు నిన్ను వరించి వచ్చాడు. కనులు తెరచి కటాక్షించు.

దేవి: ఏమిటీ తపోభంగము - ఎవరునీవు?

మహి: ఇది తపోభంగముకాదు నారాయణీ! నీ తపఃఫలం. అందుకే నిన్ను కరుణించి యా కపర్దిబారినుండి రక్షింప వచ్చాను. వీరశృంగార రసాధిదేవతవు. రా! నీ సౌందర్యమును నాసందిట సార్థకము చేసుకో!

దేవి: ఛీ! పశుబుద్ధీ! నీ అవివేకమును కట్టిపెట్టి వెంటనే వెళ్ళిపో.

మహి: నేనా కామారి ననుకొన్నావా కామాక్షీ! అంతకోపముగా మాట్లాడుతున్నావు? నీ దీనస్థితిని విని జాలిపడి నిన్నుద్ధ రింపవచ్చినజగదేకవీరుడ్ని. మహిషాసురచక్రవర్తిని,రా!

దేవి: కామాంధుడా! జగన్మాతనైన నన్ను కోరెదవురా?

మహి: సర్వలోకముల జయించిన జగత్పతిని, జగత్పితను. జగన్మాతవైన నిన్ను కోరటంలో అనౌచిత్యమేమున్నది దేవీ! వియ్యమునకు కయ్యమునకు సమానులను కోరటం తప్పుకాదుకదా?

దేవి: ఓరీ ఎనుబోతా! దూరంగా పో! లేకుంటే నాకోపానల జ్వాలలలో భస్మముకాగలవు! చూచితివా హస్తములను!

మహి: నీ పదునెన్మిది చేతులూ వానిలోని అయుధాలుచూచిన తరువాత నీవే నాకు తగిన దానివనే నిశ్చయము బలపడినది. ఇంతవరకు, బలాత్కరింపవీలులేని పడ తులను కోరి విసిగివేసారినాను - నాకు సరియుజ్జీవై యని పేయగల యంగనవు దొరకడం మహానందంగా వున్నది, రా! కరుణించు.

దేవి: మూర్ఖుడా! కరుణించే ఇంతవరకూ చెప్పాను. నీకు బ్రతుకుపై ఆశయున్న పాతాళమునకు పారిపొమ్ము. నీ భార్యకు నేనిచ్చినవరమే నీప్రాణములనింతవరకూ కాపాడింది.

మహి: [నవ్వి] నారాయణీ! ఈ యాగ్రహపు నటనను మాని నన్ననుగ్రహించు!

నారద: ఔను జగదంబా! నీయనుగ్రహమునకై, కట్టుకొనిన భార్యనే కడతేర్చివచ్చాడీ మహిషాసురుడు. నీ కర్తవ్య మును నెరవేర్చి లోకకల్యాణమును ప్రసాదించు తల్లీ!

దేవి: ఆఁ! ఆ మహాసాధ్విని అంత మొందించి వచ్చాడా యీ మహిషాధముడు?

నారద: అవును తల్లీ! ఆమె సుమంగళిగానే మరణించింది.

మహి: మంచిదే కదా దేవీ! సవతిపోరులేకుండా నాయర్థాంగివై హాయిగా మనవచ్చునుగదా?

ఉ॥ ఓ నలినాయతాక్షి! విను మొక్కటి చెప్పెద సావధానవై
మానవరూపమంది నినుమన్ననసేతు రహస్య మందు స
మ్మానితరాజ్ఞివై యసురమండలినెల్లను నేలు కొమ్ము, దు
ర్మానముతో ననిం బెనగి మానము ప్రాణము వీడ నేటికే!

దేవి: ఓరీ! దురాత్ముడా! పరమపతివ్రత, పావనచరిత యగు నీ ధర్మపత్నిని యంత మొందించి నీ యంత్య మునకు నీవే మార్గమేర్పరుచుకొన్నావు. నీ దురంతా లకు, కారుకూతలకు అంతిమఘట్టమాసన్నమైనది. అనుభవించు.

[మహాకాళిగా యావిర్భవించును]

మహి: ఆఁ! ఏమి టీ రూపం? ఎంత భయంకరస్వరూపం?

దేవి: [వికటాట్టహాసము]

నారద: మహాకాళీ! నీ బిడ్డల యార్తానాదముల నాలించుతల్లీ, లోకకల్యాణము ప్రసాదించు జననీ! మహాశక్తీ! నీ శక్తిని అన్ని లోకములకుచాటు! మహాసతీ! తోడిసతీమ తల్లుల మానమర్యాదలను కాపాడు. జయజగన్మాతా! జయజయ మహాకాళీ!

దేవి: [మరల వికటాట్టహాసము చేస్తుంది]

మహి: ఏమీ! కామరూపధారిణివా? కాళీనామధేయవా? కాళీ! నీకాలం తీరింది. నేనూ కామరూపము ధరించి నిన్ను ఢీకొంటాను.

రంగము: 9 స్థలము: ఆకసము

[నారదుడు యముడు క్రిందికిచూచుచు ప్రవేశింతురు]

యముడు: కలహభోజనా! నీ కడుపునిండినదా? ఎంతరాక్షస సైన్యం నాశమైనదో చూచావా? చిక్షురుడు, చామరుడు ఉగ్రమూర్తి, ఉగ్రుడు బిడాలుడు మొదలైన సేనానులందరూ జగన్మాత చేతిలో మడిశారు.

నారద: ఇన్నాళ్ళూ మహిషాసురుని రథమును నలుగురితో నారాయణాయని లాగుతూ సోమరితనము పెంచు కున్న నీకు చేతినిండా పని కలిపించానని నామీద కోపము యమధర్మరాజా! ఇంకా అసిలోముడు, కాలుడు మహాహనుతామ్రముఉదర్కాది సేనాపతులు వారి సైన్యాలు ఉన్నాయి. నీకు ఊపిరాడనంతపని రా! రా! మహిషాసురుడూ దేవీ ఆకాశములో యుద్ధము చేస్తూ యిటే వస్తున్నారు. మనము తప్పు కోవటము మంచిది. [వెడలుదురు]

మహి: [ప్రవేశించి] ఆఁ! నేను సజీవుడనై యుండగానే నా యసురబలము సర్వనాశనమౌతున్నదే? ఇంక

ఉపేక్షింపరాదు. నా సర్వశక్తులను వినియోగిస్తాను. జయించానా, స్వర్గాధిపత్యాన్ని శాశ్వతము చేసుకొంటాను. మరణించానా, చిచ్ఛక్తిలో కలిసిపోతాను. ఇంక మహిష రూపము ధరించి యామెను ఢీకొంటాను [పోవును]

దేవి: [వికటాట్టహాసము చేయుచు ప్రవేశించి] మహిషా! నీవు పర్వతాలను బంతులుగా ఆకసములోనికి ఎగురగొట్టుటచూచి నేను భీతిచెందుతాననుకొన్నావా? నీ క్షుద్రమాయలతో మహామాయనగు నన్ను జయించాలని ప్రయత్నిస్తున్నావా? దైవద్వేషివి. నిన్ను సంహరింపకమానను.

మహి: [ప్రవేశించి] చూస్తాను. ఈ దెబ్బతో ఉంటే నేను లేకుంటే నీవు [వికటాట్టహాసము] ఇదిగో యీ ఖడ్గ ప్రహారంతో....ఆఁ! నేను ఖడ్గమెత్తితే నీవు మధువును సేవిస్తున్నావా? ఎంత నిర్భయం?

దేవి: ఓరీ మహిషాసురా! నేను మధుపానం చేస్తున్నానురా! ఇప్పుడే నీ శక్తి కొలది గర్జించు. ఇదే నీ కడసారి గర్జన. త్వరగా ముగించు. నీ సంహారానంతరం నేను గర్జిస్తాను.

మహి: ఈ ఖడ్గ ప్రహారానికి కాచుకో [వికటాట్టహాసం-దేవి వికటాట్టహాసంతో త్రిశూలమును ఎత్తుతుంది. ఇరువురు యుద్ధము చేయుచు పోవుదురు. యముడు నారదుడు ప్రవేశింతురు]

నారద: ఆహా! ఆహా! అంతకా! ఆమె ముఖము చూడవయ్యా! మధుపానంతో ఎర్రవారింది. నేత్రాలనుండి యగ్ని కణాలు రాలుతున్నాయి. ఆఁ! మహిషునిపై కురికింది పాదముతో మహిషుణ్ణి అణచివేస్తున్నది. శూలంతో పొడుస్తున్నది.

యముడు: దేవమునీ! ఆ మహిషాసురుని దేహమునుండి మరొక ఘోరరూపము వెలికి వస్తున్నదేమిటి?

నారద: ఆఁ! అదిగో! ఆ మహాఖడ్గముతో మహిషాసురుని శిరస్సును ఖండించివేసింది మహామాత!

యముడు: ఆఁ! దేవర్షీ! అదేమిటి? మహిషుని నుండి ఏదో మహాతేజము వెలువడి ఆ మహిషమర్దినిలో ప్రవేశిస్తున్నదే?

నారద: అన్ని తేజాలకు మూలమామెయేకదా వరేతనాథా? అన్ని శక్తులూ ఆమెనుండియే వెలువడి తుదకు ఆమెయందే లీనమౌతాయి. జయ మహిషాసురమర్దనికి

ఇంద్రుడు: [ప్రవేశిస్తూ] జయ.

దేవి: బిడ్డలారా! లోకకంటకుడగు మహిషాసురుడు మరణించాడు. ఇక మీ కెల్లరకు శుభమగుగాక. ఈ శరన్నవరాత్రులలో నన్ను ఆరాధించేవారు, సర్వశుభములను పొందుతారు. నన్ను నియమబద్ధంగా ఆరాధించలేనివారు నా యవతార చరిత్రను విన్నా, పఠించినా వారికి సమస్తసౌఖ్యాలు లభిస్తాయి. [అందరు జయ సర్వమంగళా - జయ - జయ మహిషాసురమర్దనీ - జయ మహిషాసురమర్దని శ్లోకాలు పాడుతుండగా దేవి అభయహస్తముపట్టును.

దేవి: శుభం

[16 వ పేజీ తరువాయి]

వాల్మీకి-తన నోటినుండి అప్రయత్నముగా వెలువడిన "మా నిషాద" అను శ్లోకరూప సరస్వతిని చూచి 'కిమిదం వ్యాహృతం మయా (నాచే పలుకబడినదేమి)' అని ఆశ్చర్యపడెను. అతనికి తెలియకుండగనే శ్లోకము వెలువడుటకు హేతువు సరస్వతీ తత్త్వము. ఆవిడ అనుగ్రహించిన ప్రతిభ అన్న సంగతి మనము గుర్తుంచుకొనవలెను.

వాల్మీకి వలెనే ఆశ్చర్యపడిన ఆధునికులును కలరు. అతడు "పికాసో" అను ఆధునిక చిత్రకళా బ్రహ్మ. ఇతడు La Famme Fleur అన్న బొమ్మను గని I had been wondering how I could get across the idea? It is strange, is it not ?అని ఆశ్చర్య పోయెను. అతనికి తెలియకుండగనే విచిత్రమైన చిత్రమును చిత్రించినాడనిన అందుకు ప్రతిభయే కారణమనవచ్చును. అట్టి ప్రతిభను ప్రసాదించునది సరస్వతి.

సరస్వతీ స్వాదు తదర్థవస్తు
నిష్యందమానా మహతాం కవీనాం
అలోకసామాన్యమభివ్యనక్తి
పరిస్ఫురంతం ప్రతిభావిశేషమ్॥

లౌకిక మనోగోచరముకాని వస్తుతత్త్వములను గోచరింపచేయు ప్రతిభ సరస్వతీ ప్రసాదదత్తమై కవి మనస్సున స్ఫురించుచున్నది. దానిచే తత్త్వ ముద్ద్యోతితమై బహిర్గత మగుచున్నది. అని ఆనందవర్ధనుడు చెప్పినమాట యథార్థమేనని తోచక మానదు.

అవ్యాజ కరుణాకటాక్షముచే ప్రతిభను ప్రసాదించి నరులను వ్యుత్పన్నులను చేయుమని శ్రీ సరస్వతీదేవి నిట్లు స్తుతించుచు ముగింతును.

ఆక్రాంతం సముపస్కరోతు వదనం స్వాంతం
పరాం భావనాం
ప్రజ్ఞావ్యక్తిముదాత్తభావసరణిం వాచం
తదర్థశ్రియమ్.
ఉక్తిం నీతి మలంక్రియాం చ కవితా
సర్వస్వమస్మన్మమ
బ్రహ్మాణీ పరదేవతాగమమతా మాతా
మహర్షిస్తుతా॥

తిరుమల యాత్రికులకు సదుపాయములు

* * *

* అన్ని వర్గాలవారికి అందుబాటులో ఉండేటట్లు ఉచిత, పరిశుభ్రమైన సత్రాలు, లేదా సరసమైన రేట్లకు కాటేజీలలో ఆవాస సౌకర్యం.
* శ్రీవారిని దర్శించు యాత్రికుల క్యూషెడ్లలో గాలి, వెలుతురుగల విశాలమైన ఏర్పాటులు.
* క్యూ షెడ్లలోనే కాఫీబోర్డువారి అల్పాహార సదుపాయం.
* సరసమైన ధరలకు అన్నపుపొట్లాల అమ్మకం.
* యాత్రికులు వెలుపలకు రానక్కరలేకుండా క్యూలదగ్గరే మరుగుదొడ్డి సౌకర్యం.
* ఆంధ్రప్రదేశ్ పాలసరఫరా సంస్థచే స్వచ్ఛమైన పాలవిక్రయం.
* యాత్రికులు చదువుకునేందుకు దేవస్థాన ముద్రిత గ్రంథాలు. స్వామివారి, అమ్మవారి చిత్రపటాల అమ్మకం.
* క్యూలోని యాత్రికులకు విసుగులేకుండా ఉండేందుకు టెలివిజన్ ప్రదర్శనం, భక్తిసంగీత ప్రసారం.
* క్యూషెడ్లలోను, తిరుమలకుపోవు కాలిబాట 7 వ మైలువద్ద వైద్యసదుపాయం.
* సామానులు, పాదరక్షలు భద్రపరచుకొనేందుకు ప్రత్యేక సౌకర్యం.
* తిరుమలలో సెంట్రల్ రిసెప్షన్ ఆఫీసునుండి వివిధప్రాంతాలకు ఆటో సౌకర్యం.

ఉచిత బస్సుసదుపాయం

* దళారీలనుండి వంచకులనుండి తప్పించేందుకు ముఖద్వారంలో పేష్కారుస్థాయి అధికారి సిబ్బంది.
* క్యూషెడ్లలోని యాత్రికుల ఫిర్యాదులు విచారించేందుకు కావలసిన సౌకర్యములకుగాను పేష్కారు స్థాయిలో మరొక అధికారి, సిబ్బంది.
* యాత్రికుల సామానులను భద్రంగా తిరుమలకుచేర్చే సౌకర్యం ఏర్పాటైంది. తిరుపతిలో ఏ సత్రములోనైనాగాని, టోల్ గేట్ వద్దగాని తమసామాగ్రి అప్పగించి రసీదుపొంది ఆ రసీదు తిరుమల సెంట్రల్ రిసెప్షన్ ఆఫీస్ దగ్గర కౌంటర్ లో ఇచ్చి సామాగ్రి పొందవచ్చును.
* దుండగులనుండి యాత్రికులను కాపాడేందుకు, తిరుమలకు వెళ్ళే దోవపొడుగునా రాత్రింబవళ్ళూ పోలీసు గస్తీ ఏర్పాటుచేయబడింది.
* దారిపొడుగునా మంచినీటి సదుపాయం ఉన్నది.
* రాత్రిపూటగాని, తెల్లవారుఝామునగాని కొండకు వెళ్ళదల్చుకొన్నవారికి వీలుగా మంచికాంతి శక్తిగల దీపాలు ఏర్పాటైనవి.
* వివిధప్రాంతాలనుండి వచ్చేయాత్రికులకు బోధపడేందుకుగాను తిరుమల సెంట్రల్ రిసెప్షన్ ఆఫీసులో, దేశంలోని ముఖ్యభాషలలో విచారణ కార్యాలయాలు.
* ప్రత్యేక కాటేజీలలోని అదనపు సౌకర్యాలు అంజనాద్రినగర్, శేషాద్రి, గరుడాద్రి, శంకుమిట్ట కాటేజీలలో కూడ ఏర్పాటైనవి.

(19వ పేజీ తరువాయి)
మనస్సుతోనే మళ్ళించి, బుద్ధి దైర్యంతో మనస్సును ఆత్మ మీదే నెమ్మదిగా నిలిపి చిత్తశాంతి పొందాలి. ఏ మాత్రమూ ఇతర చింతనలు చేయకూడదు.

యతో యతో నిశ్చరతి మనశ్చఞ్చల మస్థిరమ్ ।
తత స్తతో నియమ్యైతత్ ఆత్మన్యేవ వశం నయేత్ ॥

చంచలమూ అస్థిరమూ అయిన మనస్సు ఏయే విషయాల మీదకు వెడుతుందో ఆయావిషయాల నుంచి దానిని మళ్ళించి ఆత్మమీదే నిలకడగా వుంచాలి.

ప్రశాన్తమనసం హ్యేనం యోగినం సుఖ ముత్తమమ్ ।
ఉపైతి శాన్తరజసం బ్రహ్మభూత మకల్మషమ్ ॥

ప్రశాంతమైన మనస్సు కలిగినవాడు, కామక్రోధాది ఉద్రేకకారణాలకు అతీతుడు, పాపరహితుడు, బ్రహ్మ స్వరూపుడు అయిన యోగపురుషుడికి పరమ సుఖం లభిస్తుంది.

యుఞ్జన్నేవం సదాఽఽత్మానం యోగీ విగత కల్మషః ।
సుఖేన బ్రహ్మసంస్పర్శం అత్యన్తం సుఖ మశ్నుతే ॥

ఇలాగ మనస్సు నెప్పుడూ ఆత్మమీద లగ్నం చేసి పాప రహితుడైన యోగి అతి సులభంగా సర్వోత్కృష్టమైన సుఖం పొందుతాడు.

సర్వభూతస్థ మాత్మానం సర్వభూతాని చాత్మని ।
ఈక్షతే యోగయుక్తాత్మా సర్వత్ర సమదర్శనః ॥

యోగసిద్ధి పొందినవాడు సమస్తభూతాల వట్ల సమభావం కలిగి సర్వభూతాలలో తన ఆత్మనూ, తన ఆత్మలో సర్వభూతాలను సందర్శిస్తాడు.

యో మాం పశ్యతి సర్వత్ర సర్వం చ మయి పశ్యతి,
తస్యాహం న ప్రణశ్యామి స చ మే న ప్రణశ్యతి ॥

అన్ని భూతాలలో నన్నూ, నాలో అన్ని భూతాలను చూసే వాడికి నేను లేకుండా పోను; నాకు వాడు లేకుండా పోడు.

సర్వభూతస్థితం యో మాం భజత్యేకత్వ మాస్థితః ।
సర్వథా వర్తమానోఽపి స యోగీ మయి వర్తతే॥

సమస్త భూతాలలో వున్న నన్ను భేదభావం లేకుండా సేవించే యోగి ఎలా జీవిస్తున్నప్పటికీ నాలోనే వుంటాడు.

ఆత్మౌపమ్యేన సర్వత్ర సమం పశ్యతి యోఽర్జున ! ।
సుఖం వా యది వా దుఃఖం స యోగీ పరమో మతః ॥

అర్జునా! సమస్త జీవుల సుఖ దుఃఖాలను తనవిగా తలచేవాడు యోగులలో శ్రేష్ఠుడని నా అభిప్రాయం.

అర్జున ఉవాచ:

యోఽయం యోగ స్త్వయా ప్రోక్తః సామ్యేన మధుసూదన ! ।
ఏతస్యాహం న పశ్యామి చఞ్చలత్వాత్ స్థితిం స్థిరామ్ ॥

అర్జునుడు: మధుసూదనా! నిలకడలేనిది కావడంవల్ల, నీవు ఉపదేశించిన ఈ జీవాత్మపరమాత్మల సమత్వయోగాన్ని స్థిరమైన స్థితిలో చూడలేకపోతున్నాను.

చఞ్చలం హి మనః కృష్ణ! ప్రమాథి బలవద్దృఢమ్ ।
తస్యాహం నిగ్రహం మన్యే వాయోరివ సుదుష్కరమ్ ॥

కృష్ణా! మనస్సు చాలా చంచలం బలవత్తరం, సంక్షోభకరం. అలాంటి మనస్సును నిగ్రహించడం వాయువును నిరోధించడంలాగ దుష్కరమని భావిస్తున్నాను.

అసంశయం మహాబాహో! మనో దుర్నిగ్రహం చలమ్ ।
అభ్యాసేన తు కౌన్తేయ! వైరాగ్యేణ చ గృహ్యతే ॥

శ్రీ భగవానుడు: అర్జునా! మనస్సు చంచల స్వభావం కలిగింది, నిగ్రహించడానికి శక్యం కానిదీ అనడంలో సందేహం లేదు. అయితే దానిని అభ్యాసం వల్ల, వైరాగ్యం వల్ల వశపరచుకోవచ్చు.

అసంయతాత్మనా యోగో దుష్ప్రాప ఇతి మే మతిః ।
వశ్యాత్మనా తు యతతా శక్యోఽవాప్తు ముపాయతః ॥

ఆత్మనిగ్రహం లేనివాడికి యోగం సిద్ధించదని నా వుద్దేశం. ఆత్మ నిగ్రహం వుంటే అభ్యాసం, వైరాగ్యం అనే ఉపాయాలతో యోగం పొందవచ్చు.

అర్జున ఉవాచ:

అయతి శ్శ్రద్ధయోపేతో యోగాచ్చలిత మానసః ।
అప్రాప్య యోగసంసిద్ధిం కాం గతిం కృష్ణ! గచ్ఛతి ॥

అర్జునుడు: శ్రద్ధ వున్నప్పటికీ మనోనిగ్రహం లోపించిన కారణంగా యోగంలో చిత్తం చలించినవాడు యోగసంసిద్ధి పొందకుండా ఏ గతి పొందుతాడు?

కచ్చిన్నోభయ విభ్రష్టః ఛిన్నాభ్ర మివ నశ్యతి ।
అప్రతిష్ఠో మహాబాహో! విమూఢో బ్రహ్మణః పథి ॥

కృష్ణా! మోక్ష సంపాదన మార్గంలో నిలకడ లేనివాడు ఇహపర సౌఖ్యాల రెండింటికి భ్రష్టుడై చెదరిన మేఘాలలాగ చెడిపోడు కదా!

ఏతం మే సంశయం కృష్ణ! ఛేత్తు మర్హ స్యశేషతః ।
త్వదన్యస్సంశయస్యాస్య ఛేత్తా న హ్యుపపద్యతే ॥

కృష్ణా! నా సందేహాన్ని సంపూర్ణంగా నివారించడానికి నీవే సమర్థుడవు. ఈ సంశయాన్ని తీర్చడానికి నిన్ను మించినవాడు మరొక డెవ్వడూ లేడు.

శ్రీ భగవానువాచ:

పార్థ! నైవేహ నాముత్ర వినాశ స్తస్య విద్యతే ।
న హి కల్యాణకృత్కశ్చిత్ దుర్గతిం తాత! గచ్ఛతి ॥

శ్రీ భగవానుడు : అర్జునా ! యోగభ్రష్టుడికి ఈ లోకంలో కాని పరలోకంలోకాని ఎలాంటి హానీ కలుగదు. నాయనా ! మంచిపనులుచేసిన మానవుడెవడూ దుర్గతి పొందడు.

ప్రాప్య పుణ్య కృతాం లోకాన్ ఉషిత్వా శాశ్వతీ స్సమాః ।
శుచీనాం శ్రీమతాం గేహే యోగభ్రష్టోఽభిజాయతే ॥

యోగభ్రష్టుడు పుణ్యకర్మలు చేసేవాడు పొందే ఉత్తమ లోకాలు చేరి, చిరకాలం అక్కడ భోగాలు అనుభవించిన అనంతరం సదాచార సంపన్నులైన భాగ్యవంతుల యింట్లో జన్మిస్తాడు.

అథవా యోగినా మేవ కులే భవతి ధీమతామ్ ।
ఏతద్ధి దుర్లభతరం లోకే జన్మ యదీదృశమ్ ॥

లేకపోతే బుద్ధిమంతులైన యోగుల వంశంలోనే పుడుతాడు. అయితే అలాంటి జన్మ ఈ లోకంలో పొందడం ఎంతో దుర్లభం.

తత్ర తం బుద్ధిసంయోగం లభతే పౌర్వదైహికమ్ ।
యతతే చ తతో భూయస్సంసిద్ధౌ కురునన్దన ! ॥

అర్జునా ! అలా యోగుల కులంలో పుట్టినవాడు పూర్వ జన్మ సంస్కార విశేషం వల్ల సంపూర్ణయోగసిద్ధికోసం గతంలో కంటే ఎక్కువగా ప్రయత్నం కొనసాగిస్తాడు.

పూర్వాభ్యాసేన తేనైవ హ్రియతే హ్యవశోఽపి సః ।
జిజ్ఞాసురపి యోగస్య శబ్దబ్రహ్మాతివర్తతే ॥

పూర్వజన్మలోని అభ్యాసబలం మూలంగా ఆ యోగభ్రష్టుడు తాను తలపెట్టకపోయినా మళ్ళీ యోగసాధనవైపుకు లాగబడుతాడు. యోగస్వరూపాన్ని తెలుసుకోదలచినవాడు కూడా వేదాలలో వివరించబడ్డ కర్మలు ఆచరించేవాడిని మించిపోతాడు.

ప్రయత్నా ద్యతమానస్తు యోగీ సంశుద్ధ కిల్బిషః ।
అనేకజన్మ సంసిద్ధః తతో యాతి పరాంగతిమ్ ॥

పట్టుదలతో ప్రయత్నించే యోగి పాపవిముక్తుడై అనేక జన్మలకు సంబంధించిన సాధనా సంపర్కం వల్ల యోగసిద్ధి, తరువాత మోక్షఫలం పొందుతాడు.

తపస్విభ్యోఽధికో యోగీ జ్ఞానిభ్యోఽపి మతోఽధికః ।
కర్మిభ్యశ్చాధికో యోగీ తస్మాద్యోగీ భవార్జున ॥

అర్జునా ! తపస్సు చేసే వాళ్ళకంటే, శాస్త్రజ్ఞానం కలవాళ్ళకంటే, యోగుల కంటే ధ్యానయోగి గొప్పవాడు. కనుక నీవు ధ్యానయోగం సాధించాలి.

యోగినామపి సర్వేషాం మద్గతేనాన్తరాత్మనా ।
శ్రద్ధావాన్ భజతే యో మాం స మే యుక్తతమో మతః ॥

యోగులందరిలోనూ మనస్సు నా మీదే నిలిపి, శ్రద్ధాభక్తులతో నన్ను సేవించేవాడే ఉత్తముడని నా ఉద్దేశం.

ఇలా ఉపనిషత్తులు, బ్రహ్మవిద్య. యోగశాస్త్రం శ్రీకృష్ణార్జునసంవాదం అయిన శ్రీమద్భగవద్గీతలోని "ఆత్మసంయమయోగం" అనే ఆరవ అధ్యాయం సమాప్తం.

*

గ్రంథసమీక్ష

మతత్రివేణి

(మతత్రివేణి అను స్తోత్ర సంచయము. సంకలనము చేసినవారు ఆచార్య విద్వాన్, కళాప్రపూర్ణ, శ్రీ గంటిజోగి సోమయాజిగారు. ప్రాప్తిస్థానము: 16-2-8 ఆఫీసియల్ కాలనీ, విశాఖపట్టణం-2. వెల: రు. 2/-)

దేవతలను స్తుతించి, వారిని ప్రసన్నులను కావించుకొని, ఆరోగ్యభాగ్యములను, అమంగళక్షతిని పొందు సంప్రదాయము భారతదేశమున ఋగ్వేదకాలము నుండియు కలదు. సంస్కృతమున పురాణాదులందలి కథాసంబంధములైన స్తోత్రములతోపాటు ప్రత్యేకముగా వివిధ దేవతలను గూర్చి వ్రాయబడిన స్తోత్రములు, పంచకాష్టక శతసహస్రాది సంఖ్యాసూచకములైన, వెన్నోకలవు. వానిలో కొన్నిటిని భక్తుల ఉపయోగార్థమై పండితులు సంకలనము చేసి ముద్రించియుండిరి. మతత్రివేణి అను ఈ స్తోత్రసంకలనము కూడ అట్టిదే. త్రివేణి అనగా, మూడు వేణుల (ప్రవాహముల) సమాహారము. భారతదేశమున మతము లనేకములున్నను వానిలో అద్వైత ద్వైత విశిష్టాద్వైతములు మూడును ముఖ్యములైనవి. వానికి క్రమముగా శంకర మధ్వ, రామానుజులు ఆచార్యులు. ఆ త్రిమతాచార్యులును వారి అనుయాయులును రచించిన స్తోత్రము లిందుకూర్చబడుటచేదీనికి మతత్రివేణి యనునామము సార్థకమగుచున్నది. చివర సాంబునిముందు నభఃస్థలమునుండిపడిన సూర్యార్యాద్వాదశమును, ఋగ్వేదమునందలి సూర్యస్తుతి మంత్రమును చేర్చబడినవి. ఈసూర్యస్థానకమంత్రము మహాసౌరమునందలి మంత్రములలో నొకటి. ఇది హృద్రోగమును, పాండురోగమును, ఇతర రోగములను హరించును. మతత్రయమునకును సంబంధించిన స్తోత్రముల నొక్కచో కూర్చుట ఈసంకలనము నందలి ప్రత్యేకత.

ఈ స్తోత్రములను సంకలనముచేసిన ఆచార్య శ్రీ గంటి సోమయాజిగారు బహుభాషా మహాపండితులు. అస్మదాదులకు గురుపుంగవులు. వృద్ధులయ్యువారు, భక్తజనోపయోగార్థమై వివిధ గ్రంథములనుండి వివిధ దేవతలను వివిధ విధానములను సంబంధించిన స్తోత్రములను సేకరించి ఈ గ్రంథరత్నమును శ్రీ తిరుపతి దేవస్థానమువారి ఆర్థికసాహాయ్యముతో ముద్రించియుండిరి. ఇందాది శంకరులు శ్రీ మద్రామానుజులు, శ్రీ మదానంద తీర్థులు రచించిన స్తోత్రములతోపాటు శ్రీ శివకల్పసంహి, దాశరథి గౌతముడు మున్నగువారు రచించిన స్తోత్రములును, శ్రీకృష్ణకర్ణామృతము, ముకుందమాల మున్నగు భక్తిగ్రంథముల నుండి గ్రహింపబడిన స్తోత్రములునుకూడ కలవు. వీనిలో జగద్గురు శంకరాచార్య కృతములైనవాని సంఖ్యయే హెచ్చు. అన్యత్ర సులభములుకాని స్తుతులుకూడ నిందుకొన్ని కలవు. నిర్వాణషట్కము, జీవన్ముక్తానందలహరి, గజేంద్రమోక్షము, అనాత్మ శ్రీ విగర్హణము, స్వరూపానుసంధానాష్టకము' భగవత్సేవాఫల నిరూపణము. నిర్గుణమానసపూజ మున్నగునవి పేర్కొనదగినవి. శ్రీ మద్రామానుజుల శ్రీ రంగగద్యమునుకూడ నిందు చేర్చుట ప్రశంసనీయము. వారు రచించిన గద్యత్రయము వైష్ణవ స్తోత్రములలో శిఖరప్రాయము. శ్రీరంగగద్యము మూడుగద్యములలోచిన్నది. ఇందు శ్రీ రంగశాయి మనోహరమైన వర్ణనముకలదు. శంకరాచార్యకృత నిర్గుణమానసపూజ సులభమును సుందరమునై మానసపూజా విధానమును లెస్సగానిరూపించుచున్నది. ఈ స్తోత్రకదంబమును గణేశపంచరత్నముతో నారంభించి భగవత్సేవాఫల నిరూపణములో ముగించుట ఔచిత్యశోభితమైయున్నది. దాశరథీ కృత ధాటీ పంచకమునందలి "చారిత్రోద్ధార దండ" మిత్యాదిశ్లోకము దండి దశకుమార చరితమందలి మంగళశ్లోకమును తలపించుచున్నది.

శ్రీ మహాచార్యులవారు స్తోత్రములన్నిటిని తెలుగున విశదమైన తాత్పర్యము వ్రాసి భక్తులయు జిజ్ఞాసువులయు కృతజ్ఞతకు పాత్రులగుచున్నారు. గ్రంథాంతమున వారుచేర్చిన త్రిమతాచార్యుల జీవిత చరిత్రలును, వారిమతముల సారాంశమును త్రిమతసమన్వయమును గ్రంథమున కలంకారభూతములుగానున్నవి. సామాన్యులుకూడ వానిని పఠించి మతత్రయ సారము తెలియంగవచ్చును. ఆచార్యులవారు శాంకరము దురవగాహమనియు, రామానుజ సిద్ధాంతము రమ్యమనియు, మాధ్వము నవనీతమనియు తెల్పి మాధ్వమునెడనే యించుక మొగ్గుచూపియున్నారు. వర్ణాశ్రమ ధర్మములను శీర్షికక్రింద వారుచేసిన సమన్వయము ప్రశంసాపాత్రము.

భారతప్రభుత్వ విదేశవ్యవహార శాఖామాత్యులు, సాహిత్యకళానిష్ణాతులు శ్రీ పి. వి. నరసింహారావుగారి గ్రంథము నావిష్కరించుట ముదావహమైన విషయము. వారినిగూర్చి శ్రీమదాచార్యులవారు వ్రాసిన పద్యములు సత్యసరసములుగా నున్నవి.

గ్రంథమున ముద్రణస్ఖాలిత్యములు కొన్ని దొరలినవి. హత్యష్టకమ్, ధాతీపంచకము మున్నగునవిందుకు నిదర్శనములు. శ్రీ గణేశ పంచరత్నమున కలాధరావతంసకమ్మనుదాని కర్థములేదు. విలాసి అనగా నిత్యులు శివుడు. అందుచేవిలాసి లోకరక్షకమ్మనుదానికి శివలోకవాసులను రక్షించువాడని అర్థముచెప్పబడినది. యశస్కరమ్మనుదానికి కీర్తికలవాడని కాక కీర్తికలిగించువాడని చెప్పుటమేలు. ధనంజయాదిభూషణమ్మను విశేషణమునకు ధనంజయాదుల కలంకారమైనవాడని మరల ధనంజయ శబ్దమే వాడక కొంత వివరించిన లెస్సగా నుండెడిది. ఇట్టి చిఱుదొసగులచ్చటచ్చటనున్నను వానిని సులభముగా సరిచేసికొనవచ్చును. బహుదేవతాస్తోత్రములతో కూడిన యిట్టి గ్రంథరత్నమును సంకలన మొనరించి ముముక్షువులగు భక్తులకు తరణోపాయము చూపినారు.

— డా॥ దివాకర్ల వేంకటావధాని

రామాయణ – ఉపన్యాసములు

ఆంగ్ల మూలము: రైటాసరబుల్ వి. యస్. శ్రీనివాసశాస్త్రి. అనువాదము శ్రీ వెలంపాటి లక్ష్మీ నరసయ్య రెండవ సంపుటము. డెమ్మీ 278–563 285 పుటలు. వెల రూ. 15 తొలిసంపుటము 1–278 ప్రతులకు: శ్రీ వెలంపాటి లక్ష్మీనరసయ్య, బి.ఏ., బి.ఇ.డి. రిటైర్డు హెడ్మాస్టరు. మాళవ్యానగర్, గూడూరు, నెల్లూరుజిల్లా. అని వ్రాయనగును.

గొప్పమేధావి, మహావక్త, ప్రసిద్ధరాజకీయవేత్త ఆంగ్లవిద్యా పారంగతుడు సునిశిత విమర్శకుడు అని పేరుగాంచిన రైటానరబుల్ వి. యస్. శ్రీనివాసశాస్త్రి 1944లో మైలాపూర్ మద్రాసులో ఇచ్చిన ఆంగ్లోపన్యాసములు గ్రంథరూపము ధరించి విఖ్యాతి నందినవి. వానిని శ్రీ వెలంపూడి లక్ష్మీనరసయ్య రెండు సంపుటములుగా ఆంధ్రీకరించి 1–12 ఉపన్యాసముల తొలి సంపుటము 1981 లోను 13–30 ఉపన్యాసముల మలి సంపుటము 1982 లోను ప్రకటించినారు. రెండు సంపుటములకు శ్రీ తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానముల ఆర్థిక సాహాయ్యము లభించినది. పుస్తకముల కూర్పు, తీర్పు చక్కగా ఉన్నవి. ఈ గ్రంథానువాదమునకు శ్రీ నరసయ్యగారు తమ యర్హతను చక్కగా నిరూపించుకొన్నారు. వారికి శ్రీరామునియెడ గల శ్రద్ధాభయభక్తి విధేయతలు శ్లాఘ్యములు అవియే వారి రచనకు చక్కని చిక్కని బల మిచ్చినవి. శైలి ధారాళము. గ్రాంథికము. అనువాదమువలె కనబడదు. స్వతంత్ర గ్రంథమువలె సహజ సౌందర్యము నిది సంతరించుకొన్నది. సుమారేబది పర్యాయములు రామాయణమును పారాయణచేసి దైవభక్తి గురుభక్తి గలిగిన శ్రోత్రియరచయిత కృతకృత్యు లగుటలో ఆశ్చర్యము లేదు. అది ముదావహము. "ప్రతివారును దుఃఖించెను" "ఆ పత్యాశిషిక సుగ్రీవుని ప్రక్కన తార కూర్చొనెనా? లేక రుమయా?" "శంబారుసురు" ఉదహరించు "ఎందుకు యెదుర్కొనడు" "అధికసాయము" "శరణుజొచ్చవలెను" "సుమిత్ర యొకటియే" మున్నగు స్వల్ప దోషములు తప్ప, గ్రంథమంతయు మంచి శైలిలో నడచుట విశేషము.

కీ. శే. శ్రీనివాసశాస్త్రిగారివి పెక్కు భావములు చక్కనివి. కొన్ని భావములు వింతలు. కొన్ని ప్రమాదకరములు, కొన్ని బాధాకరములు. వాల్మీకిని గురించి, రాముని గురించి వారి కొన్ని వాక్యములు విపరీతములు. ఖండనార్హములు. అనువాదకులే ఫుట్‌నోట్‌లో అట్టివి కొన్నిటిని ఖండించి యుండవలసినది. ఎవరైనా పెద్దలు ఆ పని చేయనియెడల అవియే ప్రామాణిక వాక్యాలగు ప్రమాదము లేకపోలేదు. కొన్ని కొన్ని వాక్యము లుదాహరింతును. ప్రాజ్ఞులగు పాఠకులు వానిని పరిశీలింపగోరుదును.

"భరతుని విషయములో నది క్షమింపరాని లోపము. తల్లి యెంత నీచురాలైనను కుమారు డావిధముగ మాటాడరాదు." పుట (297) "శత్రుఘ్నుడు చాల అనాగరికముగ ప్రవర్తించెను (298) హనుమంతుడు తన అంతస్థునుండి చాల దిగజారి ఔచిత్యభాగముగ ప్రవర్తించెను. (36–) సుమిత్రయందు గల సుగుణములు కౌసల్యయందు లేవాయెను....సుమిత్ర అంతస్థు గొప్పది. ఆమె ఆధ్యాత్మికముగ కౌసల్య కన్న ఎక్కువ అభివృద్ధి గాంచినది. (526) సీతాదేవికి కౌసల్య చేసిన ఉపదేశము "అనవసరము". "సీతారాములయందు పరిపక్వస్థితి ఆదినుండియు లేదు. అది దశలవారీగా నభివృద్ధి చెందెను." (554)

"వాల్మీకి మతానుసారముగ అహల్యయోగిని కాదు. ఆమె తన జీవితమునే గాక భర్తయగు గౌతమ మహర్షి జీవితము కూడ నాశము గావించెను. వాల్మీకి యామె వృత్తాంతము నంతయు నతిశయోక్తిగ వచించెను. (277) "శ్రీరాము డసూయచే సీతను రాజ్యమునుండి వెడలనడచెను. (270) శ్రీరాముడు సీతను పరిత్యజించుట అంత సమర్థనీయము కాదు." (263)

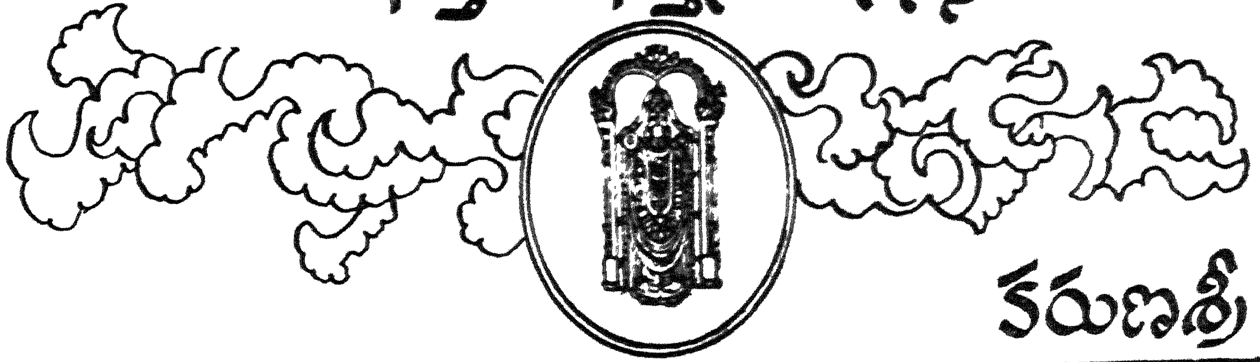
"శ్రీరాముడు ఇతర మానవులవలె నడచుకొనె ననియే వాల్మీకి మనకు బోధింపనెంచెను." (260) "శ్రీరాముడు కపటముతో కఠినముగ మాడాడినట్లు నటించినందులకతడు శిక్షార్హుడగును.... చెడు భావమాతని పైకొనెను (259) శ్రీరాముడు కోపావిష్టుడై నపుడు అసంబద్ధపుమాట లాడెను (237) శ్రీరాముడు వాలితో చేసినది "చాల ఘోరమైన అధర్మ యుద్ధము. (226) "వాలికి మరణ దండన విధించుటలో శ్రీరాము డపరాధమున కొడిగట్టెను."(228) "శ్రీరాముడు తన యంతస్థు నుండి పతనమొందెను." (130) "మహాత్ములు సైతము మనఃస్థిమితము గోల్పోయి ఆడరానిమాటలాడి చాల శోచనీయమైన స్థితికి వత్తురు. శ్రీరాముడు దీని కతీతుడు కాడు. (124) శ్రీరాముడు తన అధమ ప్రకృతిని స్వార్థపరత్వమును నితరుల కగోచరముగ దాచియుంచినందుల కతనిని నింద్యులైన వంచకుల తరగతిలో చేర్పవచ్చును. (107) దుర్వాసుడు "ఎంత బుద్ధిమాలినవాడో చూడుడు. "(75) పునస్సమాగమమును గల్పింపకయే ఈ గాథనుండి విశ్వామిత్రుని నిష్క్రమింప జేసినందులకు నేను వాల్మీకి మహర్షిని దూరుటకు వెనుకాడను. (15) శ్రీరాముని దైవత్వము నొక క్షణమైనను సంశయింప బనిలేదని నేను విశ్వసింతును. కాని, ఆ గాథ నవగాహన చేసికొనుటకు, దానివలన నుత్తేజము నొందుటకు ఆ విశ్వాసమనావశ్యకము."

శ్రీరాముని శ్రీవాల్మీకిని, సంస్కరింప దలచినవారెంత మేధావులో!

–విద్వాన్ బులుసు వేంకటేశ్వరులు

విభక్తిలో భక్తిసుమనస్సులు

కరుణశ్రీ

ప్రథమా విభక్తి

శ్రీ శతపత్రనేత్ర విలసిల్లు తటిల్లతగా, దరస్మిత
శ్రీ శశిరేఖగా, సుధలు చిందెడు చూడ్కులు పూలవానగా,
ఆపలు పండు శేషగిరి యందు వసించిన నీలమేఘ సం
కాశుడు వేంకటేశుడు జగమ్ముల నేలు స్వయంప్రకాశుడై.

ద్వితీయా విభక్తి

నల్లనివాని, మేలి చిఱునవ్వులవాని, సురారి గొంతుకల్
గిల్లెడివాని, కాంతు లొలికించు కనుంగవ వాని, చూడ్కికిం
జల్లనివాని గంటి విలసన్నవ రత్నకిరీట సుప్రభా
వేల్లిత మౌళివాని, ప్రభవిష్ణువిలాసుని, శ్రీనివాసునిన్.

తృతీయా విభక్తి

చనుడీ కొండకు, స్వామి పుష్కరిణిలో స్నానమ్ము గావింపుడీ
జనులారా! కనులారగాంచుడివిభున్, సాష్టాంగముల్ సల్పి వ
చ్చిన యిక్కట్టుల విన్నవించుకొనుడీ: శ్రీ శేషశైలేశుతో,
ఘన తేజోనిధితో, జగత్ప్రభువుతో, కారుణ్యవారాశితో.

చతుర్థీ విభక్తి

విరికై తుమ్మెదలీల. నా హృదయ మువ్విళ్లూరు నెల్లప్పుడున్
హరికై, సత్కరుణా సుధాలహరికై, ఆనంద మందాకినీ
ఝరికై, నిత్యనివాస శేషగిరికై, సంద్రుప్తదైత్యేభ కే
సరికై, సుందర మందహాససుషమా సౌభాగ్య సంచారికై.

పంచమీ విభక్తి

నవనళినాయతాక్షు వలనన్ జయముల్ సమకూరు మాకు, మా
నవ నవకల్పకమ్మువలనన్ ప్రియముల్ చెలువొందు మాకు, దా
నవ దళ దర్పహారి వలనన్ భయముల్ లయమౌను మాకు, ఈ
ప్రవరస చక్రవర్తి వలనన్ ఫలియించును మాకభీష్టముల్ ॥

షష్ఠీ విభక్తి

ధిక్కారం బొనరించు ఖేదము, ప్రసాదించున్ ప్రమోదమ్ము, పే
రెక్కెన్ స్వామి "ప్రపన్నకల్పతరు"వై యాఱేడు లోకాలలో,
దక్కెన్ నాకిటు, మ్రొక్కుకొందు జగదంతర్యామికిన్, పెక్కులౌ
చిక్కుల్ దీర్చు విహంగగామికి, మహాశేషాచల స్వామికిన్.

సప్తమీ విభక్తి

ఈ హృదయంబు సవ్యనళినేక్షణ వీక్షణ దివ్యదీప్తి స
మ్మోహితమై నిమగ్నమగుచున్నది నా ప్రభునందు, నా జగ
న్మోహనునందు, నా మధుర ముగ్ధకపోలునియందు, నా చతు
ర్బాహునియందు, నా పతితపావనమంగళమూర్తియందునన్.

సంబోధన ప్రథమ

వేదోద్ధారణ! మందరాభరణ! పృథ్వీధర్మ నిర్మాణ! ప్ర
హ్లాదత్రాణ! బలిప్రతారణ! నృపాహంకార నిర్వాపణా!
వైదేహీరమణా! ధనంజయ జయ వ్యాపార పారీణ! క్షో
ణీ దివ్యత్కరుణా! తమోహరణ! తండ్రీ! శ్రీనివాసప్రభూ!

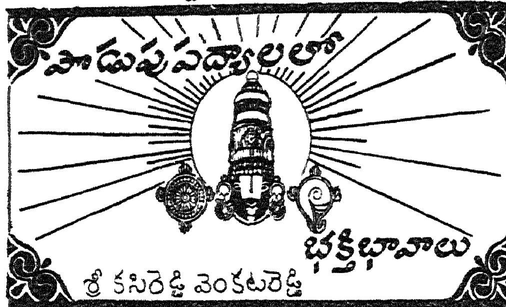
సార్వ విభక్తికము

నీవానందరసైక మూర్తివి! శ్రుతుల్ నిన్నుం ప్రశంసించు! నీ
చే వెల్గున్ జగమెల్ల! నీ కొఱకె పుష్పించున్ త్రయీవల్లికల్!
నీ వల్లన్ సిరులబ్బు! నీకు సరి లేనేలేరు! నీయందె నా
భావం బైక్యమునందె! భక్తసులభా! పద్మావతీవల్లభా!

(నా 'శ్రీనివాసోదాహరణము' నుండి)

"దీని భావమేమి తిరుమలేశ" అని ఏడుకొండల వాణ్ణి కవి ప్రశ్నించాడు. ఎందుకీ ప్రశ్న! కవికి తెలియకనా-లేక ఆ పరమాత్ముణ్ణే పరీక్షిద్దామనా! రెండూ కావు. చెప్పేది రాసేది మనిషి కొరకే. ప్రశ్న అడిగేది కూడా మనిషినే. అయితే ఒక్కోసారి మనిషి బుద్ధి కందదు. మనిషి బుద్ధి కంద నిది మనీషి బుద్ధి కందుతుంది. ఆ మనీషి ప్రజ్ఞను బట్టి మనుష్యుల్లో ప్రత్యేకార్హత పొందుతుంటాడు. ఆ అర్హత అతనినోట సమాధానం పలికిస్తుంది. సమస్యను పరిష్కరిస్తుంది. మరి అలాంటి మనుష్యుణ్ణి మనీషి అన్నా మాధవుడన్నా ఒక్కటే.

ఆ కారణాన్నే "దీని భావమేమి తిరుమలేశా" అనే పద్యాలు వెంకటరమణుణ్ణి అడిగినవైనా మనుష్యుల్ని అడిగినట్లుగానే భావించాలి. ఈ పద్యాల్నే పొడుపు పద్యాలంటారు. ఈ మకుటంతో తెలుగు సాహిత్యంలో శతకాలే ప్రాదుర్భవించాయి. అలాపుట్టిన శతకాల్లో భక్తి కన్నా సామాజిక విషయాలేఅధికం. అయితే పొడుపుపద్యాల్లో భక్తికేం కొదువలేదు.

భగవన్నామ స్మరణ గావించి-పౌరాణిక గాథా పరిచయం చేసే పొడుపు పద్యాలు సర్వజన హృదయానందకరంగా తెలుగు సాహిత్యంలో జ్ఞానదీపాల్లావెలుగుతున్నాయి మరి ఆ వెలుగుల్లో ఓ పర్యాయం మునిగి తేలుదాం.

దిక్కెవ్వడు ప్రహ్లాదుకు!
దిక్కెవ్వరు పాండు సుతుల దీనుల
కెపుడున్!
దిక్కెవ్వ రయ్యహల్యకు
దిక్కెవ్వరు, నీవె నాకు దిక్కువు కృష్ణా॥

ఇది పొడుపు పద్యం కాదు. కృష్ణ శతకంలోనిది. చివరి పాదంలో నీవె నాకు దిక్కువు కృష్ణా అనే పాదాంశం విడుపుగా భావిస్తే పైదంతా పొడుపే అవుతుంది. ప్రహ్లాదునికి పాండుసుతులకు, దీనులకు, అహల్యకు దిక్కెవ్వరు అనేది పొడుపు. కృష్ణుడు అనేది విడుపు. కవి తనను తానే ప్రశ్నించుకొని తనకు తానే సమాధానం చెప్పు కున్నాడు. కృష్ణశతకం భక్తి శతకం. ఎవరు, ఎవరు అంటూనే ఆ పరబ్రహ్మను పట్టుకొన్న కవి అందరినీ అందుకొమ్మంటున్నాడు. ఇక వేమన్న రెండు పద్యాల్లో త్రిమూర్తుల్ని స్మరించాడు. మొదటి పద్యం పొడుపులాగుంటుంది. రెండో పద్యం విడుపు లాగుంటుంది.

పడతి మోసె నొకడు, పడతి మేసె నొకడు
పడతి నెదను బెట్టి బ్రతికె నొకడు
పడతి కొరకు నిట్లు పలుపాట్లు పడిరయా
విశ్వదాభిరామ వినురవేమ!

స్త్రీ నెత్తిన రుద్రునకు
స్త్రీ నోటను బ్రహ్మకెపుడు సిరిగుల్కంగా
స్త్రీ నెదిరి రొమ్మున హరికి
స్త్రీ నెడపగ గురుడవీవు దేవర వేమా!

శివుడు గంగను మోశాడు, బ్రహ్మ వాణిని మోశాడు, విష్ణువు లక్ష్మిని యెదపై నుంచాడు. త్రిమూర్తుల్ని వారి భార్యల్ని స్మరించే ఈ పద్యాలు శతకాల్లోవే అయినా ఉత్కంఠ రేకెత్తించే ప్రశ్నపరంపర లాంటి పొడుపు, సమస్యను పరిష్కరించి ఆనందం కలిగించే విడుపు గమనింప దగింది. శతక సాహిత్యంలో ఈ విధంగా భగవన్నామ స్మరణం గావించే పొడుపుపద్యాలు ఆతర్వాత ప్రత్యేకమైన పొడుపు పద్యాల ఆవిర్భావానికి మార్గదర్శనం చేశాయి. అలాంటి వాటిల్లో ఈ క్రిందిపొడుపు పద్యం.

అర్చకుండొకడు దివ్యాబ్జముల్ గొనివచ్చి
మూడచ్యుత స్థానమునకు జేర్చి
తొలి దేవళంబు ముంగలి కొలంకున దోగ
చేతి పువ్వులు యథాస్థితి దలిర్ప
నందు కొన్నిటిని దైత్యారికి నర్పించి
శేషమాగుడి తటాకమున ముంప
తత్స్నానమున రెట్టదనర పూర్వపు రీతి
నర్పించి యవలి కోశంబు వలన

త్రిగుణమైన మొదలి తీరున పరమేశు
పూజ సేసి మిగులు పూలు గుళ్ల
మూట రెంట నొకట మొగి వృద్ధిగా నుంచె
తొలుత నెన్ని దెచ్చె తోయజములు.

పద్యంలో పుష్పాల అంకెలగారడీ ఉన్నా ఆ దివ్యాబ్జాలతో అర్చన కొనసాగించాడు. అర్చకుడు మొత్తం 111 పుష్పాలు తెచ్చాడు. తటాకాల్లో మునిగాడు. అన్ని గుళ్ళలో పుష్పార్చన గావించాడు. భక్తి ద్వారా మెదడుకు మేత అందించే గుణం ఈ విధమైన పొడుపు పద్యాలకు మాత్రమే ఉంది. ఆశీర్వాద రూపకాలైన ఈ క్రింది మూడు పద్యాల్ని గమనిస్తే పొడుపుకథాకారుడు పురాగాథా సముద్రానికి సేతువు గట్టి మనల్ని ఆ సేతువు మీద నడిపిస్తూపోతున్నట్లనిపిస్తుంది.

మనసిజు మామమామ యభిమాన మడంచిన
వానిమామ నం
దనుని విరోధి నందనుని నందను సుందరి
మేనమామ జం
పిన జగజెట్టి పొడిచేసిన శూరుని తండ్రి
కన్నుగన్
గొనిన సురాధి నాథుని తనుభవు నాయువు
మీకు నయ్యెడున్.

మనసిజు డంటే మన్మథుడు. మన్మథుని మామ చంద్రుడు. చంద్రుని మామ దక్షుడు దక్షుని అభిమానాన్ని అణచినవాడు ఈశ్వరుడు. ఈశ్వరుని మామ హిమవంతుడు. హిమవంతుని కొడుకు మైనాకుడు. మైనాకుని విరోధి ఇంద్రుడు. ఇంద్రుని కొడుకు అర్జునుడు. అర్జునుని కొడుకు అభిమన్యుడు. అభిమన్యుని భార్య ఉత్తర. ఉత్తర మేనమామ కీచకుడు. కీచకుని చంపినవాడు భీముడు. భీముని కొడుకు ఘటోత్కచుడు.

ఘటోత్కచుని చంపినవాడు కర్ణుడు. కర్ణుని తండ్రి సూర్యుడు. సూర్యుని కన్నుగా కొన్నవాడు విష్ణువు. విష్ణువు కొడుకు బ్రహ్మ. ఆ బ్రహ్మ ఆయుస్సు మీకు కలగాలని ఆశీర్వాదం.

మామను సంహరించి, యొక మామను
గర్వమడంచి, యన్నిశా
మామను రాజు జేసి, యొకమామ తనూజున
కాత్మబంధుపై
మామకు కన్నులిచ్చి, సుతుమన్మథు నింతకి
తానె మామయై-
మామకు మామయైన పరమాత్ముడు మీకు
ప్రసన్ను డయ్యెడున్

కంసుడ్ని చంపాడు. సేతువు కట్టి సముద్రం గర్వ మణచాడు. చంద్రుడ్ని రాజు చేశాడు. అర్జునున కాత్మ బంధు వయ్యాడు. ధృతరాష్ట్రునకు కన్ను లిచ్చాడు. కొడుకైన మన్మథుని భార్య రతికి మామ అయ్యాడు. తనకు మామ యైన సముద్రునికి గంగ నివ్వడం వల్ల తాను మామ అయ్యాడు. మరి అలాంటి శ్రీ మన్నారాయణుడు మిమ్మల్ని అను గ్రహించు గాక!

ఆలి నొల్లక యున్న వానమ్మ మగని
నందు లోపల నున్న వానక్క మగని
నమ్మినాతని జెరుచు దానమ్మ సవతి
సిరులు మీకిచ్చు నెప్పట్ల కరుణతోడ

ఆలి నొల్లని వాడు భీష్ముడు. భీష్ముని అమ్మ గంగ. గంగ భర్త సముద్రుడు. సముద్రంలో ఉన్నవాడు మైనాకుడు. మైనాకుని అక్క పార్వతి. పార్వతి మగడు శివుడు. శివుని నమ్మినవాడు రావణుడు. రావణుని చెరచినది సీతాదేవి. సీతాదేవి తల్లి భూమి. భూమి సవతి లక్ష్మి. ఆ లక్ష్మీదేవి మీకు సంపద లిచ్చు గాక!

ఇవి పొడుపు పద్యాలే అయినా మన పురా సంస్కృతిని భద్ర పరచిన పేటికలు. భారత భాగవత రామాయణ గ్రంథాల పరిచయం లేకుండా ఈ పొడుపు పద్యాలకు విడుపులు చెప్పడం అసాధ్యం. కేవల పరిచయం కూడా సమస్య పరిష్కారానికి దోహదకారి కాదు. అపారమైన ప్రజ్ఞ ఉంటేనే ఈ పద్యాలమునుగు విప్పడం సాధ్యం అవుతుంది. ముడులు విడిపడ్డ తర్వాత వెల్వడ్డ పౌరాణిక గాథ విజ్ఞానం వల్ల భక్తి భావాలు వ్యక్తుల్లో చోటు చేసు కుంటాయని చెప్పలేం. భక్తి పరిపుష్టికి కొంత మానసిక సంసిద్ధత అవసరం. అందుకే ఈ పొడుపు పద్యాల వల్ల పౌరాణిక గాథా పరిచయం మాత్రమే కలుగుతుందని చెప్పాల్సి వస్తుంది.

పొడుపు పద్యాల విడుపుల్లో భగవన్నామాన్ని పొందించి పాపిసెట్టి సీతారామకవి కొన్ని పద్యాలు రాశాడు. పద్యంలోని ప్రశ్న యేదైనా విడుపులో మాత్రం దైవ నామం వస్తుంది. ఆయన ఆదిలోనే గణేశునకు వందనమన్నాడు.

పార్వతీ రమణు డే పదతిని తలంచె
పరమ యోగుల గట్టు పట్టె యేది
విద్యా విహీనుని విజ్ఞులేమందురు
వేల్పులందున తొలివేలు పెవరు

గమనిక :-

సప్తగిరి ఏజెంట్లకు దేవస్థానం బహూకరించే రజత పతకం ఆయా భాషలలో 500 కాపీలకు తక్కువ కాకుండా అందరి కన్నా ఎక్కువ అమ్మిన వారికే గాని లోగడ ప్రచురించినట్లు 500 కాపీలు అమ్మినవారందరికీ కాదు. ఈ పొరబాటుకు చింతిస్తున్నాము. స౦॥

తెలంగాణలో సప్తగిరి	శ్రీ. పి. చంద్రయ్య దారపల్లి, నిజామాబాదు.
శ్రీ. వై. తులసీదాస్, గుడి వీధి C/o. ఉమామహేశ్వర వస్త్రాలయం, వేములవాడ, కరీంనగర్.	శ్రీ. జి. నరసింహాచార్యులు S/o. జి. కృష్ణమాచార్యులు వర్ధన్నపేట. వరంగల్ జిల్లా.
శ్రీ. వేముల ఆనంద్, భీమవరం. ఆదిలాబాద్ జిల్లా.	శ్రీ. ఎ. బాలరాజేషన్. C/o రాజేశ్వర మోడరన్ డ్రెస్ మిల్- 4-7-20, న్యూమార్కెట్ రోడ్ మెదక్ జిల్లా.
శ్రీ. సి. శంకర గుప్తా, C/o మంచిర్యాల గూడ్సు ట్రాన్స్‌పోర్టు (బ్రాంచి) లక్సెట్టిపేట, (వయా) మంచిర్యాల ఆదిలాబాదు జిల్లా.	శ్రీ. సి. వెంకటరెడ్డి. 30/90, చిటెరువొద్దిపాయ హాయలపాడు. చిత్తూరు జిల్లా

తెలంగాణాలో సప్తగిరి

శ్రీ.ఏ. హరి
1-5-118 కందాజి బజార్
సికిందరాబాదు.

శ్రీ.వి.టి. బద్రీనాథ్
1-1-710/2 శ్రీవాణి కుటీర్,
గాంధీనగర్.
హైదరాబాదు.

శ్రీ.గోవర్ధనగిరి వెంకటాచార్య,
పెద్దపల్లి,
కరీంనగర్ జిల్లా.

శ్రీ డి. జగన్నాధం
యశోధ కృష్ణ ఏజెన్సీ
2-158 - శ్రీనగర్
డౌన్ వీధి - సంగారెడ్డి.

శ్రీ యస్. జనార్ధనాచార్యులు
రంగనాయకుల గుట్ట.
భద్రాచలం.
ఖమ్మం జిల్లా.

శ్రీ ఏ. కృష్ణయ్య
ఆయుర్వేద డాక్టరు.
బాలాజీవాడ
ఆదిలాబాదు.

శ్రీ. బి. నారాయణ,
మహబూబ్ నగర్
వరంగల్.

శ్రీ. పి. బాబూరావ్.
కొబ్బరికాయల వ్యాపారం,
యాదగిరి దేవస్థానం,
యాదగిరి గుట్ట.
నల్గొండ జిల్లా.

శ్రీ ఆయితాలక్ష్మినర్సయ్య.
లక్ష్మి మెడికల్స్ అండ్
జనరల్ స్టోర్సు,
ఇం.నెం: 9-70 నర్సన్ పేట
వరంగల్ జిల్లా.

జూదమందున ధర్మసుతు నెప్పుడోడించె
చంద్రజాటుకు సాక్షి చతుర ఎవరు
బాలకృష్ణుండాడు భంగాము పేరేమి
శూలి చూపుల చేత సోలె నెవడు
అన్నిటికి జూడ మూడేసి యక్షరములు
నడిమి మాత్రలు జూచిన నయము గాను
ఆలరు గణనాధునకు మేము ననుదినంబు
వందనము చేసెదము లోక వందితముగ

గంగను-ఏడేయం-పశువు-జనని- శకుని-గెదంగి-తాండవం-కాముడు. ఈ పొడుపు ల్లోను విడుపుల్లోను కవి వ్యావహారికాన్నే పాటించాడు. అందు వల్లనే ఏడేయం-తాండవం అనే పదాలున్నాయి. పద్యం లోని ప్రశ్న వాచకాలు కూడా చాలా వరకు పౌరాణిక విజ్ఞాన పరిచయాన్ని కలిగిస్తాయి. విడుపుల్లోని మధ్యాక్షరాలు "గణేశునకు దండము" అంటున్నాయి. విద్యల దేవుడు విఘ్న వినాయకుడు అయిన గణేశునకు భక్తితో పొడుపు పద్యం ద్వారా దండం పెట్టించాడీ కవి. ఆ తర్వాత ఇదే విధంగా శారదాలక్ష్మీ పార్వతుల్ని, బ్రహ్మ, విష్ణు, మహేశ్వరుల్ని, వ్యాస, వాల్మీకి, కాళి దాసుల్ని, శ్రీ కాశీ విశ్వనాథుణ్ని, రక్షక రామేశ్వరుణ్ని, కంచి వరదరాజుల్ని, కాళహస్తి రామలింగణ్ని, తిర్మలవెంకట్రమణను శ్రీ రంగనాయకస్వామి, భద్రాచల రామ స్వామిని, శిరుసున గంగ రాముణ్ని, కందూరు రామలింగమును, ఖారి గద్వాల నృసింహుణ్ని, ధర్మపురి నార సింహమును జీడికంటి రామచంద్రుని, దామ గుండము రాముణ్ని, గంగపురి చెన్నరాయుల్ని, యండచెట్ట నారసింహమును, గుండాల రామలింగమును, గద్వాల చెన్న కేశవుని. శ్రీశైల భ్రమరాంబను, గోవిందరాజుల స్వామిని, బొల్లిగట్టు తిర్మలయ్యను, ఒంటి మిట్ట రామస్వామిని, మట్టికంటి రామచంద్రమును, చెళ్లపిళ్లరాయ స్వామిని, పాండురంగ విఠలేశుణ్ని, జటప్రోలు గోపాలుణ్ని, శ్రీ జగన్నాథ స్వామిని, తిమ్మాజీ పేట చెన్నన్న, చివరగా తనను (పాపిసెట్టి సీతారామ కవిని) పొడుపు పద్యాల విడుపుల్లో బంధించి స్థల దేవతలనెందరినో పరిచయం చేశాడు. ఆ భగవంతుని శతకోటి నామాల్ని శతకోటి పొడుపు పద్యాల్లోనూ, విడుపుల్లోనూ బంధించ వచ్చునేమో!

ఈ బంధం మానవ మానసిక వికాసానికే గాని లేకపోతే ఆయనకు బంధ మెక్కడిది. ఆటవెలదులెన్నో దీని భావమేమి అని ఆ తిరుమలేశుణ్ని ప్రశ్నిస్తే ఆయన ముఖావంగా ఉన్నాడనో యేమో పాపిసెట్టి కవి ఆయన్నే తన విడుపులో బిగించాడు. చివరగా ఆ పద్యాన్ని చూద్దాం.

పొంచుండి రాముడు త్రుంచెను దేనిని
శంభుడు గప్పిన శాలువేది
పూతనయై వచ్చి పొలియించె నెవ్వరి
పెద్దరాతికి మారు పేరునేది
చందురుడేతీరు ముందుగా కనిపించు
జలజాక్షు చక్రమే చలువ నుండు
పాలాక్షు తనయుని పక్షి వాహనమేది
హరి యేమియై పురా లవని గూల్చె
అన్నిటికి జూడ మూడేసి యక్షరములు
నడిమి మాత్రలు జూచిన నలరు నట్టి
తిరుమలేశుండు నెప్పుడు స్థిరముతోడ
మనల కరుణావిధేయుడై మనుచుచుండు

కోతిని-చర్మము-బాలల-గ్రావేంద్రం-వంకర-వజ్రము-నెమలి-బాణము. మొత్తం మీద తిర్మల వెంకట్రమణుడు ఈ విడుపుల మధ్యాక్షరాల్లోకి వచ్చాడు. సర్వత్రా ఉన్న ఆ పరమాత్ముడు ఈ విధంగా పొడుపు పద్యాల్లోకూడా ప్రవేశించి మానవుల్ని భక్తి భావ భరితుల్ని చేస్తున్నాడు. ఆంధ్ర సాహిత్యంలో పొడుపుపద్యం స్థానం చిన్నదే అయినా తనవంతు భక్తినీ, భారతీయ పురాణ సంస్కృతినీ తానెంత అందించాలో అంతా అందించింది.

శ్రీ మణవాళ మహాములు

(అక్టోబర్ 30వ తేది నుండి నవంబర్ 8వ తేది వరకు జరుగనున్న మణవాళ మహాముని ఉత్సవాల సందర్భంగా)

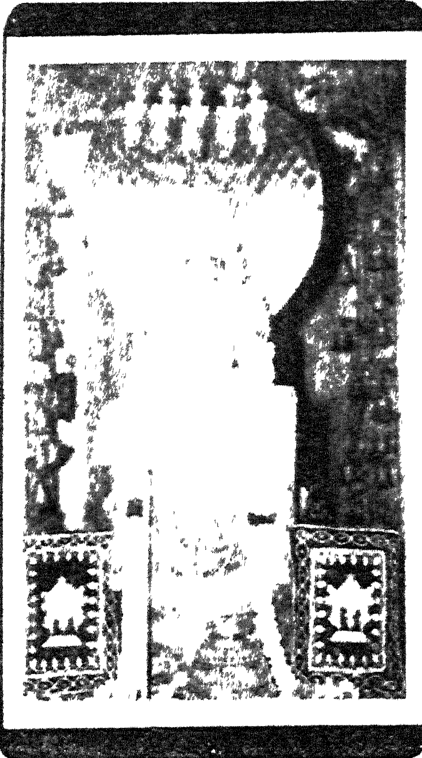
శ్రీ వైష్ణవ సంప్రదాయమున పలువురు ఆళ్వారులు, ఆచార్యులు వెలసియున్నను వారిలో ముఖ్యులు ముగ్గురు. వారు నమ్మాళ్వారులు, రామానుజులు, మణవాళ మహామునులు. కావుననే వైష్ణవ లోకము నందలి భక్తులు "ఆళ్వార్, ఎంబెరుమానార్ జీయర్ తిరువడిగళే శరణం" అని అను సంధాన మొనర్చుచున్నారు.

మణవాళమామునులకు పెరియజీయర్, యతీంద్రప్రవణులు, రమ్యజామాతా, వర వరముని, అళహియ మణవాళనాయనార్ అను నామాంతరములు కలవు. వీరు "నాగచతుర్థి" యందు జన్మించుట వలన వీరిని ఆదిశేషుల అంశముగా భావించు చున్నారు.

నమ్మాళారులు అవతరించిన "ఆళ్వార్ తిరునగరి" అను పుణ్య స్థలమునందు "శ్రీ జిహ్వావదీశ దాసుడు" (తిరునావీరుడయ పిరాన్ దాసరణ్ణర్) "శ్రీ రంగ నాయకి" అను దివ్యదంపతులకు వీరు సాధారణ సంవత్సరమున, ఆశ్వయుజ మాస మూలా నక్షత్రమున (క్రీ.శ. 1370) జన్మించిరి. ఈ దివ్యమూర్తికి వీరి తల్లిదండ్రులు శ్రీ రంగనాథుల దివ్య నామము నుంచదలచి "రమ్యజామాతా" (అళహియ మణవాళన్) అని నామకరణము చేసిరి. ఈ ఆచార్య సార్వభౌములకు ధర్మశాస్త్ర ప్రకారముగ అన్ని సంస్కారములు వీరి తండ్రిగారు జరిపించిరి. వీరు తమ తండ్రి వద్దను, సదాచార్యుల వద్దను వేదవేదాంగ, ఇతిహాస పురాణాది సకల శాస్త్రములను అభ్యసించిరి. తరువాతగృహస్థాశ్రమమును స్వీకరించిరి.

శ్రీ వైష్ణవ సదాచార్య పరంపరలో "లోకాచార్యులు" చాల ప్రసిద్ధులు. వీరు అష్టాదశ రహస్యములు అనుగ్రహించిరి. వీరి పాదపద్మములందు చాలాకాలము పరిచర్యలొనర్చుచు, సకల శాస్త్ర రహస్యములను చక్కగా నెరిగిన వారును అగు "శ్రీశైలనాథుడు" (తిరువాయ్ మొళిపిళ్లై) అను ఆచార్యులపాదములను వీరు (మణవాళమహాముని) ఆశ్రయించి తమ పూర్వాచార్యుల సత్సంప్రదాయ విధులను స్వీకరించిరి.

ఆళ్వార్ తిరునగరి యందు "తిరువాయ్ మొళిపిళ్లై" గారిచే ప్రతిష్ఠించబడిన "రామానుజాచార్యుల" సన్నిధిలో మామునులు తమ ఆచార్య నియమములతో తగిన కైంకర్యము లన్నియు కొదువలేక జరుపు చుండుటను చూచి, సంతసించి, వీరి ఆచార్యులు వీరిని "యతీంద్రప్రవణులు" అని పిలచిరి. పిదప ఆచార్యనియమనముతో శ్రీ రామానుజ స్వామి విషయముగ "యతిరాజవింశతి" అని ఒక స్తోత్రమును మామునుల వారు విరచించిరి.

ఫోటో: శ్రీ ఎస్. వి. కె. ఎస్. శ్రీనివాసన్.

పిదప తన ఆచార్యులగు "తిరువాయ్ మొళిపిళ్లై" నియమనాను సారముగ శ్రీరంగమును చేరుకొనిరి. శ్రీరంగనాథుని అనుగ్రహము చేత సత్కథా కాలక్షేపములు, ఉపదేశములు చేయుచు, సకల వైష్ణవుల చేతను కొనియాడబడిరి.

అపరిమిత బంధుజనముగల ఈస్వామి వారికి అడుగడుగున అశౌచము వచ్చి కాలక్షేపాది ప్రవచనములకు, భగవత్సేవకు విఘ్నము కలుగుచుండుటచే, స్వామివారు సన్యాసము స్వీకరించి "మణవాళ మహామునులు" అను తిరునామముతో వెలసిరి. ఇట్లు వీరు ఉత్తమాశ్రమమును స్వీకరించి ఒక మఠమును ఏర్పరచి, కాలక్షేపగోష్ఠులను నిర్వహించుచుండిరి.

మామునులు సన్యాసాశ్రమమును స్వీకరించుటకు మునుపే వానమామలై (తోతాద్రి)లో వెలసియుండిన "అళహియ వరదన్" అనువారు మామునుల ప్రభావము విని, పరమవైరాగ్యముతో సన్యసించి "శ్రీ రామానుజ జీయర్" అని తిరునామ మునుబూని "మణవాళ మహామునులను" ఆశ్రయించిరి. వీరేమామునులకు ప్రథమ శిష్యులు. వీరిని "పొదరేఖస్వాములు" అనియు, "పొన్నడిక్కాల్ జీయర్" అనియు అందురు. తరువాత "కోయిలణ్ణన్" "ప్రతివాద భయంకరమణ్ణన్" ఎఱుంబి యప్పా మున్నగు పలువురు మహనీయులు వీరిని (మణవాళమామునులను) ఆశ్రయించి వీరి మాహాత్మ్యమును ద్రావిడ, సంస్కృత భాషలలో గ్రంథరూపమున వెలయించిరి. అట్టి శిష్యవర్గమున ఎనిమిది మంది అగ్రగణ్యులై "అష్టదిగ్గజములు"గా ప్రసిద్ధిపొందిరి. వారల తిరునామములు 1) వానమామలై జీయర్ 2) భట్టర్ పిరాన్ జీయర్ 3) తిరువేంగడ రామానుజ జీయర్ 4) కోయిలణ్ణన్ 5) ప్రతివాది భయంకరమణ్ణన్ 6) ఎఱుంబిఅప్పా 7) అప్పిళ్లై 8) అప్పిళ్లార్. అని వీరు ముగ్గురు యతీశ్వరులు, ఐదుగురు గృహస్థులు.

శ్రీరంగనాథుడు మామునులద్వారా తిరువాయ్ మొళి అర్థమును వినగోరి, ఒకనాడు అర్చక ముఖేన ఆహ్వానించి "స్వామీ! రేపు మొదలు మనపెద్ద మంటపమునందు. నమ్మాళ్వార్ సాయించిన సామవేదసారమగు తిరువాయ్ మొళిని "ఈడు ముప్పత్తారాయిరమ్" అనే వ్యాఖ్యానముతో ప్రవచనము చేయుమని" నియమించెను. మమునులు మహాప్రసాదమని మరునాటి నుంచి గంగా ప్రవాహము వలె సకలవేద, ఇతిహాస, పురాణ, కావ్య నాటక, అలంకార, దివ్యప్రబంధ శ్రీ సూక్తులతో నిండిన ఈడు కాలక్షేపము చేయుచుండిరి. భగవంతుడు శ్రీ భూదేవులతో కూడి సింహాసనము నలంకరించి ఒక సంవత్సర కాలము ఆలకించెను. కాలక్షేపము ముగియునాడు శ్రీరంగనాథుడు ఐదేండ్ల ప్రాయంపు అర్చక కుమారునివేషము ధరించి అతివేగముగ గోష్ఠినడుమవచ్చి ఇతరులు అడ్డుకొనుచు చున్నను లక్ష్యము చేయక చేతులు మోడ్చి

"శ్రీశైలేశ దయాపాత్రం ధీభక్త్యాది గుణార్ణవమ్ ।
యతీన్ద్రప్రవణం వన్దే రమ్యజామాతరమ్ మునిమ్ ॥

అను 32 అక్షరములు కల మహా మంత్రమగు తనియను శ్లోకమును విన్నవించి అదృశ్యుడయ్యెను. ఈ అతిశయమును చూచి అందరు ఆశ్చర్యపడిరి.

ఈ తనియను భగవదాజ్ఞానుసారముగ శిష్యవర్గము తాళపత్రముపై వ్రాసి, పసుపుచే నలంకరించి శ్రీరంగనాథుల తిరువడిలో సమర్పించి తీసుకొని ఒక తట్టలో నుంచి మిక్కిలి వైభవముతో కొనియాడిరి. వేదాధ్యయనము యొక్క ఆద్యంతములలో "హరిః ఓం" వలె ద్రావిడ వేదాను సంధానమునకు ఈతనియనే ఆద్యంతములలో అనుసంధింప వలయునని భగవన్నియమము ఏర్పడెను. పిదప రంగనాథుని ఆజ్ఞప్రకారము శిష్యులచే "వాళి తిరుమొళి పిళ్లై మాదగ వాళ్ వాళుమ్ అని ప్రారంభించి "మనవాళ మామునియే యిన్నమొరా నూత్తాండిరు" అని ముగింపబడిన వాళి తిరునామము సాయించిరి. దీనిని కూడా అను సంధానము చేయుచు దివ్య ప్రబంధమును ముగింప వలయును అను నియమము కూడా ఏర్పడినది.

మా మునులు శిష్య వర్గము యొక్క ప్రార్థనానుసారముగ పలు దివ్యగ్రంథములు, వ్యాఖ్యానములు ప్రసాదించిరి. అవి పిళ్లైలోకాచార్యులు అనుగ్రహించిన అష్టాదశ రహస్యములలో ముఖ్యమైన "శ్రీవచన భూషణము, తత్త్వత్రయము, ముముక్షుప్పడి" అను మూడు రహస్యములకు వ్యాఖ్యానము వ్రాసిరి. పిళ్లైలోకాచార్యుల తమ్ముడగు "అళహియ మణవాళ ప్పెరుమాళ్ నాయనార్" రచించిన "ఆచార్యహృదయము" అను రహస్యరత్నమునకు వ్యాఖ్యానమును వ్రాసిరి. నాలాయిర దివ్య ప్రబంధములోని "పెరియాళ్వార్ తిరుమొళి" కి పెరియవాచ్చాన్ పిళ్ళై అనువారు రచించిన వ్యాఖ్యానము చెదలు పాలైనందున దానిని పూర్తి చేసిరి. ప్రపన్న గాయత్రి అనే రామానుజ నూత్రం దాది ప్రబంధమునకు వ్యాఖ్యానము వ్రాసిరి. అరుళాళప్పెరుమాళ్ ఎంబెరుమాన్లు" (దయా పాలముని) రచించిన "జ్ఞానసారము, ప్రమేయసారము" అను గ్రంథములకు వ్యాఖ్యానము వ్రాసిరి. భగవద్గీతకు "తాత్పర్యదీపము" అను ఒక వ్యాఖ్యానమును వ్రాసిరి. "ప్రమాణ సంగ్రహము (ప్రమాణ తిరట్టు) ఆరాధన ప్రయోగము (తిరువారాధనము) లను రచించిరి. ఉపదేశరత్తినమాలై, తిరువాయ్ మొళి నూత్తందాది, అర్తి ప్రబంధము అను మూడు తమిళ ప్రబంధములను రచించిరి. యతిరాజ వింశతి, దేవరాజ మంగళమ్ అను రెండు సంస్కృత స్తోత్రములను రచించిరి.

మణవాళ మహామునులు దివ్యదేశ యాత్రలు చేయుచు క్రమముగ తిరుమల, కాంచీపురము, ఆళ్వార్ తిరునగరి, తిరునారాయణ పురము, శ్రీరంగము మొదలగు పలు దివ్య క్షేత్రములు దర్శించి అచ్చట మంగళాశాసనములు చేసిరి. మా మునుల వారు తిరుమల,తిరుపతికి వచ్చి తిరువేంగడ నాథుని దర్శించి సత్కరింపబడిరి. తిరుపతి-తిరుమలలో వేంచేసి యుండు పెద్ద జియ్యంగారు మామునులతో, మీరు తిరుమలలో వేంచేసి యుండి మమ్ములను కృతకృత్యులను చేయవలయునని ప్రార్థించిరి. మా మునులు తాము దివ్య దేశ యాత్రలు చేయు చున్నామని, తమకు బదులు ప్రతినిధిని నియమింతుమని చెప్పిరి. దానికి పెద్ద జియ్యంగార్ ఒప్పుకొనగా, తమకు బదులు ఒకరిని నియమించి వారికి "చిన్న జియ్యంగార్ '' అని తిరునామము నుంచి, తమకు బదులు వారు కైంకర్యములు నిర్వహింతురనియు, పెద్ద జియ్యంగార్‌కు కైంకర్యములలో సహాయపడుదురనియు చెప్పిరి. అది మొదలు తిరుమల-తిరుపతిలో పెద్ద జియ్యంగార్ "ఉడయవర్" (రామానుజాచార్యులు) ల ప్రతినిధి అనియు, చిన్న జీయంగార్ 'మణవాళ మహామునుల' ప్రతినిధి యనియు వాడుకలోవచ్చిరి.

ఈ విధముగ ఈ ఆచార్య శిఖామణులు అనేక రహస్య గ్రంథములకు వ్యాఖ్యానములు చేసి, శ్రీ సూక్తులను అనుగ్రహించి తమ 73 వ సంవత్సరము, (క్రీ. శ. 1444) రుధిరోద్గారి నామ సంవత్సరము, మాఘమాసము, కృష్ణపక్ష ద్వాదశి యందు పరమ పదించిరి.

శ్రీరంగనాథులు, మణవాళ మామునుల వద్ద "ఈడు" (భగవద్విషయము) కాలక్షేపము విని శిష్యులైనందున, మణవాళ మా మునుల తీర్థము రోజు (మాఘమాసము, కృష్ణపక్ష ద్వాదశి), మా మునులకు ఆరగింపు అయిన తరువాత, శ్రీరంగనాథులకు ఆరగింపు జరుగును. ఇది ఈ దినము వరకు పరంపరగా జరుగుచున్నది. ఇది ఒక్కటియే కాక ప్రతి దినము ఆరగింపు తరువాత తీసుకొను తమలపాకులు కూడ ఆ రోజు శ్రీరంగనాథుల వారు గురుభక్తిచే త్యజించిరి.

మామునులకు పిదపను పలు ఆచార్యులు అవతరించి యున్నను "పూర్వాచార్యులు" అనునది మామునుల వరకే పరిమితమని పెద్దలు చెప్పి యున్నారు.

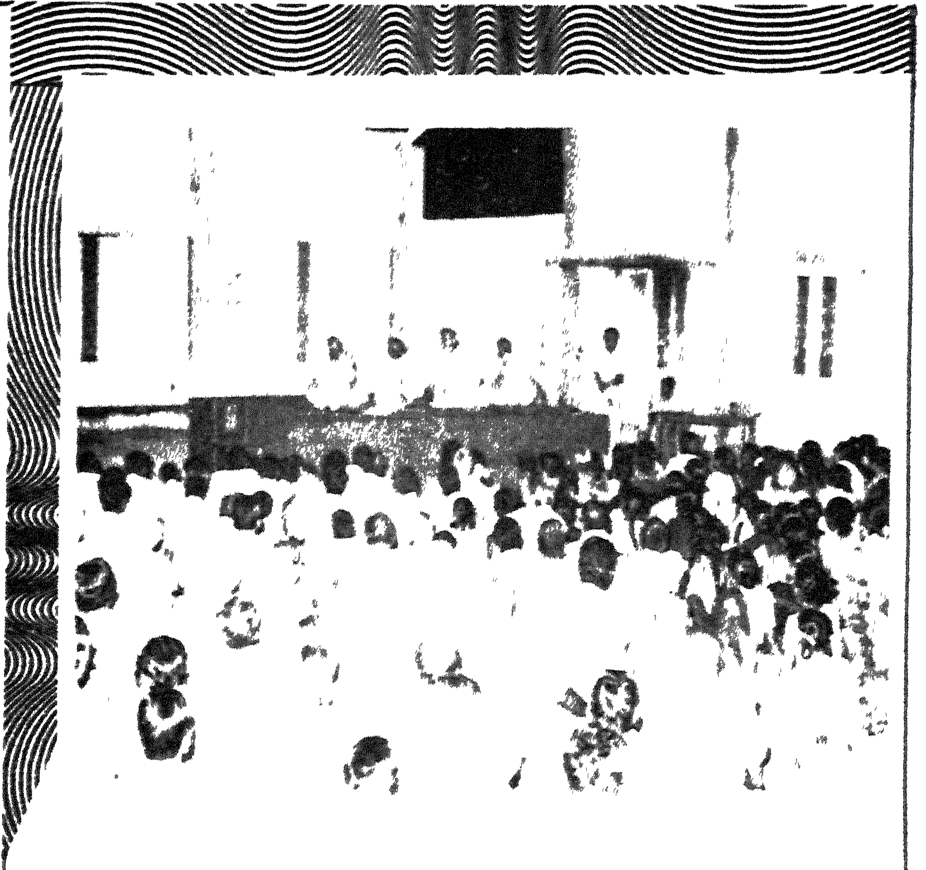
— శ్రీ కె. తిరువేంగడం

లక్ష పుష్పార్చన

తే 3-9-83 ది శనివారం శ్రావణ బ॥ ఏకాదశి ప్రాతః కాలమున మంగళ తూర్యా రవముల ఘోషతో గోక్షీరముతో గుంటూరు లోవెలసివున్న శ్రీ రమా సత్యనారాయణ స్వామి వారికి అభిషేకము పురుషసూక్తము 11 ఆవృత్తులలో జరిగినది. ఏకకాలమున శ్రీ ప్రసన్నాంజనేయ స్వామివారికి మన్యు సూక్త అభిషేకము జరిగినది. అభిషేకానంత రము శ్రీ రమా సత్యనారాయణ స్వామి వారలకు. శ్రీ ప్రసన్నాంజనేయ స్వామికి విశేషముగా అలంకారమును తీర్చిదిద్దగా 11 గం॥ సమయమున విచ్చేసిన భక్త జన సందోహము దైవదర్శనము గావించుకొనిరి. సాయంత్రం 4 గం॥లకు మంగళవాద్య సభ ముగిసినపిదప బ్రహ్మగా విచ్చేసిన శ్రీమాన్ పరాశరం వీరరాఘవాచార్యులుగారు విష్వక్సేనపూజ, పుణ్యాహవచనము. నిర్వ హించినారు. తదనంతరము శ్రీ రమాసత్య నారాయణ స్వామివారల దివ్యతేజో విరాజ మానార్థం కన్నులపండువగా ప్రతిఏటా జరిగే "లక్షపుష్పార్చన" ఉత్సవ కార్య క్రమము దేవాలయ ప్రధాన ధర్మకర్త శ్రీ పేరాల శ్రీరామ వేంకటేశ్వర రావు గారి పర్యవేక్షణలో ప్రారంభమైనది. వందలాది భక్తులు ఈ ఉత్సవమును కన్నులారా వీక్షించుటకు తగిన అన్ని ఏర్పాట్లు కావింప బడినవి. పదిమంది ఋత్విక్‌లు గర్భాలయ ములో శ్రీవారిపై మల్లె, విరజాజి, చామంతి గులాబి పుష్పములు ఉంచుతుండగా వెలుపల పదిమంది శ్రీవారిసహస్రనామావళి పఠించిరి. ఈవిధముగా పది ఆవృత్తులలో శ్రీవారికి లక్ష పుష్పార్చన జరుపబడినది.

అదే విధముగా అమ్మవారివద్ద ఒకరు కుంకుమ పూజ చేయుచుండగా వెలుపల ఒకరు లక్ష్మీసహస్రనామావళి పఠించిరి. శ్రీ ప్రసన్నాంజనేయస్వామి వారివద్ద నాగ వల్లీదళములతో ఒకరు పూజచేయుచుండగా వెలుపల మరొకరు ఆంజనేయసహస్రము

ధర్మరక్షణ కార్యక్రమాలు

తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానముల హిందూధర్మ రక్షణ సంస్థ తే 28-8-83 ది నుండి తే 6-9-83 ది వరకు చిత్తూరు కడప జిల్లాలలో ప్రత్యేక ధార్మిక కార్యక్రమాలు నిర్వహించింది. సెప్టెంబర్ 8 వ తేదిన ప్రొద్దుటూరులో ధర్మరక్షణ సంస్థ శాఖకు ప్రారంభోత్సవం జరిగిన సందర్భంలోని దృశ్యం. వేదికపై శ్రీ రావుల సూర్యనారాయణమూర్తి, శ్రీ సముద్రాల లక్ష్మణయ్య తదితరులు.

గుంటూరు శ్రీరమా సత్యనారాయణస్వామి ఆలయంలో సుందరకాండ పారాయణం జరిపిన శ్రీ మల్లాది చంద్రశేఖరశాస్త్రిగారిని తే 15-8-83 దిన ఆలయపక్షాన సన్మానిస్తున్న సినీనటులు శ్రీ ధూళిపాళ.

పఠించిరి. ఈ విధముగా ఇవికూడ 10 ఆవృత్తులుగా నిర్వహింపబడినది. శ్రీ వారికి ఈ విధముగా పూజ జరిగిన అనంతరము మన్త్రపుష్పము సమర్పించి మంగళనీరాజనముల నందించిరి.

తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానముల వేదపండితులు బ్రహ్మశ్రీ అన్నదానం అన్నేశ్వర సోమయాజులు గారిచే ఉదయ సాయంసమయములందు జరుపబడిన వేద పఠనము, కార్యక్రమము నంతటికి ఒక నూతన శోభను చేకూర్చి పెట్టినది.

సామూహిక గోపూజ

ప్రకాశం జిల్లా, ఈతముక్కల గ్రామంలో శ్రీవెంకటేశ్వర భక్తసంఘ ప్రథమ వార్షికోత్సవము, సర్వసభ్య సమావేశము, మరియు సామూహిక గోపూజ 8-8-83 తేది సోమవారం వైభవముగా జరిగినవి.

ముందురోజు మాసశివరాత్రి సందర్భమున స్థానిక, శివాలయములో సామూహిక గోపూజ జరిగినది. దీనిలో స్థానిక ప్రేమీమండలి విద్యార్థినులు, గ్రామీణ స్త్రీలు పాల్గొన్నారు. పూజలో పాల్గొన్న వారికి. తి. తి. దేవస్థానముల. ధర్మరక్షణ సంస్థ సౌజన్యంతో శ్రీనివాసకళ్యాణం, రాజమండ్రి, భోదానంద ఆశ్రమంవారిచే హనుమాన్‌చాలీసా గ్రంథములు ఉచితంగా పంచబడినవి.

తే 8-8-83 దిన స్థానిక భావనాఋషి దేవాలయములో సాయంత్రం 8. గంటలకు భక్త సంఘ సర్వసభ్య సమావేశము, శ్రీ పి. శ్రీరామమూర్తి మరియు శ్రీ వి. నాగేశ్వరరావు అధ్యక్షతన జరిగినది. సంఘ కార్యదర్శి శ్రీ వీరభద్రరావు గతసంవత్సర కార్యక్రమములు, ఆదాయ-వ్యయ వివరాలు సభకు వినిపించి 83-84 సంవత్సరమునకు జరుపు కార్యక్రమముల పట్టిక ప్రవేశపెట్టిరి. తదుపరి గత సంవత్సర కార్యవర్గమును (మూడు) సంవత్సరముల వరకు ఏకగ్రీవముగా పొడిగించిరి. తదుపరి శ్రీపి. శ్రీరామమూర్తిగారు ప్రజలకు ఆధ్యాత్మిక విషయమై. వేదములను గురించి మన ఆచారము, సంప్రదాయంపై, ఉపన్యాసము చేసి భక్తులను అలరించిరి

తదుపరి రాత్రి 10-00 గం॥ నుండి 1-0 వరకు శ్రీ లొల్లా-పొందు రంగారావు, భాగవతార్ గారిచే "లవకుశకళ్యాణం" హరికథకాలక్షేపము తి. తి. దేవస్థానము, హిందూ ధర్మరక్షణ సంస్థ వారిచేనిర్వహించబడినది.

రాత్రి 1-00 లకు మంగళహారతి అనంతరము, శ్రీ. వి. నాగేశ్వరరావు; శ్రీ కె. వీరభద్రరావు గార్లు వందన సమర్పణచేసిరి. •

Edited and Published on behalf of the T. T. Devasthanams by K. Subba Rao, M.A., and Printed at T.T.D. Press, by M. Vijayakumar Reddy, L.P.T., Manager, T.T.D. Press, Tirupati.

THE VISIT OF ANDHRA PRADESH CHIEF MINISTER
TO TIRUMALA ON 11-9-'83.

Regd. No. H/TRP/13. సంవత్సర చందా: 12-00.

— A Panoramic view of T T D Gardens, Tirumala, near S. V Guest House